

અબસુરત
બલી.

અસલી.
12

રાજા

હુસૈન.

પરખા

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજગતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૩૮-૩૧

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ પૂલચુરત. ૫૫૧

વિષય ૬ ૪૧૮ : ૨, ૪૬૮

આગા “ હુશર ” કાશ્મીરી કૃતનો.

જનપ્રિયો ઉર્દૂ ખેત.

ખૂબસૂરત

ખલા.

આખો નાટક ગાયન ભાષણ સાથે.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

જેઠાલાલા વાડીલાલ-દલાલ.

બુકસેલર એન્ડ પબ્લીશર્સ.

ઠેકાણું સારંગપુર તળીયાની પોળ—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ બીજી.   સને ૧૯૧૨   પ્રત ૨૦૦૦

અમદાવાદ—પીરમશાના દેાળ પાસે શ્રી સત્યસાગર પ્રિન્ટીંગ

પ્રેસમાં પટેલ પોચાલાઈ ચકુલાઈએ છાપી.

ક્રીંમત આઠ આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીશાલિયારંગમ

૩૮૩૧

ખૂબસૂરત ખલાનાં

નાટકનાં પાત્રો.

પુરૂષ પાત્રો.

ને ફેક કીરિગ્ન બાદના મરદુમ
શાહ ચિજસતો મુખ્ય
વફાદાર જમાદાર તાહુગનો
પતી.
કહેરમાન મરદુમ શાહ ચિજ-
સના વફાનર સરદાર
કતુભેગ બેવફા સિપાહસાવાર
શસશાનો મદદગાર.
તુગરલબેગ કતુભેગનો બેટો.
શઅરઆર તુગરલબેગના તાઆનો
ફોજ અમલદાર (લેફ્ટ
નન્ટ) તરસનીમનો અ-
શક પાછગયી ધણી.
રો.હલા મરદુમ સાહ ચિજશ
ને બાલાક બેગ

રસીક નોટકનો બાલક બેટો.
ખસરશાહ-હાલીના ધણી
માશાઅલ્લા શહરયારનો નોકર
મલતાળીનો ધણી.
હંડઆજ પાગલખાનેમાંથી નાસા
ધુટેલો ચકરમ.
મુસ્કલ આશાન નં. ૧૨૧
રો. ધણી.
નં. ૨ મુસ્કલઆશાન
નંબર ૧ તો કોકો
કમીશન એજન્ટ ધી નન્ડિયન
મેજન્ટ કપતી
લીમીટેડનો એજન્ટ
હુશામ તોરીકનો વફાદાર નોકર

સ્ત્રી પાત્રો.

શમસા પ્રેરિગ્નબાદની સુલતના
મરદુમશાહ ચિજસની
રામલોબી દગાબાજ
બહેન.
તાહુરા તોરીકની આરત (વફાની
તસવીર)
તસનિમ એક અમીરબાદી...
શહરમારની બધરી
હાલી ખેરમલ્લાની સુધરેલી

અને ઉડાઉ બધરી
મુમતાજ માશાઅલ્લાની સુધ
રેલી ઉડાઉ બધરી.
રીરી મુસ્કલઆશાન નં. ૧
ની બધરી.
નેકી દુનીયાને સારે રસ્તે
ચઢવનારી શક્તિ.
બહી દુનીયાને ખુરે રસ્તે
ચઢવનારી શક્તિ.

ખૂબસૂરત બલા

રામા ત્રીન બાબકા.

ભાગ પહેલા—પરદા પહેલા

મહેલ

ગાના—રમકી શાન ન્યારી ન્યારી બળહારી

તોરી કહાની ધરંબર મન માની જની

યક્તાઈ ચતરાઈ પ્યારી પ્યારી સારી—રમકી

હય જહાંનમેં ચેલ કામ કરના નેકીપે

બદોંકા ધ્યાન ધરના

કોય કામમેં મુદામ કરના

હયસ, કપટ, કરંત, શીરત છલકી મારી દુનીયા સારી

બદકારી નરનારી હર પ્યારી—રમકી

નેકી—ખુદાવંદ જલાલ હો ! મુકદ્દસ હય વોહ. ખુદા જે આદમકે સરકશ ઐર બાધી બેટાં કે મહેરબાન આપકી તરફ પ્યાર કરતા હય? વોહ ઇનસાન જે સદે દીલ ઐર પુરી સચ્ચાઈ કે સાથ ધરકી ઇત્તાઅત ઇખત્યાર કરવા હય. અય ગુમરાહ હસતી, જે અધી ઐર દિવાની જની હુષ તપાકી કી ગરમે થોરી જ્દ રહીહય. આ રૌશનીકીતરફ આ ! ખુદા કા રહમ તેરી પુકાર પર કાન લગાયે હયઘરકીતુઝે જોદ મેં લેને કે લીયે મુદગ્ગત કે બાહુ દ્રવાયે હય

શએર.

જસ રાહમેં હૈ દોકરેં વોહ રાહ અપ ઇનસાન ન ચલ.

બુર્મો યુનાહ કે બોઝસે વર્ના ગીરિગા મુંહકે બલ,

તારીકીયાં હય હર તરફ—અંધાં ન જન અમ બી સંલગ

ઇમાનકા કાતુસ લે, ઉસમેં જલા શમએ અમલ.

મુક, બાગ દોડ આ ઇસ તરફ તકત અગી હય પાઉમેં

આરામ, રાહત જંગી, સમ હ ખુદા કી જાંવમેં.

બલી—મયેં હું જહાંકી ખુશી મયેંહું.

ਨੇਕੀ—ਦੁਆਰੀ ਮੁਸੀਬਤ-ਖੁਸ਼ ਐਰ ਚਨੜਾਨ ਦੇ ਆਖਰੇ ਦਿਵਾਰ !

ਘੜੀ—ਦੁਆਰੀ ਕਿਸਮਤ ਮੇਰੇ ਘਰੇ ਛਾਧਮੇਂ ਆਰ ਉਸਦੀ ਕੁੰਭ
ਮੇਰੇ ਆਖੇ ਛਾਧਮੇਂ ! ਅਧ ਤੁਮ ਸਯ ਜੇ ਪਿਛਿਰਤ ਕੀ ਭਿਮੀ
ਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋ ਫੋਗਯ ਆਖ ਭੁਵੇ ਹੋ ਆਵ, ਮੇਰੀ ਤਰਫ ਆਵ,
ਮੇਰਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖਟਖਟਾਵ ਮੇਰੀ ਸਯਾਵ ਦੇ ਆਵ ਮੋਤੀ ਆਰਸਾ-
ਕਰ ਤੁਮਫਾਰੇ ਫਾਮਨਕੋ ਮਾਲਾਮਾਲ ਕਰ ਦੇਂਗੇ !

ਜੇ ਗਮੀ ਪਛੇਲੁਮੇਂ ਹੋ ਐਰ ਮਾਲੇਯਰ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਪਾਸ,
ਮੇਯਰ ਭਿਮਫਾ ਗੀਯ ਹੋ ਭਰਮਪਰ ਆਲਾਂ ਲਿਯਾਸ.
ਤਯੇਰਤੇ ਹੋਂ ਮਸਤੀਯੇ ਖਸ਼ਰਤ ਮੇਂ ਅਸ ਰੰਗੀਨ ਹਵਾਸ.
ਯਾਰਹੋ ਗੁਲਯਾਰ ਹੋ, ਗਰੀਬ ਮੇਂ ਹੋ ਮਯਕਾ ਗਿਲਾਸ.

ਅਸ ਧੜੀ ਜੰਨਤ ਹਯ, ਆਰੀ ਵਸਵਸਾ ਐਰ ਵਫ਼ਾ ਹਯ.

ਆ, ਪਹਨ, ਪੀ ਅਧਸ਼ਾ ਕਰ ਅਯਰੇਂ ਤੁਂ ਭੜਫ਼ਾ ਹਯ,

ਨੇਕੀ—ਖੁਸ਼ੀ ਤੁਂ ਅਫ਼ਮੀ ਕੋ ਭਲਤ ਮੁਸੀਬਤ ਐਰ ਆਖ਼ਨਾਕ
ਮੈਤ ਦੇ ਸਿਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਤੀ.

ਘੜੀ—ਖੁਸ਼ੀ ਤੁਹੀ ਮੇਰੀ ਤਰਫ ਆਨੇਵਾਲੋਂਕਾ ਅਧ ਤਰਫ ਆਵਾਤੀ ਹਯ.

ਨੇਕੀ—ਆਰ ਤੁਂ ਨੇਕੀ ਰਾਫ਼ ਯਕਨੇ ਵਾਲੋਂਕੋ ਜਹੰਮ ਦੇ ਅਧੇਰੇ
ਗਾਰਮੇਂ ਗਿਰਾਤੀ ਹਯ.

ਘੜੀ—ਤੁਂ ਨਹੋਤੀ ਤੋ ਦੁਆਰਾ ਮੇਂ ਪਿਛਿਰਤਕਾ ਮਯਫ਼ ਆਵਾ.

ਨੇਕੀ—ਐਰ ਤੁ ਨਹੋਤੀ ਤੋ ਖੁਸ਼ ਜਹੰਨਮਕੋ ਪਧਵਾਹੀ ਨ ਖਰਮਤਾ,

ਘੜੀ—ਨੇਕੀ ਲਵਾਖ ਓੜ

ਨੇਕੀ—ਘੜੀ ਖੁਰਾਖਓੜ

ਗਾਨਾ—ਓੜ ਓੜ ਮੋਸੇ ਨਕਰ ਭਕਰ ਨਖਟ ਨੀੜ

ਕਮਤਰੇ ਸੁਨਾਓ ਮਨਾਓ

ਫ਼ੇਨਾਮਾਨ ਅਧ ਹਯਵਾਨੀ ਦੀਵਾਨੀ

ਤਯਕਰੇ ਸਯਕਰੇ ਕੀਤਨੀ ਮਯ ਸਮਯਓ—ਓੜ

ਕਯਸੀ ਤਨਕਰੇਤ ਰੀਯਵੀ ਆਨਕਰੇ ਕਯਾ ਹਯ ਕਯਾ ਹਯ ਦੀਵਾਨੇ ਠਾਨੀ

ਫ਼ੇਯ ਸਮਯਕਰੇ ਆਤ ਸੁਨਕਰੇ ਓੜਤੁਂ ਹਯਵਾਨੀ

ਧਾਰਸੇ ਮਾਰਸੇ ਫ਼ਾਰਸੇ, ਯਾਰਸੇ ਦੀਖਵਾਓ—ਓੜ

ਘੜੀ—ਦੁਆਰਾ ਆਖ਼ੀ ਕੋ ਆਯਰ ਹਯ ਖਰਮੇ ਫ਼ਾਖ ਮੇਰਾ ਖਰੀਫ਼ਾਰ
ਹਯ, ਫ਼ਾਖ ਤੇਰੇ ਤਵਯਯਾਰ ਹਯ.

શાએર.

અગર નફરત હય મેરે આશકો કા તેરી મુરતસે,
 તો મુઝસે કયું લગતી હય, જા લર અપની કિસમતસે,
 નેકી—જો આજ જાનતે હયેં દુન્યાકી દુર તુઝકા.
 દે બચકે હયે જો દિરસે અકલો શકર તુઝકા.
 જસ રોજ રોશનીમેં દેખેગેં શકલ તેરી
 નફરતકી કોકરોંસે ફેકેંગેં દુર તુઝકા

બાલી—નાદાન કબી અયસા ન હોગા ! કયા તું નહીં જાનતી
 કે દુન્યાકી મીટી ખુદ ગરજ ઐર લાલચે કે પાણીસે
 ગુધી ગઇ હય—

શાએર.

જખ તલક હર એક શય દેનેકા મય તૈયાર હું
 વોહ મેરે ખુલ ખુલ હયે, મયેં. ઉન્કી ગુલે એખાર હું
 નેકી—ઝૂટી તેરા હર લક્ષજ અદાવતસે ભરા હય
 દુન્યાકા ચમન મેરી હી કાશીશસે હરા હય.

બાદિ—જસ બંદ કર કીલો કાલ, દેખ, મેરે આશકકા હાલ.
 (ફલાટના ફટના, મર્દે આતરકા શરાબ
 પીતે દિખાઇ દેના, શમિશગરો(ગાના.)

નેકી—શર્ત હુઇ દેખના મય હારતી હું યા તું હારતી હય,
 (ફલાટ કા ફટના ઐર શમશાકા આલીશાન
 મકાન મય ચોખદારો કે નજર આના.)

ચોખદાર—જલાલે હમરાહ કમાલે હમદમ અદુજે માનિન્દ ચતર
 સર પર !

દુસરા—જમાના હામી, ફલક મહારીજ, સપહર બંદા. સિતારા
 ચાકર

૧ લા—નશીબ દરગા કુજ મગસરાં કદર સુનાખવાં હો બખત
 યાવર !

દુસરા—સહાબ કુલજુમ ફિદા કદમપર, જરો જવાહીર નિસાર
 સરપર !

૧ લા—ચિકાર હર સિમત છા રહા હય કિલોકા અજમત દયા
 રહી હમે !

દુસરા—હજુર તફરીફ લા રહે હયે, ખડે હો ખુશમ સર
જુદા કર !

શમસા—બોહ બાગા મુજરીમ કયા કયા કહેતા હય ?

કતલુ—શમસા ઉસકી જીદ ઐર નફરત ઉસે ગારત કર કહી હયે ?

શમસા—જાવ, ઉસ જીદી કુતેકા મેરે સામને લાવ જીદ કિસ્સે ?
ઉસ ઐરતસે જો તુફાની સમન્દરકી તરફ ગુસ્સેમેં દિવાની હો
જાતી હય-જિસ્કે આગે આમ તમામ સલતનત મુજરિમાં કી
તરફ થરસાતી હય જો દમ કે દમમેં આંધીકી તરફ બજાયે
નાગહાની હો જાતી હય. અગર ખુદ રાહપર નહી આયા તો
મસોકા ઇસ દુન્યામેં જીનેશ કોઇ હક નહીં હય !

(કતલુકા તો શીકોકા પા-ગ-જાંઘર લાતા)

શમસા—કયું તોફીક કિસ હાલમેં હય ?

તોફીક—કિસ હાલમેં હય, શેર લેહુકી જાલમેં હય ?

શમસા—સરકશ—

શેઝેર.

કયું તખાલી લા રહા હય અપને છત્તે જાલ પર,

છોડ દે ગુમરાહી; આજ્ઞ અજાલી સીધી રાહ પર,

તોફીક—દુન્યામેં સચ્ચી ઐર સીધી ગહ ફક્ત નેકી હય જો
કબ્રકે દરવાજેસે નિકાલ કર કયામતકે મયદાનસે હોતી હુદ
ખિલ્તકે દરબારમેં પહુચાતી હય, ખાકી હરએક રાહ
શોકરે ખિલાતી, કાંતોમેં ફસાતી, ઐર આખિરકાર જોહ
નમકે અંધેરે ગારમેં ગિરાતી હય.—

પરવા નહીં જો આજ જમાના ખિલાફ હય.

રસ્તા વહી ચલુંગા જો હીક ઐર સાફ હય,

દુખ ઐર ખોશ હય હયે મેરી નિગાહમેં,

મયેં ખાકખી જો હુંગા તો નેકીકી રાહમે.

શમસા—મય નહી સમજતી કે નેકી કયા ચીજ હય, જો તુજો

ઐરતેરે જયસે અંદ બેવકુફોં કો અજાજ હય

तोड़ीक—नेही किया चीज हय ! नेही ओक पाक नुंर हय ! खुदा के हाथका बनाया हुआ ओक कीला हय उसमें धनशान अय-ठेकर सयतानकी झेण्डे साथ मुकायमा करता हय.

शामसा—पागल हो गया हय.

तोड़ीक—हां हां भये, पागल हो गया हूं, मगर शुद्ध हयके खुदाका जागी, हीसईका जंदा. शयतानका गुलाम जेरहम पुनी और नमकहराम नहीं हूं.

शामसा—ओ नमकहराम दरारे सामने और हय गुरताआना कलाम ?

तोड़ीक—भये धन लोगों में से नहीं हूं, जे कीसीकी उमरी पीठ पीछे पुराण का धज्जल करते हय ? भये पद्महर हूं—और पद्महर हमेशा सामने ज्यादा बार करते हय—

शुआर.

साइ दीव धंरा तराह कहेंते हयं पुराणर साइ सइ,
उस तराह आयना कहे देता हय मुह पर सइ आउ,
जन जनो सर कटे परवाह जरा करता नहीं.
मर्द सच्ची जात कहने से कभी उरता नहीं.

कतलु—तोड़ीक अगर तूं उह छोड दे तो भये धमानसे कहेता हूं—

तोड़ीक—युप ? उस मुकदस चीजदानाम, उस का ओक जराबी तरे नापाक तनमें नहीं हय नके ! तुम दोनों शयतानसे ज्यादा धमान के दुश्मन हो ?

शामशु—भेशक हये ? और क्लीये हरे के पद्महर को सई, मर्द का नामदे और सुर्ज पुनडा जई जनाने वाला यही हये ?

तोड़ीक—उस तराह अघने दुनियाकी रेशनी के लीये आइताम का लम्प पयदा किया हय, उसी तराह धनसान की रूढ़ की रेशनी के लीये धमानका बिराग बनाया हय.

शामसा—मगर भये-भये हूं तो औरर इस बिरागकी रेशनी अजाउंगी !

तोड़ीक—तु किया ! अगर तमाम दुन्याके शयतान मित्रकर उसके पुत्रनेजी काक्षीश करे, फिरभी ये पद्माध बिराग हमीशा

જગમગતા રહેગા, ઓર જહામેં રહમ ઓર ઇનસાફ કી રોશની દેખાતા રહેગા.

શમસા—તોરીક તુ જાનના હય કે મયેં કયરી ઓરત હું ?

તોરીક—અરસતકી પુતલી ! તુજે જ્ઞાન ઓરત કહેતા હય ? ઓરત પોહ હય અસમેં રહમ હો, શર્મ હો—સચ્ચાઇ હો. ગાવકાઇ હો પારસાઇ હો, અસને ફિરિસ્તોંકી તીનત આર હુરકી ઇસમન પાઇ હો, તુ કબી ઓરત હો નહીં સકતી અસ તરહ તુને મઆસુમ શહજદે કા દગાસે હક છીના હય. બિરી તરાહ ઓરત કે નામ પરબી જગરદસ્તી કમળ કર લિયા હય.

શમસા—તોરીક મુન—

શરે ર.

સાંસમે આગ જે જરસાય વહો અજદર હું મયેં

અદમેં તુજાન—તો ગુસ્સેમેં સમન્દર હું મયેં.

પીસ ઘાતુંગી—મીઠા દુંગી—રના કર દુંગી

યાદ રખના તેરી તકદીરકા ચક્રર હું મયેં

નોદીક—ખોમમે પંજએ પાકાદ નહીં દગતા હય

દિલકા જ્ઞેશ અયસે કરાવે સે કહીં દગતા હય—

રયેં રયેં કી જખાં પર રહે સુખન જારી હય !

જાન પ્યારી નહીં દુન્યામેં વફા પયારી હય ?

કતલુ—મજદૂમી દીવાને કયું જનકે દુન્યા કી ખુશીઓં સે બેજાર

હય ? તેરો એક હાં પર શાદી મેહરબાનીયોં કા બાદલ

દંજગત, દોલત આર રહમકી બારિશ બરસાને કા તૈયાર હય,

તોદીર—મુઝે કાઇ ઇસકી મહેરબાની નહીં ચાહિયે ! અવ હીન્દકે

ગુલામ ચાર રખ મહે કલામ—

શરે ર.

ચદ દિન હય શાનો શોક ! કા ખુમાર,

માતકી તુર્શી નશા દેગી ઉતાર;

જખ ઉઠાયેગે જનાઝા મિલ કે ચાર—

હાથ મલમલ કર દહેગા બાર બાર,

કિસ લિયે આયે થે, હમ કહ્યા કર ચલે—

જે રહાં પાયા, યહી પર ધર ચલે,

શમસા—બસ બસ, થો વચ્ચ પાગલોં કે લીધે રખ છોડ ! સુહેલ
કો હમારે હવામે કર, તાજકા તામેદાર હો, વર્ના ખોરનાક
અંબમ કી પેશવાઈ કે લિયે તૈયાર હો !

તોફીક—કયા મચ્ચમુમ શહજાદે કો તુમ કરસામોં કે પંજેમે જુખા
હોતે કે લિયે કે લિયે દેઢું ! રહમ આર દનસાફ પર છુરી
ફેરદું ? તખ્તો તાજ કે હુરેરકી તઆજમ કર શયતાનકો
મિહિરતકા માલિકો વારિસ તસલિમ કરે ! નહીં ! વફા
દાર તોફીકસે અયસા કબી ન હોગા !

કતલુ—મગર અયસા કરના પડેગા.

તોફીક—કયું !

શમસા—હમારા હુકમ હય ?

તોફીક—તેરા હુકમ કુચ્છ ખુદા કા હુકમ નહીં હય !

શમસા—મયેં શાહી હુકમ દેતી હું !

તોફીક—મયેં તેરી શાહીશેબી મુનકીરદું—

શએર.

તીર, તલવાર, તખર, નેજઓ ખંજર બરસેં
જહર ખુન, આગ મુસીબતકે સમન્દર બરસેં
નિજલિયાં ચપસેં ઔર કાહમે પથ્થર બરસેં,
સારી દુનીયાંકી બલાગેં મેરેસરપર બરશેં
ખતમ હો જાય હર એક રંગે મુસીબત મુઝ પર
મગર ઇમાન કો બુખિયાશ હોતે હૈ લઅનત મઝપર !

શમસા—ગઔર કર, શિર ઝઔર કર વરના અજલ તૈયાર હય તેરા
સર હય. ઔર ઇસ જલ્લાદની તલવાર હય.

તોફીક—મુસીબત કે કર, રજકે હાલ સે
બહાદર બદલતે નહીં કાલ સે !
ખુદા લે કે તું લે, થો જાન એક હય.
મગર ખાત યક ઔર જખાન એક હય.

શમસા—મુઝપે લઅનત હય જો તુઝકો અબ મયેં જુદા છોડદું.
કાટલુ સર તાકે દસ્કો ઠોકરોસે તોડ દું.

(તેબસો)

બામ પહેલા

પડદા દુસરા

ખયરસલાહકા મકાન.

ખયરસલાહ—વાહરે કીસમત ? વાહરે મેરી અડક ? સલામ તો સિરફ સરકે દશારેસે લેના હું, જરા મેરી સુરત તો દેખાવે. માશાઅલ્લાહ ! ટોકરા બર કરે તુર ખરસ નહા હય કયું નહી આજ કલ બં દેરી ડીગરી બદ ગાઇ હય. જગે મલકા શમચાને અપને બાઇ ખરસકો કતલુ ખાન કે હાય કલ કરાયા તો માચ્છોલતનેલી દશ કલમે' કતલુખાનકા હાય ગનાયા; ઇનમકલલાલી કે સીલેમે' કતલુખાનકે બેટે તુગરલ બેગ કે એડીકાંગકા જોલદા પાયા લેકિન ઇસ જોલદેકે લાંચિત કરનેમેં થાડી બેઠમાની તો જુરર કી હોગી કયા કરે પારો, ઇસ નેકકાર દુન્યામે' બેઠમાની કે સીવા કામલી તો નહી ચલાતા. દુન્યામે' કયા હમ મખખીયાં મારને કે સિયે પયલ હયે ! જગ ખુશને જવાની દી હય તો ઉસકા લુલ્લ ઉડાવ, ખાઓ પીયો, જોટલ કે કાકે ખુલવાવ રડીયાં નચવાવ ! બુદાપા આયગા તય દેખા જાયગા અલ્લાહ મીયાં લોસે જોર રહમ દીવતો હયે હી,હી રોલો દર મના લેગે કીરી નકીસી તરલ ગુનાહ બખશવ લેગે અરે સયડુ જો સયડુ.

સયડુ—જનાય આપ કીસે પુછતે હયે !

લેગે અરે સયડુ જો સયડુ—

ખયરસલાહ—અમે અપને માલીકકો નહી પહચાનતા ?

સયડુ—કોણુ મીયાં ખયર ?

ખયરસલાહ—ચુપ બે અદમ ! ખયર કીસીમોચીકા નામ હોગા

સયડુ—ફિર તુમ કોણુ ?

ખયરસલાહ—મીરખ ખયરસલાહ એકસવાયરકો કે સી, એસ. આઇ.

સયડુ—માને ઇસકા મતલાય ?

ખચરસહજાહ—કયું કે અમ હમારી ડીગરી બદ ગઈ હય
સયદુ—અમાં કાહેંકો બુટ ખોલતો હો! તુમ્હારી સુરત પરતો વઢી પાછ
 પન ખરસતા હય !

ખચરસહજાહ—અમે ચુપ બેઅદબ માલીકકે સામને ગુસ્તાખાના
 કલામ !

સયદુ—મીયાં હું તો બતાવ વહો મવાલીઓકા ડરેસ કહાં રેંકા ?

ખચરસહજાહ—દેખ પહેલે મયોં મઅમુલી જમાદાર થા અમ
 તુગરત બેગકા એડીકાંગ કહેલાતા હું

સયદુ—વાહ.

ખચરસહજાહ—પહેલે ચામ્પ પર બચકર ચટની રોટી ખાતા
 થા ઝોર અમ કુરસી ટેબલ પર બચક કટલેસ ઝોર
 મટન ચાપ ઉતારતા હું !

સયદુ—ઝોરભી વાહ !

ખચરસહજાહ—પહેલે મયોં કુરસી પચકનમાં પહેનતા થા ઝોર
 અમ પટલુન પર કોટ કોટ પર કોલર ઝોર કોલર પર
 ટાઈ લગાતા હું

સયદુ—ઝોરભી વાહ !

ખચરસહજાહ—આગે કપડે હાથસે ધોકર પહેનતા થા અમ
 વોશીંગ કંપની મેં ધુલવાતા હું

સયદુ—મીયાં હું તો બતાવ કે વોશીંગ કંપની કાલી સુરતકો
 ધોકર સુરેંદ બના સકતી હય

ખચરસહજાહ—સુરેંદ તો કયા થપ્પરેસે લાવ બના સકતીહય.

સયદુ—અન્હ આગે બોલો

ખચરસહજાહ—આગે પપમેકી ખારાવાલી બીડી પીતા થા
 અમ ટર્કીસ સીગાર કુકતા હું

સયદુ—જમતો ચંદકી રોજમેં દોલન કા શુલક હો દોગે !
 મીયાં મયોં તો સમજતાં થા કે તુમ મોચી કે મોચી
 રહોગે મગર હો કીમવતકે ઘણી સીપાકીસે એકદમ
 એડીકાંગ બન ગયે

ખચરસહજાહ—અરે હું તો હમારી બદ કીસમની થી કે એડી
 કાંગ બન કર રહ ગયે વર્ના હમારે બાપ તો અજબ શાન
 કે આદમી થે તુને તો દેખા હોગા !

સયદુ—બહોત દક્ષ ! રોજ હમારે મહેલે મેં પાપર બેચનેકો

આવા કરતે થે

ખયરસદલાહ—અમે ચુપ, વોહ કોઇ ઓર ઉશ્લુ હોગા !

સયદુ—જિશ્લુ હો કે ગદ્દા—મગર સુરત તો તુમ્હારે આપકી સી થી.

ખયરસદલાહ—ખયર ઇસ જુકો દક્ત કર ઓર રહે ખતા કે ધરમે કયા પકા હય?

સયદુ—પકા કયા હય વહી ખાજરે કી રોટી ઓર ઉખાલી દાલ !

ખયરસદલાહ—અરે દલ કો ચુદ્દેમે' ડાલ ! કયા અમીરાં કે ધરમે અયસા ખાના પકતે હયે !

સયદુ—ઓર ફિર કયસે પકતા યેયં !

ખયરસદલાહ—દેખ આજસે હમારે ધરમે' કુરમા હલીયા, મુતનગર ખીરયાની પુલાવ મટનચાંપ, ખટાકાચાંપ, ધરતું ઓર કટલેશ પકા કરે !

સયદુ—અરે બાઇ કલ વોહ અદલમ ગદ્દલમ ખા લેના, આજ તો શુક કરકે ચટણી રોટી ખાલે!

ખયરસદલાહ—ચુપ ? તેરે જ્યસે બેવકુદ્દને ચટણી રોટી પર શુક કરકે ખુદાવંદ તાલાકા મિગ્ગજ ખીગાઠ દીયા હય ઇસને દેખાકે જખ રહે બેવકુદ્દ ચટણી રોટી પર મહાર ગાતે હયે તો ઇનહે પુલાવ ખીલાનેકી કયા જુરેત હય !

સયદુ—બલા ખતે અયશે ખાઓગે તો તુમ્હે પુરાના મકાન કયસે રાસ આયગા.

ખયરસદલાહ—અમે પુરાના મકાન કયા-મયે' તો પુરાની જોરકો બી બદલ દુંગા.

સયદુ—અરે રહે કયા કેહેતે હો મિયાં !

ખયરસદલાહ—હાં હાં મય તો અખજારમે' ઇસ્તહારબી દે ચુકા !

સયદુ—તો કયા પુરાની જોરે' તલાયક દો દોગે !

ખયરસદલાહ—તલાક દે દુંગા નહીં તો કનાઈકે નિલામમે' બેજ દુંગા.

સયદુ—દેખો કહીં અયસા તો ન કરના, વોહ બેચારી તુમ્હે અખતે બેટકી તરાહ ખ્યાર કરતી હય.

ખયરસદલાહ—અમે બેવકુદ્દ, પુરાની જોરે' ઓર પુરાની જુના હર સાલ નયા બદલ દેના ચાહીયે !

સયદુ—બલા મયે' તુમ્હે કોઇ પતાસાસી જોર દિવા દુતો કયસા!

ખયરસદસાહ—અચ્છ ખતા.

શયકુ—અચ્છ તો સુનો મેરે ખ્યાલઘ છતની એરતેં હય ઉતકી
ફહરિસ્ત પેશ કરતા હું પહેલા નંબર ખુદામદા ધાંસાવાલા જે
બાંગવાડોમેં રહેતા રહેતા હય ઉસકી એક લડકી હય.

ખયરસદસાહ—અમે કયા મુજે કેઘ ધસયાર વસયારી સમઝા હય
જે ઇસકી લડકી સે શાદી કરાતા હય !

શયકુ—તો ફિર તુમ જયસે ચીરીમાર કે તેતી તંબોરી ઓર ધસ
યારે બતયારે કે સિવા ઓર કાણુ અપની લડકી દેગા ?

ખયરસદસાહ—અમે દેગા કયું નહીં ! બેટા અલફતે, અગત્તે જ-
માને મેં જતો ઓર શરાફત પુઝી જતી થી, અખ તો ગોરા
હો યા કાલા, શરીફ હો યા રિખલા મગર ચાર પઠસાવાલા
હો તો અચ્છે અચ્છે ધરવાને અપની બેટી દેને કે તૈયાર હો
જતે હયેં.

શયકુ—અચ્છ તો એર, સુનો, વોહ અખદુલ કરીમ કરસામદા
સાલા જે ઘોધારી મોહલ્લે મેં રહેતા જય, ઉસકી સાત બે-
ટીયાં હય.—

ખયરસદસાહ—ખુમ, જખતો સાતોને મિત્રકર આપકા દિવાલા વૂક
દિવા હોગા !

શયકુ—ઉંસમેં ચારતો અંધી હયેં. એક કાની હય, એક ગુંગી હય;
મગર સખશે છોટી લડકી કરીમન હય, વોહ આપકે લાયક હ
ય—લેકીન જરાસા લંગડાતી હય

ખયરસદસાહ—અમે તો કયા મુજે કેઘ લુલા લંગડા મુકરર કીયા
હયે, જે લંગડી જોર દિલવાતા હય !

શયકુ—યેબી નહીં વોહબી નહીં તો ફિર આપકા કયસી જોર
ચાહીયે ?

ખયરસદસાહ—દેખ નેક હો, શરીફ હો, હસીન હો, જવાન હો,
અસમતદાર હો, ઓર બી ખાત યે કે વફાદાર હો !

શયકુ—યે સખ ખુખીયાં તો પાંજરાપોલમેં એક અસી ખરસકી કુ-
વારી લડકી રહેતી હય ઉસમેં હય.

ખયરસદસાહ—અમે મુજે જોરકી જરરત હય યા મઝી ?

શયકુ—યે બી નહીં, વોહબી નહીં ? તો ફિર આપકા જોર
મિત્ર સુકી.

ખચરસલાહ—અરે મિલેગી ક્યું નહીં ? એ તો હમારી મહેરબાની હય કે હમ જેર તલાશ કરતે હયે. ! વર્ના ઇસ મહેજે જ-માનેમેં શોહર મિલતેલી ક્યાં હય !

(એજન્ટકા આના)

એજન્ટ—જનાબ તહસીમ અર્જ.

ખચરસલાહ—આદાબ અર્જ.

એજન્ટ—જનાબ આપકા નામ ?

ખચરસલાહ—મિર્જા ખચરસલાહખાન,

એજન્ટ—મૈને કલ અખબારમેં પઢા હય કે આપ શાદી કરના ચાહતે હો ?

ખચરસલાહ—હાં, મગર આપ કૌન સાહેબ હય ?

એજન્ટ—હમ ઇન્ડયન મેરેજ કંપની લીમીટેડ કે એજન્ટ હય.

ખચરસલાહ—હાં મય સામજા નડી કે આપ કયા કામ કરતે હયે

એજન્ટ—હમારા એ કામ હય કે દુન્યાકી આખાદી બહાલે જેરએં કો શોહર એર શોહરેં કો બુરએં દિલવાયે.

ખચરસલાહ—મયેં સમજા આપ દલાલ હયે, !

એજન્ટ—દલાલકી અયબી તયસી ! હમ એક જન્ટલમેન હે.

ખચરસલાહ—જન્ટલમેની તો આપકે ધંદે હીમે ટપકતી હય.

શયકુ—જખતો યાર મેરા એક કામ બના દો. પુરાણી જેર એર થોડા રૂપીઆ લેકર એક નંબ જેર દિલવા દો.

એજન્ટ—પુરાણી જેરકો સંદુકમેં બંદ કર રખો. હમતો મિલકુલ નંબ જેરકી તિખરતે કરતે હયે.

ખચરસલાહ—બાઈ વાહ ! ઇસ સુધરે હુવે જમાનેમેં કયા કયા નયે ધંદે નિકલતે હયે.

એજન્ટ—ફરમાઈયે આપકો કિસ કિમાશકી જેર ચાહિયે ?

ખચરસલાહ—હસીન હો, જવાન હો, પઠી લીખી ચંચલ હો, બ-હો ફેશનબલ હો.

એજન્ટ—ઉમ્ર કિયા હો ?

ખચરસલાહ—સોલા બરકી.

એજન્ટ—અગર સોલા બરસકી ન મિલે ?

શયકુ—તો આઠ આઠ બરસકી દો લાદો.

ખચરસદ્ગાહ—નિકલ જા કમખખત, ખીચમે' ગડખડ કરતા હાય !

એજન્ડ—એકઝીમીસ્ટ ચાહીયે યા મોડરેત ?

ખચરસદ્ગાહ—નહીં નહીં, એકઝીમીસ્ટ નહીં ચાહીયે ! વોતે કમ-
ખખત નારાજ હોગી તો મુઝે ધરસે બાહર કર દેગી.

એજન્ડ—દેસી ચાહીયે યા વિલાયતી !

ખચરસદ્ગાહ—અરે દેસી કો કયા કરે—હમે' તો વિલાયતી ચાહીયે !

એજન્ડ—ઝોર કિયા ખુશિયાં હોં ?

ખચરસદ્ગાહ—સુનયે, ન અયસી બદસુરત હો કે દેખ કર જી
મિતલાય, ઝોર ન અયસી ખુશસુરત હો કે સારા શબ્દ
જયારત, કો આય ન અયસી દુખલી હો કે એકાએક
પસલી ગીની જાય, ન ઇતની જાડી હો કે રેલકે કાટ
કમે'લી ન સમાય. ન ઇતની મોટી હો કે બોસા લેને
કે લીયે સીડી લગાઇ જાય. ન ઇતની તંદરસ્ત હો કે
દિનમે' છે છે દક્ષ ખાય ન ઇતની ખિમાર હો કે
ગકટર કા બિલ ચુકાતે ચુકાતે દિવાલા નિકલ જાય ન ઇતની
ભોટ હોય કોઇ ઠગ જાય, ન ઇતની હુશ્યાર હો
કે મીયાં કી પગરી તક બેચ આય. જસ ઇસ કીમાસ કી-
જોર ચાહીયે !

એજન્ડ—ઇસ કીમાસકી ઝોરત તોં હમારે મુસલમાનોં મે' મિતની
મુસ્કેલી હય મગર હાં તુમ માનો તો ઇશ મોહલ્લે કે નાકે
પર ગકટર કોપરજરાસ રહે હયેં, જનોને એક મેમસે શાદી
કીથી, ઉન્કી એક લડકી હય.

ખચરસદ્ગાહ—અજી કોઇ હો હમે' તો એક જોર દીલવા દો.

એજન્ડ—તો જસ આપકો એક હરતેમે' જોર મિલ જાયગી.

ખચરસદ્ગાહ—મગર કહીં ધોડા ન ખાના ! કયું કે આજ કલ સાઠ
સાઠ બરસકી બુઢીયાં મુઢપર ચુના મલતી હયે ઝોર હાથમે'
પંખ્યાં લેકર ટુટી બાઇ સીકલ કી તરફ થરકતી ફીસ્તી હયે
કહી અયસા ન હો કે ધોડા ખા જાવ ઝોર પુરાને
ખચરે કો ઉઠા લાવ.

એજન્ડ—આપ બેરીફ રહેં, અરજા બંદગી.

ખચરસદ્ગાહ—તસ્લીમ બાઇ વાહ અખતો દો ચાર રોજમે'
એક દેશનેબલ જોર કે ખાવીદ કહેલાયેગે, આર મુલ્કને

આહા તો દો ચાર હી મહીનેમેં દસ ખીસ બચ્ચોં કે બાપ
બન બાયેયેં.

૭૧મ પહેલા.

પંદા તીસર.

તાહેરા કા મહલ.

જલથલમેં તોહે મલપતમેં તોહે દાઝા ખીધાત બખાને હય.
પ્રભૂ નાય જગત માત જગ અનુપ રૂપ દેખ કીરતી ગાતે
હય જલથલ.

શેઅર.

હુપમે દામને રહેમતમે દન ગુનાહોંકા
દલાહી તુજકો મરુર રહીમ કહેતે હય.
કહી કહે ન અદુ દેખકર જલીલ હમે
યેહ ઉસકે બદે હય હસકે દરીમ કહેતે હય.
કબટ હરન તુંમરે ચરન ગુનીયન આતે હય—જવ

મુહેલી—અમ્માજન કલ મુઝે જકર મીરજા કહેતે થે રૈયતકો કામ
મે રખને કે લીયે આપકો તીરો તલવાર સે કામ લેના પડેગા
કયા બગેર તીરો તલવાર કે સલતનત કબજેમેં કામ નહી રહ
સકતી હય.

તાહેરા—હાં સય હય, મગર તીરો તલવારસે રચયતકા બાદશાહકે
સામને સીફ સર ઝુકતા હય, દીલ કબી નહી ઝુકતા હય.
દીલ ઉસ વકત ઇનાયત ઇખત્યાર કરતા હય જખ કે બાદ-
શાહ નર્મી, રહમ ઝોર ઇનસાફ કરતા, ઝોર રચયતકો
અપને બચ્ચોં કી તરફ પ્યાર કરતા હય !

મુહેલી—અમ્માજન મેં બડે રહમ ઝોર ઇનસાફ સે બાદશાહત
કરેગા.

તાહેરા—તો બેટા તુંહારી બાદશાહત કો કબી જવાબ ન હોગા.

મેકર—હુબુરે અલી જનાય કતલુખાં ફે સાહેબ બદે તશરીફ
લાયે હૈ.

તાહેરા—અચ્છ ઠયરાવ હમ આતે હે.

(તાહેરા કા ખાતો)

રસીદ—સુહેલ બાપા, જખ તુમ ખાદશાહ ખનોએ તો મુઝકો રોજ
આપકે દરખાસ્તે હાજર હોકર; હજુર, જહાંપનાહા કહેના ઓર
ઝુકે ઝુકે કર આદામ ખમ લાના પડેગા.

સુહેલ—નહી કબી નહીં ! યહે તો નોકરોં કે કામ હે. હમ તુમ તો
બાપ હે.

રસીદ—ફિરતો મજા હી મજા હય, પર ઠયરોં અય ખાતકાં તો
ઝગડા જુરર નિકસેગા.

સુહેલ—કયા !

રસીદ—તખત પર તો તુમ અકેલે હી બયહોજે ના !

સુહેલ—નહીં આવે તખત પર મય બયહુંગા ઓર આધે તખત પર
તુમહે બિડલાઉગા.

રસીદ—ગસ ખમ શીરતો મય બી તુમહારે સાથ ખાદશાહ કહે
લાઉગા.

સુહેલ—ખેશકે તુમ ખાદસાહ, હમ ખાદશાહ; સુહેલ ખાદશાહ, રસીદ
ખાદશાહ.

(દોનોકા જાના ઓર તાહેરાકા મય.
તુગરલકે આના)

તાહેરા—નહી નહી મય સય કહેતી હું, મરહુમા કા કીના માઅસુ-
મ ખચ્ચે સે નિકાલા ગયા, ખુદા ઓર ઇન્સાફ કે હોતે એક
યતીમ કે હક પર ડાકા ડાલા ગયા યહી નહી બલકે મઅસુમ-
કા હક દગાસે છીન લીયા ગયા ઓર ઇસકો નાવારિસ કરકે
ધરસે નિકાલા ગયા.

તુગરલ—અયસા નહીં હુવા !

તાહેરા—જુરર અયસા હી હુવા !

તુગરલ—ફજ કરલો કે અયસા હી હુવા તો ફકમત ઓર તાકત કે
સામને હમ કયા કર સકતે હે.

તાહેરા—તો કયા તુમ યહ સમજતે હો કે દુનીઆં શરીફોં ઓર બ-
હાદુરોં સે ખાલી હય ?

તુગરલ—મેરી નજરમેં તો આજ અયસા એક આદમી બી નહીં
હય.

તાહેરા—નહીં હય !

તુગરલ—કાણુ !

તાહેરા—મુલકકા રશીક મેરા શોહર તોશીક !

ਤੁਗਰਲ—ਕੁਝ ਯੇ ਆਪ ਧੜੀਨ ਸੇ ਕਹਿਤੀ ਫੁਯ !

ਤਾਛੇਰਾ—ਧੜੀਨ ਆਰ ਸਾਥ ਢੀ ਗੁਰਰਸ਼ੀ ਕਹਿਤੀ ਫੁ !

ਤੁਗਰਲ—ਢੇੜੀਨ ਧਨਸਾਨਕਾ ਗੁਰਰ ਕੁਝੀ ਭਾਯਮ ਨਢੀ ਰਹੇਤਾ,

ਤਾਛੇਰਾ—ਯਸ ਯਸ ਤੁਮ ਮੇਰੇ ਸ਼ਾਹਰ ਕੀ ਤੋਢੀਨ ਕਰਤੇ ਹੋ !

ਤੁਗਰਲ—ਆਪ ਧਸ ਅੰਗੁਠੀ ਕੋ ਪਛਾਨਾਨਤੀ ਹੋ ?

ਤਾਛੇਰਾ—ਫੀ ਯੇ ਅੰਗੁਠੀ ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਹਰ ਕੀ ਫੁਯ; ਮਗਰ ਧਰਸੋ ਤੁਮਛਾਰਾ ਮਤਲਯ !

ਤੁਗਰਲ—ਮਤਲਯ ਯੇ ਕੋ ਆਪਕਾ ਸ਼ਾਹਰ ਭੀ ਮਲਕਾਕੇ ਤਰਫ਼ਦਾਰ ਹੋ. ਓਨ੍ਹੀ ਕੋ ਫੁਕਮ ਸੇ ਸ਼ਮਸਾਕੀ ਤਾਯਘੋਸ਼ੀ ਕਾ ਛਾਲ ਸੁਨਾਨੇ ਆਰ ਸੁਹੇਲਕਾ ਅਪਨੇ ਫੁਮਰਾਫ਼ ਲੇਯਨੇ ਕੋ ਢੀਯੇ ਆਯਾ ਫੁ ਆਰ ਅਪਨੀ ਸੰਘਾਧ ਕੋ ਸਯੁਤਮੇ ਯੇ ਗਵਾਫ਼ ਲਾਯਾ ਫੁ.

ਤਾਛੇਰਾ—ਯਾ ਯੁਫ਼ ! ਅਗਰ ਤੋਸ਼ੀਕ ਅਯਸੇ ਫ਼ਰੀਸ਼ਤੇ ਪਰ ਭੀ ਫ਼ਾਲਤ ਆਰ ਘੀਤਾਯਕਾ ਯਫ਼ੁ ਯਲ ਗਯਾ, ਤੋ ਮਅਲੁਮ ਫੁਯਾ ਕੋ ਧਮਾਨ ਧਨਸਾਨੋ ਪਰ ਲਅਨਤ ਕਰੇਥੇ ਧਸ ਫ਼ਰੇਘੀ ਫੁਨ੍ਘਾ ਸੇ ਨਿਕਲ ਗਯਾ.

ਤੁਗਰਲ—ਫ਼ਫ਼ਿਯੇ ਅਯਤੋ ਧੜੀਨ ਫੁਯਾ !

ਤਾਛੇਰਾ—ਅਗਰ ਤੋਸ਼ੀਕਨੇ ਸੁਹੇਲਕਾ ਲੇਨੇਥੇ ਢੀਯੇ ਲੇਯਨੇ ਹੋ ਤੋ ਵੋਫ਼ ਫ਼ਰ-ਗੀਯ ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਹਰ ਨਢੀ ਹੋ.

ਤੁਗਰਲ—ਆਰਤ ਪਰ ਫ਼ਰੇਯ ਫੁਯ ਕੋ ਅਪਨੇ ਸ਼ਾਹਰਕੇ ਫੁਕਮਕੀ ਤਾਯੇਫ਼ਾਰ ਹੋ.

ਤਾਛੇਰਾ—ਯੇਸ਼ਕ ਓਸ ਛਾਲਮੇਂ ਯਯ ਸ਼ਾਹਰ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਆਰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੋ.

ਤੁਗਰਲ—ਮਯ ਯੇ ਨਢੀ ਸਮਝ ਸਕਤਾ ਕੋ ਗਯਰ ਕੋ ਅਯਯੇ ਕੋ ਢੀਯੇ ਅਪਨੀ ਭਾਂਝੀ ਯਰਘਾਫ਼ ਕਰਨਾਂ ਫ਼ਿਸ ਡਾਨੁਨਕਾ ਫੁਕਮ ਫੁਯ !

ਤਾਛੇਰਾ—ਯਯਰਫ਼ਾਰ, ਗਯਰਕਾ ਅਯਯਾ ਨ ਕਹੇਨਾ ? ਗਯਰ ਤੁਮ ਸਮਝਤੇ ਹੋ ਯਾ ਫੁਮ ? ਵੋਫ਼ ਫੁਮਾਰੇ ਕਲੀਯੇਕਾ ਫੁਕਰਾ ਹੋ, ਆਂਘੋਕਾ ਤਾਰਾ ਫ਼ੈ, ਵੋਫ਼ ਫੁਮਾਰੇ ਫ਼ੋਰਤੋਂ ਅਫ਼ਕੇ ਅਭਯੇ ਸੇ ਭੀ ਭਯਾਧ ਘਾਰਾ ਫੁਯ. ਵੋਫ਼ ਫੁਮਾਰੀ ਯਨ ਫੁਯ; ਅਫ਼ਕੇ ਡਾਮ ਆਯੇ ਤੋ ਯਨਭੀ ਓਸਪਰ ਕੁਰਘਾਨ ਫੁਯ ! ਯਯ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਤਮ ਫੁਧ ਓਸ ਯੁਯਫ਼ੀਲ ਯਫ਼ੀਲ ਤੋਸ਼ੀਕ ਸੇ ਕਹੇਨਾ ਕੋ ਤਾਛੇਰਾ ਯੇਯਫ਼ ਹੋ ਗਧ. ਅਯ ਨ ਮੇ ਧਰਕੀ ਘੀਵੀ ਫੁ, ਨ ਵੋਫ਼ ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਹਰ ਫੁਯ—

ਅਯਸ਼ੋ ਯੁਸ਼ੀ ਰਾਫ਼ਤਕਾ ਯਮਾਨਾ ਗੁਯਰ ਗਯਾ,

ਮਯ ਆਯਸ਼ੋ ਯੇ ਸਮਝੁਗੀ ਕੋ ਤੋਸ਼ੀਕ ਮਰ ਗਯਾ.

ਤੁਗਰਲ—ਤੋ ਕੁਝ ਆਪ ਸੁਹੇਲ ਕੋ ਫੇਨਾ ਨਢੀ ਆਫ਼ਤੀ ?

તાહેરા—અરે તુમ, તુમ્હારા જુગદીસ તોફીક તુમ્હારી મદકા આર મદકા કે તમામ તરફતર મુઝસે જગ કરને આયે, તો સુહેલ કયા—સુહેલ કા એક નાખુ નમી યહાં શે ન જાને પાયગા !

તુગરલ—હાં

તાહેરા—હાં—

જખ તક રહે રહ આતીશે ઇખરતસે ગર્મ હૈ,
ચહેરે પે આંખ આંખોમે દુન્યાકી શરમ હૈ;
કાંધે પર સર હય, સરમે વફાકા જુતુન હય.
તનમે રંગે, રંગોમે શરાફતકા ખુન હય,
સિનેમે દીલ, હય દીલમે ખુદકા ખ્યાલ હય,
ખાન દે મેરે લાલકા—કીસકી મખલ હય.

તુગરલ—અચ્છા તો બહુત જદદ માલુમ હો જાયગા—તેમ ઓર શમશીરશે, સખ્તીસે, જખરો જોરસે, મગર યુ નહીતો ઇશ-કા હમ લે જાયેગે ઇસ તોરસે.

તાહેરા—અગર જલીલ હોકર નહીં જાના ચાહતે હો તો બગચર એક લજ્જ જોલે યહાં સે નીકલ જાવ ? જાવ સુહેલ કા લેના હય તો પહેલે ઘર જાવ, મા બાપસે મિલ લો દોસ્તો સે ઇખરત હો લો, કફન કે લીયે કપડા, દફન હોને કે લીયે જમીન કા ટુકરા ખરીદ લો; બાદ કમર મોત તુમ્હેં રહમ કરકે જાંદગી બખશ દે તો સુહેલકા મુઝશે છીન લે જાવ ?

તુગરલ—દેખો અમદદ કા ન જગાવ, શેરકા ન છેડો, પહાડશે ન ટકરાવ ! અગર સુહેલ ઓર શમસા કે બીચમે આવોગી તો પુરાની દીવારોંકી તરત ટુકરાંસે ઉઝાદી જાવગી !

શએર.

રહું સરકારી દીખાકગી અખ રોજે બદ તુમ્હે,
દેખું તો કાણુ દેતા હૈ આકર મંદદ તુમ્હે;

(તોફીકકા આના)

તોફીક—મૈ ! દગાબાજ કે બચ્ચે મય હું ?

તુગરલ—કાણુ તોફીક ? ઓર આમદ !

તોફીક—નીકી હાલતમે' મેરી ઉંઘલીસે અંશુહી ઉતારકર શરીક
ઓરત કા ધોકા દેનેકે લીયે આયા હૈ--

સાએર.

ભોંક દુ સમશીર કમળે તક દીસે ના પાકમે'

તોરદુ સર ચુક દુ મુહ પર મીલા દુ ખાકમે'

તુમરલ—તોફીક જાન રોંક વર્તા પચતાયગા ? એક બાર શેરકે

પંજેસે નીકલ ગયા તો કીયા દુઆરા કાણુમે ન આયગા ?

તોફીક—જા-જા સર સલામત લે કર ચલા જા, વરના દરકા જવાબ

જાન કે બદલે ઠોકરોસે દીયા જાયગા !

તુમરલ—ઇસ કીલેકો તહસ નહસ કરકે છંટ સેછંટ ન બાનદુ'

જસ કીલેસે ભાગ નીકલા હય, ફીર જજીરોસે જકડ

કર ઉસીમે' ન પહુ'ચા દુ' તો મુઝે કતલુકા બેટા ન કહેના

(જાના તુમરલકા)

તાહેરા—પ્યારે શૌહર મુઝે મુઆફ કરના આજ મેરે મુંહસે

તેરે શરીફ નામકી તોહીન હુઇ,

તોફીક—પ્યારી બીવી રહે કયા અગર ઇસ દગાબાગ કી બાતે

સુનકર દસસેલી જ્યાદા કહેતી તો જાઇજા ચા

તાહેરા—મગર તુમને સમસાકી કયદસે રેહાઇ કયુંકર પાઇ ?

તોફીક—ખુદને ગયબી મદદ પહુ'ચાઇ ! મેરે દોરત કહેરમાત

ને નીજત દીલવાઇ

તાહેરા—મગર અબ વોહ દીન બહોત કરીબ હય કે સમસાકી

ફેજ હમારે કીલે કી ચોતરફ વખાઇ કીંઘી કી તરફ

ફયલી હોગી ઉસ વકત આહ ન કરના આબર ન

ખોના, બાત નગવાના બસ મારના ચા મર જાના

સાએર

શોકે જાંબાજી દુહો એક એક રંગમે' એક એક બાલમે'

દેખના લગજીશ ન આને પાયે ઇરતકલાલમે

તોફીક—ફક' આને દુગા મૈ હરગીજ ન અપની આનમે

માર કર આઊગા ચા મર જાઊગા મયદાન મે

ખાના.

કર કર કર કાર જાર હુટ પકુ મય રતપર

બરસુ' બીજલી બનકર ગરજ ગરજ દુશમનપર-કર

જગમે નામ કરકે કામ ચમ ચમ ચમકાદુ

થર થર કપિ તમામ તેગ ધરૂં સર તનપર—કર.

બાબ પહેલા.

પરદા ચાથા

મકાન ખચરસદસદહિ.

ખચરસદસદહિ—ભાઈ વાહ, અમતો હમ સિગવસે ડમવ હો ગયે !
લોગ કહેને હૈ કે ડરખીકી લોટરી ઓર પટ્ટા-ખાસી જોડે કિ.
સમત હાંસે મિલતી હય, મગર હમને તો ઘર ખચડે ફેસન
એખત જોર મિલ ગઈ. જોર કયા વડત્તાક તનાશા હય ! અ
ગર ટિકટ લગાકર ખચઠ જાઉં તો રોજ સેકડો રૂપીયા કમાઉં
ખોઈ, ખોઈ,—

શયકુ—ઓલ રાઈટ સાહેબ

ખચરસદસદહિ મેમ સાહેબ ક્યાં હય ?

શયકુ—અપને ડરેસ રૂમમે

ખચરસદસદહિ—કયા કરતી હય ?

શયકુ—કુલ જો મારકીટ શે બંદર ખરીદ કર લાઈ હય ઉસે
છુરી કાંટેસે ખાના સીખલાતી હય.

ખચરસદસદહિ—ખેનકુક બંદરો છુરી કાંટેસે ખાના કયસે
આયગા ?

શયકુ—કયુ નકી આયગા ! આખીર આપ કયસે શીખે ?

ખચરસદસદહિ—ચુપ બેઝદમ કયા બકતા હય !

શયકુ—દેખો સાહેબ મયબી આજકલ તુમ્હારી :તરહ સુધર ગયા
હું; ખાત ફિકરતી હો તો દેસી જખાન મેં કરો પર
ગાલીયા દેના હય તો ઇચ્છે જખાનમે ?

ખચરસદસદહિ—ભાઈ વાહ ! ગાલીયાં બી દો તો ઇચ્છે
જખાનમે ! નાક કાંટેસો મગર વીલાયતી છુરી શે
અચ્છા લાઈ જા મેમ સાહેબ શે ચુ-

શયકુ—અચ્છા તો અપને નામ કા કંડે દો

ખચરસદસદહિ—કયુ ?

शायकु - अच्छ तो अपने नाम का कार्ड दो।

अयरसलाह—क्युं !

शायकु - मेमसाहेबका हुकम है।

अयरसलाह—अगे मेमसाहेबका अच्छा, जता है या नहीं ?

शायकु - दोषो साहेब हाथ न लगाना अगर आप तुमरल जेग
के जेरीकांग है तो मे बी मेम साहेबका प्रायवेट मेक-
रेटरी हु. (अयर सलाह भारता है सयको चिन्ताता
है) ओ मेमसाहेब दोषो, भार जता, भार जता—

(जली आती है.)

जली—वोटज धी भेटर

अयरसलाह—छोडो मे छसकी जन लुगा !

जली—आभीर छससे क्या कुसुर हुवा ?

सयकु—सरद छतनी आतपर जीगड गये—मे तेने कहा के मेम साहेब
से भीजने के लीये अपने नाम का कार्ड दो।

जली—हे सय कहता है।

अयरसलाह—तो क्या अपनी जेब से भीजना होना करड हो
वरना वापस जाव।

जली—हे तो डायरेकी आत है।

अयरसलाह—मेरे घरमे अयसा डायदा वायदा नहीं चलेगा।

जली—क्यु नहीं चलेगा ! जरूर चलेगा।

अयरसलाह—तुम मुझे धमकाती हो ! मे' तुम्हारा शौहर हु !

जली—मगर घरमे आने के बाद तुम्हें जेब अनकर रहेता होगा।

अयरसलाह—ऐसा कलौ न होगा।

जली—जरूर होगा, वरना मे' अयशे घरमे रहूगी जहां डायदे
आर प्रेशनकी छज्जत नहीं।

अयरसलाह—लाछ वाह, शौयर छुटे मगर प्रेशन न छुटे, अच्छ
साहय जने दो।

जली—नहीं तुमने मेरा दृष्टिकोण दिया छस लीये मुआ ही मांगो।

अयरसलाह—क्या मये मरद होकर तुमसे मुआही मांगु !

सयकु—अछ मांग लीछयेना सरकार, छेली आग कलका प्रेशन है।

अयरसलाह—अच्छ लछ प्रेशन है तो भाद करो।

जली—थेक्यु, डीयर छससे मायलुम होता है के तुम पकके जेनट
लमेन हो. डीयर यह भील सुका हो।

ખચરસલાહ—અરે કાહેકા બીલ ! ગયે મહીનેમે' તો પાચિશો મેંટ ચઢા ચુકા.

હાલી—પહે તો ઇસ મહીનેકા હય, ઇસમે તોસીરક આરશો નખે રપીયે હયે.

ખચરસલાહ—(બીલ પઢતા હય) આઇસકલ કા લમ્પ તીસ રપીયા, મોટરકારકા કિરાયા સાઠ રપીઆ કુતેકે ગલેકા પટ્ટા નવ રપીઆ, વાસકોટ કા કપટ્ટા સાત રપીઆ આર ઉસ્કી સિલાઇ સાઠ રપીઆ, અરે કયા સાત રપીયેકા કપડા આર સાઠ રપીઆ સિલાઇ !

હાલી—કયા સાઠ રપીઆ બહુત હય ! ડાક્ટર રસ્તમજીકી મિસિસ તો એક : એક પોલકેકી ડેઠ ડેઠ શો રપીયે સિલાઇ દેતી હય.

ખચરસલાહ—જખહી તો ડાક્ટરકે દવાખાનેમે' મારવાડી આર બેલીક બચડે રહેતે હે.

હાલી—ડીયર ડીયર, ડીયર,—

ખચરસલાહ—નોટ ઇજ ધી મેટર ?

હાલી—જરા મેરે શુજ કે બટનતો ખોલ દેતા.

ખચરસલાહ—અરે મે તુમહારા શૌહર હુ યા નોકર હું ?

હાલી—મેરા પૈર દરદ કરતા હૈ આર તુમહે મસકરી સુઝતી હય. દેખો જલદી ખોલો નહી તો મે ખીગડ જાઉંગી.

ખચરસલાહ—અમ્મજી લાઇ ખીગડો નહી કયા કરે. યારોં ઘેબી આજ કલકા ફેશન હે.

હાલી—ડીયર જરા સફા લી કર દો.

ખચરસલાહ—અરે મે તુમહારા શૌહર હુ યા કોઇ મોચી હુ ! જરા મેરી મુઝાકા ખ્યાલ કરો.

હાલી—તુમ જેનટલમેન હોકર અયસી બાતે કરો ઘે ઠીક હહી.

ખચરસલાહ—તો કયા સમ જેનટલમેન અપને ઘરમે અપની લેડીયોં કે જીતે સાફ કરતે હે.

હાલી—મેરા ટેમ્પર જતા રહેગા તો મે ખીગડ જાઉંગી.

ખચરસલાહ—અમ્મજી લાઇ ખીગડો ! નહી. કયાં હરતે હો. યારો ખુશ જાણે મેરી તરફ કિાને જેનટલમેન અપને ઘરમે અપની જોડઓ કે જીતે સાફ કરતે હોજે,

હાલી—ચેક્યુ ડીયર, ઇસ બસ્ટાવસે મઆલમ હુવા કે તુમ પકડે
જેનટલમેન હો.

ખયરસલાહ—અરે લઆનત પડે અસી જેનટલમેની પર બાહોરતો
મુછો પે તાવ હેં આરખમે આયેં તો જોર કે બુતે
સાફ કરે.

(સયદુ આતા હય)

સયદુ અરે મજબ હુવા—મજબ હુવા

હાલી—કયા હુવા ?

સયદુ—આપકે બંદરને લેખ ગિરા દિયા તો સરકારકા નવા કોટ
પટલુન જલ ગયા.

હાલી—જલ ગયા તો જલને દે સરકાર તો નહીં જલ ગયે !

સયદુ—સરકારકે જલનેકા તો મુઝે બી ગમ નહીં, મગર અફસોસ
તો હું હય કે સાથ આપકે રેશમી મોજેબી જલ ગયે.

હાલી—હૈં-હૈં-કયા મોજેબી જલ ગયે કમખખત કયું નહીં ખચાયા,
તેના સત્યાનાસ જાય.

ખયરસલાહ—લો સરકારકા કોટ પટલુન જલ ગયા તો તસમે મસ
નહીં હુધ, આર છે આનેકે મોજે જલ ગયે તો છુદ્દરકી
તરફ કુદ પરી હું બી આજકલ કા ફેશન હૈં.

હાલી—ડીયર આજ શામકો મેરે લિયે મોજે તો લે આના.

ખયરસલાહ—હમૈં તુમ્હે સખદુસ્ત ચીજે લા દુંગા, લેકીન તુમ્હારી
હરકતેં મુઝે પસંદ નહીં હય.

હાલી—તો તુમ કયા કહેના ચહિતે હય

ખયરસલાહ—તુમ દિન બર બાઇસીકલ ઉડાતી ફિરોગી તો ધરકો
દન્ટેજમ કોન કરેગા. !

હાલી—ધર ગયા જહાનનમમેં ધરકે દન્ટેજમકે લિયે કોઇ ગવરનેસ
નોકર રખ લો.

ખયરસલાહ—તો ફિર તુમકો કયું શાદી કરંકે ધરમેં લાયા હું ?

હાલી—મિયાં વોહ દિન ગયે જબ ખલીલખાં ફાખતા ઉડાતે થે.
મર્દ આરતોકિ હાથકી પકી પટાઇ ખાછે થે. આજ કલ
આરતોકા દોર દોરા હય, અડો દેના, ચકકી ખીસના, મર-
તન માંજના, બચ્ચે પાલના ગરજ સખ કામ અખ મં.
દોકો કરને પડેગે.

ખયરસદલાહ—ઐર ઐરતેં કયા કરેગી ?

હાલી—હાઇ કોર્ટ કી જજ બનેગી, પારલામેન્ટકી મેમબર હોમી, અખબારોમે મજમુન લીખેગી મજલીસમે લેકચર દેગી ગર્જ કે હર બાતમે મત્નોકી નાક કાટેંગી.

ખયરસદલાહ—હાં, કયું ન કાટેગી ! આજકાલ .દુન્યામેં તુમ્હારા ડંકા બજ રહ્યા હય.

હાલી—બોય-બોય, હમારે કિયે એક કપ ચાય લાવ,

ખયરસદલાહ—ઐર મેરે વાસ્તે એક કપ કાશી લાવ.

સયદુ—ઠયરિયે સાહેબ, પહલે મેં અપને માલિકકા કામ કરેંગા ફિર તુમ્હારા.

ખયરસદલાહ—મેં તેરા માલિક નહીં હું ?

સયદુ—નહી, મેં મેમસાહબકા નોકર હું.

ખયરસદલાહ—સુનતી હો ?

હાલી—સય કહેતા હય, કયું કે તનખ્યાહ મેરે હાથસે પાના હંય

ખયરસદલાહ—પર રૂપીયે તો મેરે દે તે હય,

હાલી—ઐર હુકમ તો મેરા ચલતા હય.

ખયરસદલાહ—તુમ ચાહેગી તો હમકા લી કિસી રોજ નિકાલ દોગી.

હાલી—હે, કયા વહિયત બાત કરતે હો ! બોય, જનવ આચારે બોલો સાહબકે વાસ્તે કાશી લાવ.

સયદુ—બહુત અચ્ચા મેમ સાહેબ,

હાલી—(ગલેમેં બાયેં ડાલ કર) ડીયર તુમ જરા જરાસી બાત પર ખદા હો જતે હો, દેખો મેં તુમ્હારી કયસી ફરમાંબરદારી કરતી હું.

ખયરસદલાહ—કમખખત મેરા દિલતો બિલકુલ હિદુસ્તાની હય. જો ગલેમેં બાયેં ડાલનેહી હીલા હો જતતા હય, ઐર ઉસ્કી ચટકમટક દેખકર બલકુલ પાની પાની હો જતતા હૈ

હાલી—માઇ ડીયર ખયર.

ખયરસદલાહ—માઇ ડીયર જોર.

હાલી—કયા કહા-જોર ? ચહે તો પુરાના આરિટ બોધ રેશન નામ હય તુમ મુઝે જોર કે નામરો કબી ન પુકારના.

ખયરસદલાહ—તો કયા તુમ્હે ચાચી, દાદી, નાની કહું, કયા કહું ?

હાલી—ડાન્ડ યું તો માઇ-મેમ ? સે ડીયર અલી.

ખયરશહાહ—માઇ ડીયર ગલી

હાલી—ચલો વોહ જો ઇંગરેજ ગાના મયને તુમ્હે સિખાયા હય
વોહ માવ ઐર મેરે સાથ નાચો.

ખયરશહાહ—કયા મયં તુમ્હારે સાથ નાચુ! અરે યહે સખ બલે
આદમી ખયડે હુવે હયં વોહ મુઝે રસ્તેમે ચલને નહીં
દેગે, ઐર કહેગે કે દેખો ખુદા હુવા તો જોર કે સાથ
નાચતા હય.

ગાના.

ખાખ પહેલા

પરદી પાંચવા

તસનીમ કા ખાગ.

ગાના—બાદે બહારે આઇ હોને નીસાર આઇ

કરતી હંય ખુલખુને શોર પ્યારી નીગાર આઇ—જઇ
હરગુલપે હય લાલી ખુલખુન મતવાલી જુમે હય ગલી
ફુલોંકી મહકસે જ્યા શાદ કરો હીલ મીલ મીલ સંગ
ફુલોંકી કમન ચલત પવન હરગુલપે
તુમપર બલહારી સખીયાં સારી વારેં જીયરવા
હરવા ગલેમે ગલે દેહરા—હર ગુલપે

સહેલી—માશાઅલ્લાહ ?

શએર.

જામે બહાર પિકર ઇશગર જુમને હય.
એક દુસરેકા મિલકર મસ્તીમે ચુપતે હય.
ક્યાજ્યાં ચમનમેં અપની દિખારહે હંય.
બાદે સગા કે ઝોકે ખુશખુ લુટા રહે હંય,

સહેલી—જુમ રહી હય પતી પતી ઇસ ગુલશન કિ ગલીમે,
ક્યાં ખીલકર ફુલ રહી હય, ફુલ હય ક્યાં હી લાલીમે.
દ્રોયલ ઢોલ બગતી હય ઐર ખુલખુલ તાન લગાતી હય,
દિવોડો ફરકત તાક ધનાધન ક્યા ક્યા નાચ નચાતી હય,

તસનીમ—જસ તરફ દેખો ચમનસેં મેરે રખતાઇ હય,
મહુએ નગરા હય દિલ, ચરમ તમાશાઇ હય
મોતિ ચિખરેહય યહે, કતરે હંય નહીં રાખનમે કે,

અતિશે ગુલકા ધુવા હય-કે ધટા છાત હય.

સહેલી—ગુલેખર વ સર કદ ગુન્યા દહને તુમની તો હો,
સરસે લેકર પાઉં તક પ્યારી ચમન તુમની તો હો.

સહેલી—પ્યારી ખાગ કે સાથ કુચ્છ અપની બી તો તથરીક
કિચ્છે !

તરનીમ—મુઝને કિયા દેખા હય જો સારી ચમન કહેતી હો તુમ.
છેખાની કા મેરી અયસે સુખન કહેતે હો તુમ.

સહેલી—અજી સરકાર ચમનની વોહ ગુલે બેખાર હય,
હસ પર બુલબુલ હજાર જાનસે નિસાર હય.

સહેલી—હાં હાં, ઇસ ગુલ કા કિસી બુલબુલહી કા ઇન્તેજાર હય,
„-જહાં ફુલ હોતા હય વહાં બુલબુલ દોડતા હુવા આતા હય
„-જહાં ચુલ્હા હોતા હય બિલ્લી કુતી હુધ આતી હય
„-મગર પ્યારી કોઇ બુલબુલ આય તો ઉસે ગુસ્સેસે ન ડરના
„-બલ્કે ચુમકાર ચુમકાર કે પાસ બુલના
„-જખ આ જાયે તો જરર સાદી કે પીંજરેમેં ફસાના
„-જખ ફંસ જાયે તો રેજ નખરેરી છુરી ચલાના

તરનીમ—દેખો ભઇ અખ હમ સખ ખો દેંગે-જયાદા સનાવમી
ખુદાકી કસમ રો દેગે.

સહેલી—પ્યારી તુમ્હે અપની કદ નહીં હય.

પરી હો, ભુસ્તરી હો, હુર હો મહવે તમાશા હો,
ઉઠા કર આયના દેખો તો હો મઅલુમ તુમ કયા હો,

તરનીમ—નિગેરીયોં કયા તુમ સબોંને બિલકર મુઝે છેડનેકી કસમ
ખઇ હય.

સહેલી—પ્યારી શાદીકા શુક કરના કયા કોઇ ગાલી હય ?

માના—આએ આએ શામ સુદર સજ્યાં સુન ગુઝ્યાં
મંદરવા તોરા સાવરાં બાહે ગરે ડરીયાં
છેડત કયું સારીયાં

શરમ ન કર મદન મોહનીયાં—આએ

જાએ સખી ન સતાવો સખી અખ દુંગી મય ગારી જાવો
દીક્ષમર ભરતર સુદર મનહર જાન જાન પ્યારો

ચલરી જા જા જા નકર દોરી અખ

ચતર સુખર મયેસ અચલ અપલ મત હટકર

એ.....હાં નીકુર સમરી—આખે

(જના તસ્નીમકા મયે સહેલીયોકે, ઓર સહરીયાર

ઓર ફયળુકા બાગમે આના.)

ફયળુ—અજ બંદા નવાજ ધરસે ઘેડિ ખરીદને નિકલે ઓર
કહાં ધંસ પરે. યહે બાગ જનાના હય, મરહોકો આના મના
હય અગર હમ બેદુમકે ચુલોકો પોલિસકા બાગર ખીસ્લા
દેખ પાવગા તો સિધા બડે ધર લે જાયગા.

સહરીયાર—અખે તેરી તમિયત તો મુર્ગી કી તરફ ખોડ કે અડે
દિયા કરતી હય, તુતો નાહક સર ફિરાતા હય.

ફયળુ—અગર મેરી બાતોં સે આપકા સર ફિરતા હય તો મહે મુરગા
અપની કુંકરક બંદ કરતા હય.

સહેલીયાં—(અંદરસે) બાગો, બાગો શેર આયા શેર આયા

(તસ્નીમ અંદરસે દોડી હુઠ આતી હય ઓર સહરીયાર
કે હાથોમે બેહોશ ગિરતી હય. સહરીયાર ફયેર કરતા હય.)

સહરીયાર—મુજી શરદ હો ગયા કવા ગુલામ સા અહેરા ખોડશે
જરદ હો ગયા.

સહરીયાર—ફયુ બે તું વ્યાં કયું આપા ?

ફયળુ—આપકા નાટક દેખનેકો,

સહરીયાર—ચલ નિકલ યહાં તેરી કોઇ જુરરત નહીં હય

ફયળુ—સચ હય બામ ક્યાબમે હડીકી કયા જુરરત હય

સહરીયાર—આઇએ મુસાવરકી કલમ, શાયર કે ખિત્તમ, કુદરતકી
કારીગરી ગયરતે હુરોપુરી.

ફયળુ—જનાબ આપકે હાથ થક ગયે હોંગે લાઇયે મયે લે હુ

સહરીયાર—કમખખત તું ફિર આયા ! જા ઓર ફેરન જા.

ફયળુ—જી બજા હય કિમલા

સહરીયાર—જગ જગ અય હસિના જગ ઓર કુદરતકા તમાશા દેખ
(તસ્નીમ કા હોશ આતા હય)

તસ્નીમ—(સહેલીયોકા પુકારકે) અરે નરગિસ સોસન, મુઠ તુમ
સખ કિધર હો !

સહરીયાર—બલરાઇયે નહીં, વોહ સખ યકીં હય શેરકે ડરસે કહી,
ધુપ ગઇ હય,

તસ્નીમ—સાહિબ કયા શેરસે મેરી જાન આપને બચાઈ ?

શહેરવાર—ઈનસાનકી કોલીશ કિસ શુમરમેં હય બચાનેવાઆ મુબ
જલાલ હય,

તસનીમ—મેરે બચાનેમેં આપકો કોઇ જખમ તો નહીં આયા !
શહેરવાર—આહેરતો કોઇ જખમકો અસર નહીં, હાં કહી આયા !

ચરકો લગા હો તો ખબર નહીં.

ફયઝુ—ઈરક કી ઇંદર સબાકો પહેલા સીન શુર હો ગયા.

તસનીમ—આપ કોણ સાહિબ હયેં ?

શહેરવાર—મયેં એક મુસાફિર હુ.

તસનીમ—યહાં કિસ ગરજસે તશરીફ લાયે હો !

ફયઝુ—એક બીબી દુ'કનેકો આયે હયે.

તસનીમ—મયેં સમજી શાયદ શ શ-શ શ-શ

ફયઝુ—હાં હાં, શાદી શાદીકે તનેબગર હયેં મારાઅલ્લાહ આપ
બડી સમજદાર હયેં (સહેલીયાં આતી હય.)

સહેલી—યહે લો ત્યાં તો ઓર હી ફરજ હો રહા ય.

„ યહે સેર કે બાઇ સવાસેર કહા આન કુદે.

„ પયારી યહે કોણ સાહિબ હયેં ?

તસનીમ—કોણ—કહાં ?

સહેલી—વોહ જો બહુત ખુશ નગર આતે હયેં; હમેં યા તુમ્હેં
ખુદ જાણે કિસે દખ કર મુસકરાછે હયેં.

તસનીમ—કહાં હય, કીધર હય, યહાં તો કોઇબી નહીં

સહેલી—યું દેખો યું.

તસનીમ—યહે

સહેલી—હાં બોલોના.

તસનીમ—યહે તો વેહ હય જીતોને જાન બચાઇ—

તીસરી—વોહ હયેં, જખતો આપકો ઇનકા સુકીયા અદા કરના
આહિયે.

ફયઝુ—બિચારી સુકીયાહી તો અદા કર રહીથી.

સહેલી—તો કયા હમારી બાતુ કો અહેસાન ફરામોશ સમજતી હો !

શુકીયાબી અદા કિયા હોગા ઓર સાચકી કોઇ બડા
ખારી ઇનામબી દિયા હોગા.

સહેલી—હાં હાં ખારી કયા ઇનામ દિયા હમેંબી બતાવ

„ —ખજી વાહ ખસ સમજ જાવ

તસનીમ—જાવ જાવ મુંઝે ન સરમાવ

सहेली—अच्छ अच्छा न शरमाव न शरमाव; बहुत देर हुआ
बसो धरको आव.

तसनीम—हां हां बसो—अंदगी. (गना)

शहरियार तसनीम—

सुधने भी भये न पाया था केवोह गुल उड गया.

इयबु—रहे गया उडलु का पट्टा और गुलगुल उड गया हन तेरेकी
यहे तो फिर आ गछ

तसनीम—जनाम सुझे मुअर किछये, भये जलदीम आपका
शुक्ति अहा करना गुल गछ थी.

शहरियार—लेकीन मुहाके जिये शुक्तिया के साथ कहीं मुझेभी न
गुल नछयेगा.

तसनीम—आपकी महेरमानी कहीं गुलनेके लायक हय.
(सहेलीया आती हय.)

सहेली—अरे वह फिर तुम यहीं आ गछ.

„—अच्छ भियां तुम्हारा कहीं घर—वर हय के नहीं.

इयबु—वर क्या अम तो घन की अ भी रहीं जनेगी,

सहेली—क्या यहां बंधुक पथर हय जे आर आर तुम्हें यहाँ
भीय लाता हय.

तसनीम—अय—अय—

सहेली—क्या हुवा ?

तसनीम—पाँडेमें कांटा चुल गया.

इयबु—पाँडेमें कांटा चुल गया हिलमें असुला उतर गया.

शहरियार—अगर हुकम हो तो भये कांटा निकालुं.

सहेली—भेइक यहे कांटा आपहीसे निकलेगा.

„—अम अम कांटा वांटा रहेने हो सीधी धरको बसो—

अंदी यहे सज हिलकी गाते हय पीछ हुछ.

हाल उहे देती हय हिलका आंख शरमाछ हुछ.

(सहेलीयों व तसनीम के, गना)

शहरियार—मेरी डिम्भीदाकी दुन्यामें अंधेरा हो गया.

इयबु—जाछ यहाँसे धर बसो अगतो सवेरा हो गया.

गना—हारे गोरी आसो न ठरे ओकली अन्नभेदी

देयो आलसा जेजना लुटे न केउ साहेली अलभेदी

सभीरी भय हारी भय हारी भय हारी

મેહો ન સતાવો અય જાઓ
 કાહે રંગીલો રસીત્રેસે પ્યારી નેહાં લગાયા ખતાઓ
 જાઓ અખન જોડુંગી તુમસે ગુઝ્યાં રાર ન મચાવો
 ગઈ સમ જા ! સખીયાં કરકે ધત કાહે છુપાત
 મનકી ખાત, બેદ કહત હય મેહની અખીયાં—ચલો

ખાખ પહેલા

પરકા છટા.

મકાન ખયરસદલાહ

ખયરસદલાહ—લહોલવલાકુવત ! ફેશનેબલ જોરને તો મેરા દિવાલા
 નિકાલ દિયા ચારોં મયેં પુછતા હું ઓરત જાત રાતકો
 ખારા બજે તક નાટક દેખનેમેં રહે કયા ઇસકા નામ
 ફેશન હય ? ગયરોંકે સાથ મોટરમેં બયકકર હવા ખાને કો
 જાય, ઇસકા નામ ફેશન હય ! હાજરો રૂપીયે કપડોં
 કે પીછે બરખાદ કરના ઇસકા નામ ફેશન હય ?

(કપતાનકા આના)

કપતાન—સુનોજી ખયરસદલાહ, નવાખ કલુમા ન કી તરફસે હુકમ
 આયા હય કે તુમ દો ધટકે બાદ છાવનીમેં હાજર
 હો જના.

ખયરસદલાહ—મહુત અચ્છ, મગર આજકલ જરો.....

કપતાન—હાં મયે જાનતા હું કે આજ કલ તુમને એક ખુમસુરત
 ઓરતસે શાદી કી હય, ઇસ લીયે ઘરસે નિકલના નહી
 ચાહતે.

ખયરસદલાહ—(ખુદસે) બેટા ખયરસદલાહ. ઇસ પુરાને ગુનાહગાર
 કી નીયત ખીગડી મઅનુમ હોતી હય.

(ગલી આતી હય)

હાલી—નોકર બડે બેઅદબ હય, એકદમ ગેલી માર દેનેકે કાખીલ હય.

કપતાન—ખયરસદલાહ ચહે કોન હય ?

ખયરસદલાહ—અરરર—ચહે કહાં આઈ ! હુજુર મેરી બહન હય—

અરે મેરી ખીખી હય.. (ગલીકા) અરે તુમ યહાં કયું આઈ ?

મલી—ચહે કાણુ સાહિબ હયે

ખચરસદસાહ—તુમહે' ઇસમે કયા કાઇ બી હય.

ડાલી—મયે' ચલાતી હું મુઝે ઇનસે ઇનટાલ્યુસ કરાવ.

ખચરસદસાહ—તો કયા મુઝે કાઇ મિત્રાવજાન સમજી હો?

ડાલી—અબી તુમ એટલિસે સહજ નાચાકીફ હો

ખચરસદસાહ—અપની જોરકો દુસરેસે મિલાના ઇસકા નામ એટી કેટ હય !

ડાલી—તો મયે' ખુડ ઇનસે મિત્રતી હું. જનાબ મયે' આપકા નામ પુછ સકતી હું ?

કપતાન—અદેકા કપતાન દિલેરજંગ કહેતે હયેં,

ડાલી—મયે' આપકો દેખ કર બહુતમસરર હુઇ.

કપતાન—મયે' આપકો દેખકાર બહુત મસરર હુવા,

ખચરસદસાહ—અસ અપ મુઆમિલા ખીગ'તા હય હજુર આપ કુચ્છ નામતા વાસતા તો ન કરેગે?

કપતાન—મેગમ અચરી હસીન ઓર ખુશ અદા ઓરન મયે'ને કબી નહી દેખી,

ખચરસદસાહ—અને જાવ હજુર કે લિયે કુચ્છ શરખત વગયરા લાવ,

કપતાન—નહી' શરખત સે જ્યાદા મુઝે ઇનકી ખાતે' મીડી મઅલુમ હોતી હય.

ખચરસદસાહ—ખાતે' મીડી મઅલુમ હોતી હય તો ખાતે' કરો.

ડાલી—મયે' ઉમીદ કર સકતી હું કે આપ ફિર કબી તશરીફ લાયેગે.

ખચરસદસાહ—જનાબ મયે' વેહ કહના ચાહતા હું.

કપતાન—ચુપ રહો ખાજુ ખડે હો જાવ.

ખચરસદસાહ—લો હમારી જોર ઓર હમ હી ખાજુ ખડે હો જાયેં. યહેબી આજકલ કા રેશન હય.

કપતાન—મયે' આપકી ઔરતકો જુરર.....

ખચરસદસાહ—અજ મયે' તુમહે.....

ડાલી—દો આદમી કે ખી-યમે' બરાબર ખેલના યહે કહાંકા કા-યદા હય !

ખચરસદસાહ—ઇનકો જાને દે ફિર મયે' તુજે કાયદા બતાતા હું,

કપતાન—અપ યુકે વકત બહુત હો ગયા હય ઇસ લિયે મયે' જ્યાદા નહી' ઠયર સકતા હું,

ખયરસલાહ—જનાબ પહે સલાહ તો આપકો મચેલી દે
સકતા હું.

કપતાન—સુનો ખયરસલાહ, દો ઘંટે કે ખાદ કીલ કાટેસે લેસ હોદર
છાવનીમેં હાજર રહેના.

ખયરસલાહ—બહુત અચ્છા !

કપતાન—બેગમ ખુદા હાશીજ !

ડાક્તી—મહેરબાની. (જનન કપતાનકા)

ખયરસલાહ—દેખોજી મચેં તુમહે નોટીસ દેતા હું કે મુઝે તુમહારી
બાજ હરકતેં પસંદ નહીં હયેં

ડાક્તી—વેટ આઇ કેર અબાઉટ ! તુમહારી પસંદ નાપસંદ કી
પરવાહ કોન કરતી હય. (ડાક્ટર મહબુબતખાંકા આના)

ડાક્ટર—ગુડમોરનીંગ મેડમ,

ખયરસલાહ—અમે ગુ.મોરનીંગ કે બચ્ચે પહેલે મીયાંકો સલામ
કરતેં હયેં યા ખીખી કો !

ડાક્ટર—તો કયા તુંમ ઇનકા શૌહર હો ?

ખયરસલાહ—નહી તો કયા ઇનકા બાપ હું !

ડાક્ટર—મુઆફ કિજીયે, મચેં તો આપકો મેમસામકા બટલર સમજા

ખયરસલાહ—એ પાઉ અચ્સે બટલર તેરે બાપકો બી નસીબ હુવે થે

ડાક્તી—ડાક્ટર સાહેબ રહે જરા અનપદ આદમી હય, ઇનકે કહેનેકા
કુચ્છ ખ્યાલ ન કરતા.

ખયરસલાહ—અરે તેરે પટે લીખે કી અયરી તયરી. મેરેઘરમેં
આકર મુઝેહી બટલર ખનાતા હય.

ડાક્તી—તો ઇરમે તુમહારો કયા બતા, હૈ.

ખયરસલાહ—તો કયાં મંચ તુમહારો બટલર હું !

ડાક્તી—ડીયર ખફા કયું હોતે હો તુમ સમઝે નહીં.

ખયરસલાહ—કયા નહીં સમઝે !

ડાક્તી—તુમહારી સુરત સે અચસા મઆલુમ હોતા હય.

ખયરસલાહ—કે મચેં તુમહારો બટલર હું ?

ડાક્તી—ડાક્ટર સાહેબ આપ કુચ્છ ખ્યાલ ન કરો આપ મેરી
તરફ દેખેં.

ખયરસલાહ—રહે તો જગસે આયા હય આખે ફાડફાડ કર તેરી
હી તરફ દેખ રહા હમ; મગર ઇસ કબ્રસ્તાનકે ઠુંકે દારકો
કયું બુલાયા ?

હાલી—તુમને નહીં કહ્યા થા કે મેરા કુતા બિમાર હય.

ખયરસલાહ—તો ક્યા ધરમે ગકટર નહી થા જો ગકટર
ખુલાયા ગયા.

હાલી—ક્યા તુમ ગકટરભી હો ?

ખયરસલાહ—મયે તો ખાનદાની ગકટર હું. મરીજકી નાજી
દેખતેહી ઉરકે ખાપ દાત્ર કો મરજ ખતા દેતા હું.

ગકટર—અચ્છા મિયાં ખાનદાની ગકટર જરા રહે તો ખતાવ કે આ
દમી પાગલ કયુ હો જાતે હયેં.

ખયરસલાહ—અરે તુમ ધતના બી નહી જાનતે આદમી હો હો યા
કો પાંતકે ગદેહ ! શેમ ! શેમ ! ! શેમ ! ! !

હાલી—રહે ગાલી ગુસ્તાર કયસા ?

ખયરસલાહ—વલ્લાહ મખતલુ હો તો અયસા બેટા અમલ દખુ,
હકીમ ખન્નાસકી કિતાબ અટકલ મિન્નાસ મતગુઅ
મદર રૂ કી.

હાકટર ૭ ૭, યા કહા હકીમ ખન્નાસ ઐર ઉસકી કિતાબ અ-
ટકલ મિન્નાસકા નામ તો મયેનેઆજહી સુના.

ખયરસલાહ—કિતાબના નામભી નહીં સુના ! જમતોં તુંમ કોઇ
ગટર કિલાસ ગકટર હો.

હાકટર—અચ્છા ક્યા કહેતા હય ?

ખયરસલાહ—તુમને ક્યા પુછા ?

હાકટર—મયેને યહ પુછા કે આદમી પાગલ કયું હો જાતે હયે ?

ખયરસલાહ—આદમી પાગલ યુ હો જાતે હયકે ઉનકે હોશો હ-
વાસ ખો જાતે હયેં.

હાકટર—મગર મયેં યહી તો પુછતા હુ કે ઉનકે હોસે હલવાસ કયુ
ખો જાતે હયેં.

ખયરસલાહ—મય યહી તો કહેતા હું કે જમ આદમી પાગલ કો
જાતે હય.

હાકટર —(ખુદશે) સમજ ગયા. યહુ ગકટરી વાકટરી કુચ નહી
જાનતે હયેં.

ખયરસલાહ—પુછો.

હાકટર—ભત્રા યકે તો ખતાર રે આદમીના દિલ કહાં રહેતા હયા

ખયરસલાહ—મિલતીકા દિલ હીજરમે, કંબુસકદિલ પેસમે,

પારસીઓના દિલ ઈંગ્લેન્ડ ઠાઠમે ઓર હિંદુઓના દિલ
પાકકાઠમે.

ઝાકર-મયેં યહે પુછતા હું કે આદમીકા દિલ સીનેમેકિસ જગાહ
રહેતા હય!

ખયરસજાહ-લીવરકે સામને ઓર કલેજે કે પીછે યાતે ઠીક દ-
હની પસલી કે નીચે.

ઝાકર-ગલત! અદમીકાદીલ સીનમે આથે તરફ રહેતા હય.

ખયરસજાહ-અજી વેહ અગલે જમાને એ રહા કરતા થા. મગર
જમ લારડ કરજનડી હેકુમતશે ઘજ્જરા ગયા તો આથેં તર-
ફશે નિકલ કર દહની તરફકો આ ગયા.

ઝાકર-અચ્છા મુઝેયોહ કુતા દિખવ!

ઝાલી-ચલિયે ઝાકર સહિય મયેં અપના પયારા કુતા દિખાતીહું.

ખયરસજાહ-મગર સુનોતો કુત્તેકે લિયે ઝાકર ધરમે બુઝાયા જતા
હય ઓર મયેં જમ બીમાર હોતા હું તો કુતા ધરમે ન-
હીં આતા હય!

ઝાલી-ડીયર મુઆફ કરના, મુઝે અપના કુતા તુમસે જયાદા પ્યારા
હય. (દેનોકા જના)

ખયરસજાહ-(ખુદસે, ચેહેબી આજકલકા દેશન હયે. ખુદા જાણે ઇ-
સ કુત્તેચાલી મદમ સૈ કિસ તરફ નિલાવ હેગા અગર ઇસ
વકત વોહ કમીશન એજન્ટકા ખચ્ચા આતા તો 'ઉસકું' ક-
ચ્ચાલી ચખા જત'. (એજન્ટકા આના)

એજન્ટ-ગુડમોરનીંગ!

ખયરસજાહ-હુ આર યુ?

એજન્ટ-જનામ આપને ચાલી તક હમારા કમીશન નહીં બેજ.

ખયરસજાહ-અજે કમીશન કે ખચ્ચે, તુમ લોગોં કા કેઇ દુસરા
ધંદાહી નહીં મિલતા જો યહે ધંદા કરતે હો; શરીફ આદ-
મીઓકે ગુલેમેં અયસી દુન્યાકી દહીં હું ઈચ્છતેં લાકર
ખંધતે હો!

એજન્ટ-કયા કમ નિકલ જમા તો જાતેં જનાતે હો! કમીશન દેના
પડતા હય તો જહાને જતાતે હો! લાન લાવ હમારા કમી-
શન લાવ,

ખયરસજાહ-(લાત મારકર) યહે લે તેરા કમીશન.

એજન્ટ-અરે થડે કશા નાખયજ હરકત?

ખચરસદલાહ—યહેબી આગકલકા ફેશન હય.

એજન્ટ—અરે યહે ફેશન તુમકો કિસને સીખાયા ?

ખચરસદલાહ—તેરી ફેશનએમલ જોરને.

એજન્ટ—ક્યા કહેવે હો મિયાં શુક કરો કે તુમહેં અયસી શુક લેકી મિલ ગઈ. વહલાહ મુઝેતો તુમહારી ખુશનસીમી પર રસ્ક આતા હય.

ખચરસદલાહ—અચ્છ તુજે રસ્ક આતા હયે તો ચલઅપી જોરએ ટાન્સફર કરે.

એજન્ટ—યાને?

ખચરસદલાહ—યાને મેરી ફેશનેયલ જોર તુ લે જા. ઐર તેરી ખુશી જોર મુઝે દેજા,

એજન્ટ—તો ક્યા તુમકો જોરને નીકા, ચને ચખવાયા હય ?

ખચરસદલાહ—અરે લાઇ ઉસને નોકરોંકો બી અયસા સિખારખા હય કે વેહબી મેરી નહીં સુનતે.

એજન્ટ—કહી અયસા હો સકતા હય !

ખચરસદલાહ—મય તેરી ખાત્રી કરદુ, અચ્છ આ દધર ખપ રેહ. સશયુ અરે બાઇ સયયુ—

સયયુ—ક્યા હય સાહબ. સારો દિન સયયુ સયયુ—

ખચરસદલાહ—(એજન્ટકો) કયું કમીશન લેતા હય ?

સયયુ—એસો સાહેબ ક્યા કહેવે હો, મુઝે કિરકેટ ખેલને જાના હય.

ખચરસદલાહ—રાતકો મેમ સાહબ કહાં ગઈયી?

સયયુ—નાટક દેખને.

ખચરસદલાહ—કિસકે સાથ?

સયયુ—ડાક્ટર મુહમ્મતખાંકે સાથ

ખચરસદલાહ—મગર મયે ને તો કબી હુકમ નહીં દિયા?

સયયુ—તમહારે હુકમકી પરવાહ હી કોન કરતા હય.

(ડાલી આતી હય.)

ડાલી—નોકર બિલકુલ બેઅદબ હયે. એકદમ જોલી માર દેનેકે ઠાગિય હયે, જગસે મયે ચિદસાતી હું જવાબ નહીં દેતા

(સયયુ કો મારતી હય.)

ખચરસદલાહ—(એજન્ટકો) હો મેમસાહેબ ઘુલ પાવરમે. હયે—

(ડાલીસે)જાને દો બેચારેકો કાહેકો મારતી હો—

ડાલી—ખચરદાર! તુમ મેરી ખાતો મેં બીચારે મત દખલ દિયા,

કરો-હાં ડાકટર તુમને મેરે કુ-તેકો તપાસા!

ડાકટર-હાં ઉસકો જરા સરદી હો ગઇ હય.

ડાહી-તો ફિર કયા કરના ચાહિયો!

ડાકટર-મેફિક રહીયે. મયેને પ્રિસક્રિપશન લિખ દિયા હય ઉસકો દિનમેં ત્રીન મરત્યા પિલાકયે.

ડાહી-ઝોર ખાનેકો!

ડાકટર-કુચ્છ નહીં સિરફ પાસ છે બકરી કે બેગે, સાંત આંઠ અડે

દસ ખારા મુરગી કા શોરપા અચરસી હલકી ખુરાક દેના.

ડાહી-ઝોર પીનેકો!

ડાકટર-હરએક ખાનેકે પહેલે એકાદા નંબર વન કાએક એક પેગ.

ખયરસહસાહ-લાઇ વાહ, મિયાંકો તો બેવરેકા વાંધાઓર કુ-તેકો એ-
કાદા નંબર વન. અગર ખુદ મુઝે કુ-તાહી પયદ કરતા તો
કયા અચ્છા થા, મેમ સહિયકી ગોંદમેં બચકર નંબર
વન કા પેગ તો ઉગત.

ડાકટર-અચ્છા મુઝે ઇખજત દિજયે.

ડાહી-ડાકટર સહિય મયેંબી આપકે સાથ ચલતી હું, જરા મુઝે
લેડીઝ જીમખાના નક છોડ દેના,

ડાકટર-ખુશીસે (દેનોકા જાના)

એજન્ટ-અરે રહે દુસરો સહિય કહાં ચલા!

સચકુ-ખીકવાઇટ યુકુલા!

ખયરસહસાહ-જા બઇ જા મયેં અપની જોર તુઝે મુક્ત દેતાં હું.

એજન્ટ-અરે વાહ તુ અપની પીત મેરે પીછે કહાં લગાતા હય.

ખયરસહસાહ-અમે અયસા વકત ફિર નહીં આયગા. અગર તેરે પાસ
પૈસા નહી હય તો લે ચિકોરિયાકા બાડાલી મયેં દેતા હું.

એજન્ટ-અયસી ખીતી પર સો જુતે ઝોર અયસે મિયાં પર લાખ
લખનત.

ખયરસહસાહ-મયે. કયા. જાણતાથા કે ડાકટર કોપરખાસકી લકડી
અયસી હોગી, જાના તો કયું ઝક મારતા.

ગાના

દેખો યારે કયા ઝક મરા ખીખી અયસી લાએ
કે જસને. આ તેહી મેરા દીવાલા પુકાહાએ
મરેકે સાથ હોટલમે ચંપીનકી ખેતલ ખુલવાએ

ઔર મહાં તો મીસ્ટર ખયરસલાહકા ડાખ્યા ગુલ હોળએ
 પીલે જસકો જોર અયસી વોહ બહાર દેખે કયસી
 લા અનત બેગે યારો અયસી જોરકી અયસી તયસી
 કોઇ આરે સાયકલ લેકર ઔર કોઇ લાવે મોટરકાર
 મીયાં તો ધરકી ખાએ હવા, ઔરમીખી જાએ બહાર
 ગયરોકો દેકરહાય બગલમે ફીરતી હય ખમર
 અયસી ફેશનએબલ ઔરતપર હો ખુલકી માર-મીલે
 બટકે વેહરાતોકો નાટક ફટકમે ઊલજુલુલ
 મીયાં રોકે તો ખીખી કહેતી હય ખી કવાયટ યુ કુલ
 દેખો યારો હા તુમજી ન કરના કોઇ અયસી જુલ
 વરના તુમહારાજી ચેહ કર દેવેગી ડાખ્યા ગુલ.

ખાખ પહેલા.

પરદા સતવા.

તોફીક કા કીસા

તાહેરા-ઓ ખુદા, મ્હે ખોદનાક આવાજે કયસી આ રહી
 હય. શાયદ જગ જિહ મધ. અફસોસ મુશકકી આરતોં મા-
 તમ કરો કયું કે આજ તુમહારી સેંકડો બહન જેવા ઔર
 બચ્ચે યતીમ હો જાયેગે. બચ્ચો ગિરયાઓળરી કરો. લોગો
 સિવાહ લિખાસ પહેનો આજ તુમહારે હજારો બાઇ તુમસે
 હમેસાકે લિયે જુદા હો જાયેગે.

શએર.

હજાર જાન ઔર હજાર તન ઇસ સિનમમે આકર તગાહ હાંગે.
 જો ધર થે કલ તક કે જગમગાતે વોહ કોઇ હમમે બેચિરાગ હાંગે

તોફીક-ધારી ખીતી.

તાહેરા-કોણુ તોફીક ! વાહ બેદજાજતી. બસ દુર ખરે રહો.

તોફીક-તાહેરા તુમ મુઝે શુસ્સે દેખ રહી હો.

તાહેરા-નહીં મયેં તુમ્હે હિકરત ઔર નફરતસે દેખ રહી હું.

તે ફીક-લેકીન સખખા!

તાહેરા-તુમ ખુશદિલ હો, મરદ હોકર દુન્યાકો ઘે.કા દે રહે હો,

કયા જગ ફતહ હો બહા ફતેહ તુમહારી મુલામ જાન મધ !

ਤਾਈਂ:—ਅਸੋਸੀ ਸਿਵਾਏ ਫ਼ਾਰ ਐਰ ਸਿਕਿਸਤ 'ਤੇ ਅੱਧ ਹਮਾਰੇ ਨ
ਸੀਯੋਂ ਮੇਂ ਐਰ ਕਥਾ ਹੁਯ, ਤਮਾਮ ਫ਼ਾਜ਼ ਯੇਯਾਨ ਭੇਡਾਂ
ਤਰਫ਼ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਕੁਰਆਨਗਾਹ ਮੇਂ ਹਵਾਲ ਹੋ ਗਯ,

ਤਾਹਿਰ:—ਤੋ ਤੁਮ ਭੁਲਦੋ ਸਯਸੇ ਪਹੁੰਚੇ ਮਰਜ਼ਨਾ ਥਾ ਕਥਸੇ ਭੁੰਢ
ਰਹੇ! ਕਥਾ ਸਿਕਿਸਤ ਆ ਕਰ ਗਯਦਨੇ ਜੰਗਸੇ ਭਾਗ ਕਰਰ ਮੇਰੇ
ਪਾਸ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਫ਼ਰਿਆਹ ਲਾਏ ਹੋ, ਥਾ ਮੇਂਤਸੇ, ਸੁਫ਼ਾਯਲਾ ਕਰ-
ਨੇ 'ਤੇ ਅਫ਼ਵੇ ਸਾਤਫ਼ੇ ਸਾਮਨੇਸੇ ਲਾਗ ਕਰ ਮੇਰੀ ਗੋਦ ਮੇਂ ਖ਼ੁਪਨੇ
'ਤੇ ਲਿਯੇ ਆਏ ਹੋ !

ਤਾਈਂ:—ਥਾ ਯੁਫ਼ਾ ਮਯ ਖ਼ਸਕੋ ਕਥਾ ਜਵਾਮ ਦੁੰ ! ਪ੍ਧਾਰੀ ਯੀਰੀ ਮਯ
ਖ਼ਸ ਲਿਯੇ ਆਥਾ ਦੁੰ 'ਤੇ ਮਰਨੇਸੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇਰੀ ਅਯਰੀ ਵਫ਼ਾ-
ਦਾਰੀ ਆਜ਼ਮਾਤੋਂ ਮਯੇਂ ਖ਼ਸ ਲਿਯੇ ਆਥਾ ਦੁੰ 'ਤੇ ਮਰਨੇਸੇ-
ਪਹੁੰਚੇ ਤੁਯੋਂ ਐਰ ਤੇਰੇ ਦਿਲੋਂ ਕੁਲ ਕਰੋਂ

ਤਾਹਿਰ:—ਕਥਾ ਮਾਲਿਕ ਆਪਨੀ ਲੋਂਡੀਫ਼ਾ ਅਯਮਾਤਾ ਹੁਯ, ਸ਼ੋਫ਼ਰ ਅਧ-
ਨੀ ਯੀਰੀਫ਼ਾ ਕੁਲ ਕਰਨਾ ਆਫ਼ਤਾ ਹੁਯ, ਤੋ ਲੋਂ ਸਰ ਫ਼ਾਜ਼ਰ
ਹੁਯ. ਯੁਸ਼ੀਸੇ ਸ਼ੋਫ਼ਸੇ ਗਰਦਨ ਉਘਾਏ, ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਆਜ਼ਮਾਂ ਯੁਫ਼ੇ
ਅਧ ਫ਼ਰਮਾਯਰਦਾਰੀ ਲੀ ਆਜ਼ਮਾਯੋ—

ਤੁਮਹਾਰੀਥੀ ਪਹੁੰਚੇ, ਤੁਮਹਾਰੀ ਦੁੰ ਅਧਲੀ
ਜਯਾਨ ਟੁਕਰੇ ਕਰ ਦੇਨਾ ਕਰੋਂ ਜੋ ਉਫ਼ਲੀ
ਯਯੋ ਲਯੋ, ਯਯੋ, ਮੇਰੇ ਮਾਲਿਕ ! ਸੁਆਰਿਕ ਹੁਯ ਧੋਫ਼
ਐਰਸਤ ਜੋ ਅਧਨੇ ਯਾਧਿੰਦ 'ਤੇ ਕੁਫ਼ਮੋ ਪਰ ਕੁਰਆਨ ਹੋ ਜਾਯ.

ਤਾਈਂ:—ਸੀਯੋ ਅਧ ਦੁਨ੍ਧਾ ਦੀ ਐਰਤੋ! ਯਾਧੰਦਫ਼ਾ ਫ਼ੁਕਮ ਕਿਸ ਤਰਫ਼
ਕਰਜ਼ ਹੁਯ ਐਰਤਪਰ, ਧੋਫ਼ ਖ਼ਸ ਐਰਤਸੇ ਸੀਯੋ. ਤਾਹਿਰ
ਮਯੇਂ ਤੁਯੇ ਕੁਲ ਕਰੋਂਗਾ ਐਰ ਜੜਰ ਕੁਲ ਕਰੋਂਗਾ ਮਗਰ ਫ਼ਾਥਸੇ
ਨਹੀਂ ਐਕ ਯਾਤਸੇ.

ਤਾਹਿਰ:—ਧੋਫ਼ ਕਥਲੀ ਯੋਫ਼ਨਾਤ ਯਾਤ ਹੁਯ !

ਤੇ ਫ਼ੀਕ:—ਸੁਨੋ ਐਰ ਅਧਾਤੀ ਤਰਫ਼ ਸੁਨੋ ਭੁਲ ਅਧਯੋਫ਼ਾ ਹਮਨੇ ਆਫ਼
ਯਰਸਾ ਤਕ ਕੁਲੇਯੇਮੇਂ ਰਯਕਰ ਪਾਲਾ ਐਰ ਆਯੋਂਸੇ ਲਗਾਥਾ
ਆਜ਼ ਉਰਦੀ ਕੁਰਆਨੀ ਤਾ ਦਿਨ ਆਥਾ.

ਤਾਹਿਰ:—ਧਾਨੇ !

ਤਾਈਂ:—ਧਾਨੇ ਸੁਫ਼ੇਲੋਫ਼ਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਦੁਸ਼ਸ਼ਾਮ 'ਤੇ ਸਾਥ ਭਗਾ ਹੋ, ਉਸਕੇ ਐ-
ਧਯਮੇਂ ਦਿਲ ਪਥਰ ਕਰਕੇ ਯਯਮ ਤੁਮਯਯ ਦੀ ਸਮਸ਼ੀਰ ਪਰ
ਅਧਨੇ ਲਧਤੇ ਭੁਗਰੋਫ਼ਾ ਭੇਂਟੇ ਕੁਫ਼ਾਫ਼ਾ,

તાહેરા-હાય ! તુમ બાપ હોકર ક્યા ફરમાવે' હો ! મયે' માં હોકર
યહે કામ કિસ તરફ કર સકતી હું ! મેરે માલિક, મેરે
શૌહર મુઝે મુઆદ કરે.

તોફીક—અગર બેટકી મહોબ્બત માલિકસે બેરફાઈ સીખાતી હય,
દુન્યાકી ખુશીકે લિયે આકિયતકા ગુનાહગાર બનાતી હય,
ફરકો જલ્લોહો તાહેરા તાહેરા. મુઝે ખોદનાક અંજામકા
ખ્યાલ હય; જખ તક જલિમ તુગરલકો ઘડે યકીન ન હો
જાએ કે દુશ્મન જાયા હો ગયા તખ તક મુલેક કહીં છિયે
મગર જાલીમકી તલવારસે બચ જના મુદાલ હય.

તાહેરા-મયે' માનતી હું મગર મામતા નહીં માનતી; મયે' રાજી હું
મગર મહોબ્બત રાજી નહીં હોતી.

શઅર-ઇસ દિલકો, મામતાકો, તખયતકો ક્યા કરે,
કમખખત માં બતાવ મહોબ્બતકો ક્યા કરે!

તોફીક—અયસી મામતાકો ફુંક દો, આગ લગા દો--
મેરે હર રઅમે' જીસકે લાખ લાખ અહેસાન હય,
લાખ બેટલી હોં તો ઉન્કે જહાન પર ફુર્યાન હય.

તાહેરા—ગયર તુમહારી ઓર ખુદાકી યકી મરજી હય તો મય [દિલ
કડા કરકે અપને જગરંદા અપનેસ મને જામહ કરનેકો ત-
તધયર હું.

બોંક દુગી ખંજર ઉસ માઅસુમ કે હાલકુમમે'
ઓર સમજુગી યકી ત્રિખા થા બસ મકસુમમે'

તોફીક-આફરીન—અય વફાદાર ઓરત આફરીન ! અખ મયે' જં-
ગમે' ખુશી ઓર રાહતકી મોંત મરૂંગા; ઓર કયામતકે દિન
ગર ઓર ઇજ્જતસે ઉડુંગા-

રૂઆધ—હશરમે' જખકે હિસાબોંકે લિયે જંદા હોં-
યું ન કરના કે વફાદારોંસે' શરમીન્દા હોં,
જખ તલક હોશ રહે, જરમ રહે, જાન રહે-
કૈલકા પાસ રહે—શરમ રહે—ધ્યન રહે.

તાહેરા—મેરે માલિક કૈલ જાનકે સાથ હય.

તોફીક—મેરી ઇજ્જત સક્કામ; યહે આખરી મુઝાકાત હય.
(જાના તોફીકકા.)

તાહેરા—હાય મેરે સીનેમે' કારે' માર માર કર કાન રો રહા હય !

અય વફાદારી દુર હો, નિકલ જા; અય બેરહમી અલગ
હો જત. અય બેટેકી મહોખ્ખત મુઝે ખુદા ઓર ગેરસે
બેદમાન ખતાના ચહતી હય ! નહીં નહીં મયે બેટેક ખુ
નમે વફાદારીકી કિતાબમે દરતેખત કરૂંગી. અય ઐરત કે
દિલ હીમત પકક, અય બેરહમી તુ ઇસ્કે દરવાજે પર
પહેરા દે તાંક ખોદ ઓર ડર ધુસાને ન પાયે. ઓ રાત તુ
ઇતની અધેરી હોકે મેરે હાથકા ક.મ મેરી આંખે દેખને
ન પાય.

(હુશામકા આના)

હુશામ—હજુર હજુર, બચ્ચોંકી હિફાજત કીજયે; કિસેકા મગરેખી
દરવાજા બી ફતહ હો ગય.

તાહરા—હુશામ—હુશામ, વફાદારી દિખાવ—સુહલકો લેકર ઓર
દરવાજેસે લાગ જાવ. મયેં ઇસકે એવજમેં અપને લખતે
જાગરો કુરખાન કર દુંગી.

હુશામ—મગર યહે દાવ કયું કર ચલેગા? હુશામને પહચાન નમેલા ?

તાહરા—નહીં સુહલ ઐર રશીદકી ઉમરમેં થોરાસા ફર્ક હય ઐર
તુ કે શહેજદા બહોત કમસીનીમેં હમારે સુખત કીયા ગયા
થા ઇસ લિયે કાઇ તમીજ નહીં કર સકેગા, કીસીકા વ-
હમબી ન ગુજરેગા.

(સુહલકા આના)

સુહલ—અમમીજાન મુઝે કહાં બેજતી હો?

તાહરા—વહાં જહાં હુશામને એમાન હો.

સુહલ—નહીં નહીં મય કહીં ન જાકેગા, કયા તુમહારે દિલસે મે
રી મહોખ્ખત જતી રહી !

તાહરા—હાય મયં ઇસે કિસ તરહ બતાઉં. કેયા દિલ ચીર કર
દિખાઉ ! સુહલ બાગ બાગ ઇસ કસાઇખનેસે નિકલ જા-
દોજખકા કુત્તા છુરી લિયે હુએ તુઝે બોકને આ રહા હય.

સુહલ—નહીં નહીં મયેં ન જાકેગા—

તાહરા—સુહલ ખુદા હાફિજ—

(હુશામ સુહલકો ઉઠા લે જાતા હય. તાહરા)

બેહોશ હોકર ગીરતી હય. રશીદ આતા હય)

રશીદ—અમમીજાન—અમમીજાન ? યા અલાહ અમમીકો કયા હો
શ્યાં અમમી પ્યારી અમમી—

તાહેરા—કૌન? રશીદ મેરા લાલ-બેટા-મગર કમખખત દુર હો. તું મેરા બેટા નહીં હય.

રશીદ—અમ્મી તુમ કયા કહ રહી હો-મયેં તુઘારા બેટા હું.

તાહેરા—હાં હાં તું મેરા બેટા હય. મેરા રશીદ હય. આ મેરી જોદ મેં આ તુ મેરે ઘરકા બિગલ હય આ મેરે બચ્ચે મ' યને તુઝે બડી મહેનતસે પાલા હય. મગર બચ્ચા કિસકા ? બચ્ચા કયસા ! બચ્ચા શયતાન બનકર મેરે ઇમાનકા ઠગને આયા હય ! જાગ તુઝે કિસને ખુલાના હય ? મેરા કોઇ બચ્ચા નહીં મયેં કબી મા નહીં બની. એસી અધેરી દુન્યા મેં કોઇ ચિરાગ પયલ નહીં દુવા.

રશીદ—અમ્મી ! અમ્મી ? તુમ દિવાની હો ગઇ હો ?

તાહેરા—હાં, હાં, મયેં દિવાની હો ગઇ હુ-ખુતી હો ગઇ હું--ઝક-નબી હો ગઇ હું.

(અંદર દોડ જાતી હય ચોર બેહોશી કી શીશી લાતી હય)

તાહેરા—રશીદ ઇધર આ.

રશીદ—ચહે કયા હય ?

તાહેરા—બેહોશી કી દવા.

રશીદ—કયું ?

તાહેરા—તાકે તુઝે મરતે વકત તકવીફ ન હો.

રશીદ—તહીં અયસા નકહો.

તાહેરા—અબે કમખખત તુઝે સુધના હોગા-તુઝે મરના હોગા.

રશીદ—આહ ! રહમ ! ! રહમ ! ! ! (શીશી સુધાતી હય)

તાહેરા—સો ગયા. ખામુશ હો ગયા, જાગ રાહતકી દુન્યામેં જા બિહિસીમેં ખેલના હુરોસે દિલ બહેલાના, વહાં તેરે ખુશ્ગર ગોં કી પાક રહેં મિલને આયેં તો બિનસે મેરી મુસીબત બયાન કરના અય મેરી માઓં મેરી તરફ નફરતસે નજર ન ઉઠાવ, અગર મેરી મજબુતી જાનતી હો તો બહુન નહીં ફકત દોહી આંસુ રહમકે બહાઓ, હાય ! ચહે મયને કયા કિયા ? બેટા ! બેટા રશીદ કયા છતની જલદી અપની માં સે ખશ હો ગયે-હમેશાં કે લિયે શો ગયે ! બોલો ફકત એક બાર બોલો—

ખડા માં સે નહીં, ગર હો ગયે બેઝર જીનેશે.

ગિફા-આવ મેરે પ્યારે જર લગ જાવ સીનેશે.

(કિલ્લેકી દીવાર ગીરતી હય)

યા ખુદા યહો ખોદનાક ધમાકા ઓર ચક-મ-ચક દિવારમેં

દરવાજા કયસા હો ગયા ? અફસોસ ! દુસ્મન આ પકૂંચા

તુગરલ-ફતેહ-કામયાખી ? કામયાખી યહી હય ગંજે મુરાદ, યહી
હય ખામીને કામગારી.

તાહેરા-ઝમીનકા બોઝા તું કૈન હય ?

તુગરલ-કોન હું ! તુગરલ, અહાંદર સિપાહી, ફતેહ જહાંગી ઇજત

તાહેરા-નહીં જહાંગી જલ્લત, નેકી ઓર ધમાનકા દુસ્મન.

તુગરલ-અગર સુલેલ ડો નહી દીયા તો ઇસશે જયાદે તોરે દુસ્મન.

બન જાકિંગા,

તાહેરા-અરે તુ કયા અગર તમામ દુન્યા કે શયતાન મિલકર આયે
તો સુલેલ કો ન લે જાને પાય.

તુગરલ-બદખત યહે ખાત ! સફદર ઇધર આવ કાડે લગાવ.

તાહેરા-અરે કાડે કયા તુ મૈતકે શિકળેમેં ખિંચયા દે-સર
તનશે ઊપા દે,

જલા દે, મિટા દે, સગા દે, લખા દે,

તોરે પાસ જતની હય તાકાત દિખા દે;

ન હોગ ન હોગા, ન હોગા. ન હોગા.

પહો મેરી જમાન તુઝકો ઊસકા પાતા દે.

તુગરલ-માત મુઝશે જયાદા બે રહમ નહીં હય સફદર બટો સફદર
તું ખડા હય ? કયા મેરા હુકમ નહી સુનત !

સફદર-હુજુર મુઝે સરાફત આપકા હુકમ શુનનેશે મને કરતી હય,

તુગરલ-બોદે નામદ બુઝદીલી દીખતા હય !

સફદર-મુઆર કીજયે, બુઝદિલિ વો હય બે મર્દ હોકર એક કમ-
ઝેર ઓરત પર હય ઉઠાતા હય.

તુગરલ-જલીલ ! દમાબાજ !! નમકહરામ !!

સફદર-ફયરીયે મયે નમકહરામ નહી હુ, મયને હમેલા આપકે પ-

સીનેપર ખુન ખાયા હય. ઇસ જંગમે અપને દો મૌજવાન
કોં કલ કરવાયા હય. મગર મગસુર હું કે ખુશને યે હાય
ઓરતકે લિયે નુકીમદ કે લિયે બનયા હય.

તુગરલ—તો કયા તુ મેરા હુકમ ન બગાડાયગા ?

સફદર—જો શરીફ ઓર બહાદર હય વો મરજનયગા; મગર મરતી
હુઠ ઓરત પર કબી હાય ન ઉઠાયગા.

(તુગરલ ફર કરતા હય સફદર મરતા
હય તોશીકકો સિપાહી સાતે હયે.)

સફદર—ઓ ખુદા.

તુગરલ—કોન મેરા શિકાર ?

તાહેરા મેરે ગરબ શોહર.

તોશીક—મુરબતો કે તુશન તકલીફકી આંધીયા, આફતો કે રેલે,

ફકત જીતેછ કે હયેં ઝમેલે, જમીન પર આસમાન ચક્રીકે
ખાટકી તંગહ બન રહી હય, બચપન ઓર જવાની પીસ ચુકા
બખ્ખ ખુદા પેકી બારી હય.

શાએર.

યહુ દુન્યા હય યે, ઉકબાકી તલબગારીમેં.

આખરી સાંસબી નિકલે તો વફાદારીમેં.

તુગરલ—જલીલ, બાગી મુઝરસીમ ગદાદી ! રહે જીલ્લતોખારી ઓર
ફિરબી ન ગઈ વફાદારી ?

તોશીક—વફાદારી સચ્ચા દીન હય પાક ઇમાન હય, વફાદારી પર
ખાલ બચ્ચે, બીવી સમ કુછ કુરખાન હય.

ફખાઇ—મત સમઝ દિલશે મેરે જહરે દમા નિકલેગા,

ચીર ઓર દેખ શરાફતશે ભરા નિકલેગા,

મરતે મરતે બી દગાબાજ મેર હાંટીશે.

યા ખુ ! નિકલેગા યા હર્ષે વફા નિકલેગા.

તુગરલ—નજસ ખુદે જખાન બંદ કરે જીંદગી ઓર સુહલ દેનેમેં
જો ચીજ જખાઇ પીયારી હો અપને લિયે પસંદ કર.

તોફાન-ખુની કુતે હમ જાંગી રંગે મનર પ્યારે મુહેલકો કબી
ન દેગે.

તુગરન-કયા તું મૈનશે મિલકુલ નહિ ડરતા હય ?

તોફાન-સિપાહી મૈત કે સાથ રોજ ખેલ કરતા હય ?

તુગરન-તો લે મૈત યહે તેરા શિકર હય (ખંજર મારતા હય)

તોફાન-ઓ ખુદા-હક અદા (મરતા હય)

તાહેરા-હાય ! કમનખત જાગીમ ! તુને કયા ક્રિયા ? ઓ ખુદા તુ
અપની ખુદાઈ છોડ કર કહાં ચલા ગયા.

શબ્દ.

ગરજતકી નીંદમે કયા અમલી તુ શો રહા હય.

કયા દેખતા નહી હય કયા જુલમ હો રહા હૈય.

તુગરન-ચુપ નામકાર ખુદાકો નહીં મૈતકો પુકાર. અગર ચુહેલ કો
ન દિયા તો તુજેલી તેરે ખુનમે નહેલાકેંગા દુન્યા ઉલટા દુઆ
તમામ ઘરમે આગ લગા દુંગા, કહીંશે લી મુહેલકો દુલ કે
લાઉગા; ઓર ઉસકે ખુનશે તલવારકી પીયાસ છુઝાઉગા.

તાહેરા-યા ખુદા.

શબ્દ.

તાજે સરતો ગિર પડા, અમ ગોદલી ખાલી કરૂં.

અપને હાથોંશે મયેં અપને ઘરકી પામલી કરૂં !

તુગરન-ઓહ ઓ મૈતકે નવાલં ઓહ ! મેરે ખંજરકો ચીરાગ, મેરે
તીરકો હરફ. મેરે નેજેકો નશાના કહાં હય

તાહેરા-જા ખુની કુતે વેહ તેરી ખુરાક પડી હય. ખા લે માર ઝા-
લ, નોચ લે, સર તનશે કિતર દે. અય મુનઘમ હકીકી
કયા તુ શો ગયા ? કયા કાનુને કુદરત મનમુખ હે ગયા !..

શબ્દ.

તુ શે કી આગશે હિં તન મન જલાદે ઇસકા

કહરો ગજમ શે અપને સખ જોર લાદે ઇસકા.

(તુગરન રશીદ કો હિં લાતા હય)

તુમરો-યહે હો મેરે દરખતે સુખખત કા સમર

(ખંજર ભોંકેતા હય)

તાહરા-ઓ ખુદા ! ઓ ખુદા ! યહે ખુદિયાં મંજર કિન બાંખોશી
દેખા જાયગા કયા તમામ દુન્યાકી મુસિબત એક હમારેહી
વાસ્તે હય !

મેરા ધર હય કે જાત્રીમ કરમત્રા હય.

યત્રી હોતી જો નાજીત હર બલા હય.

(ડરાય)

બાબ દુસરા.

પરદા પહેના.

જંગલ.

ગાના

અબ મીત્ર જાવો ઓ ખોને વાલે

થક થક હારે બન બનમે દુંડકર ભટકે હમ નદી નાલે.

જાન શરિ સગર ડગર ડગર હમ ભટકે

ખાએ હય સઓ ઝટકે

હમદમ હય બંદ સખમીત્ર ધર સટકે ઓ ખોને વાલે

સીપાહિ-મીત્ર જા, ભાઇ સુહેત્ર મિત્રજા, યાર તુને તો હયરાન
કરે દીયા.

શએર

દરખદર રિરતે હયે હમ પયરોમે જાલે પડ ગયે,

ધુપમે જલ જલ કે સખ કે ચેહેરે કાસે પડ ગયે.

—હાં અબ બનાવ સોચકે કિસ સિમત હમ બટે

બાંધે કિધરકી સીધ કીધર કા કદમ બટે

—યહે રાસ્તા યાર એ મુશ્કેલી ગુજાર હય !

દુસરા—ઝોર ધું બદે—

„—જ્ય સખ તરફ. ખતર હુય ફિર અહુ કીવર ચને?

„—મેરી તો છે સઝહે હુય કે બસ અપને ઘર ચને.

„—લો છે તો લાટ ચઝને કો તૈયાર હો ગયા,

ક્યા જાંઘી સે અપી તું જેબર હો ગયા,

શમશાકી સખ્તીઓંકી ક્યા તુઝે ખબર નહી,

પીછે હુટે કદમ તો સમજ લે કે સર નહીં

સિપાઈ—અરે ભાઈ સુહેલકો અખ તક ન પાયા તો અખ ક્યા. પા-
ચેગે; મુક્તમેં કિસી શેર ભેગે કો નિવાજા હો જાયેગે.

„—તુને ખુશ્દિલ મઅલુમ હોતા હેય.

„—ઝોર તુમ ક્યા રસ્તમકે સગે હોતે હો!

„—મેશક હુમ ખાનદાની ગહુદર હયેં.

„—શયદ ફિરદોસીને શાહેનામ.મે તુમહારેહી આપ દાદોંકા જુક
ક્રિયા હેય.

„—અરે તુમ સુહેલકો હુંડને નિકલે હો યા શુલખપ કરને કો

„—તો બસ મચારી આગે બદાવ

„—ટટુ કો એક લગાવ

સખ સિપાહી કખતક બટકેગે અય યાર !

ખામ દુસરા.

પડદા દુસરા

સાહી મહુલ.

શમશા—ખાગીએકા એક આજીમુશાન ગીરોહ સુહેલકી તરફકા બહા-
ના કરકે અનકરીંગ માગદોંગત કે મુલક પર હુમલા કરના
ચાહતા હય, ઇસે ત્રિયે મયેં તુમશે ઝોર કલુસે મશવરા
કરના ચાહતી હું. તુમ દોનો હીક વકત પર પહુંચકર અ-
પને મુહસીનોકા કોઈ ખેહતરીનોકા રાગે દોગે

દુહરખાન—અય મલકયે આલમ ઇસ જુટી ઝોર દગાયાજ દુન્યા મેં
આપ ખેટકા, બહન ભાઈકા, જોરે ખાવંદકા ગઝા કાટ કર
સાદ હોના ચાહતી હય, અગર મયેં વફાદાર હોનેયા વાઅદા

કરે તો કિસકો યકીન હો ! લેકિન મયે કોન હું ઓર કયા હું, અપને મુહસિન કે લિયે કયા કરના ચાહતા હું વેહ આપકો ચંદ રોજ બાદ મઅસુમ હોગા.

શમશા—મયે ઉસ રોજ કા ઇન્તેઝાર કરંગી (કહરમાનકા જાના)

શમશા—મયે જાન્ય યહો ખ્યાલ કરતી હું કે ચાલાક તાહેરાને તુ-ગરલ કી આંખે મેં ખાક ઝેંક કર કિસ તરહ સુહેત્ર કે બચા લિયા તો મારે જોશક મેરા ખુન ખોલને લગતા હય

કતુલ—ખેદિક રહો. સુહેલ અય ચંદ્રોજસે જીયાદ નહી જી સકતા ઉસકી ગીરફતારી કે લિયે કાફી બદોબસ્ત કર દિયાગયાહય

શમશા—અગર ઉસકા આત્મા હો જાન્ય તો ફિર તુમ હમ ઇસ દુ-ન્યામેં બખુબી અયશ કર સકતે હયેં.

કતુલ—ખેશક ! (દોનકા જાના ઓર કહરમાનકા આના)

કહરમાન—ખુની ગાસબ મલાઈન કુન્તો ! કયા મજેસે હસ્તે હુંવે જા રહે હો કયા તુમ હમેશ ઇસી તરહ હસ્તે રહેગે ! ઇસી તરહ ખુશિયાં મનાતે રહેગે ? નહીં હરગીજ નહીં તુ-મહારી ખુશી ગમસે તુમહારી હુંસી માતમસે, ઓર જો તુમને અપને રેહુને કે લિયે બિહિસ્ત બના રખી હય, હ-મેશા કે લિયે જહાનમસે ન બદલાઉં તો કહરમાન નહીં કહર બનકર ન ઝપટા, ગજબ હોકર ન લપટા તો કહરમા નહીં. બાગીચોં કા એક ફિરસા મેરી કાશિશોં શે બરી હય અમ દુસ્તરે ફિરશે મે બી મેરે લલકારને ઇન્તેકામ કા ખંજર ચમકેગા તમને મેરે દોસ્ત તોરીક પર, ઉસકે મ-અસુમ અન્ચે ઓર ખીતી પર જો સિતમ ગુજરે હયેં મુજે અન્ચી તરહ યાદ હયેં અય ગફલત મેં ફરશે હુંવે ધુમરાહો તુમ પહે સમજતે હો કે જાનરત કહરમાન ફકત ઓહરે ઓર તનખ્યાહ કે લિયે તુમહારા સાથ દે રહો હય મેં કિસ લિયે તુમહારા શરીક હાલ હું ઓર કયા કરના ચાહતા હું ? મોકઅ પાકર જો જુલમ મેરે દોસ્ત તોરીક ઓર માઅસુમ સુહેલ પર કિયે હું ઉનકા ઇન્તેઝારમહું

મુસદ્દસ.

તુમ કિસ્તીએ રાહત તો મયેં તુફાને બલા હું,

તુમ ખિરમને ઇશરત હો તો મયેં બરકે કળા હું.
 તુમ અયસકા દુન્યા હો તો મયેં ઇસમે વખા હું.
 તુમ હિરસ કી જન્નન તો મયેં દેજખતી હતાહું.
 હાં દેખતા તુમ પાતે હો યા ફતેહ વ જરર મયેં.
 અમ ખિયમે કિસમત હય, ઉધર તુમ હો ઇધર મયેં.

બાબ દુસરા.

પડદા તીસરા

મહલ તસનીમ.

માશાઅલ્લાહ—હર મંચ પહેલે જાડેગા

ખયરસદલાહ—નહીં પહેલે મંચ જાડેગા,

માશાઅલ્લાહ—રહે દેખ પહેલે મંચ અયા.

ખયરસદલાહ—નહીં પહેલે મંચ અયા.

માશાઅલ્લાહ—અમે મુખી ચોંચ સંભાલ-

ખયરસદલાહ—એ એન્ડે એચ ઓર પેટ પાલ.

માશાઅલ્લાહ—તો કયા તુ લડને પર અમદા હય ?

ખયરસદલાહ—મેશક અગર તેરા ઇરાદા હય.

માશાઅલ્લાહ—બલા દોક ખમ.

ખયરસદલાહ—બસ દોસ્ત બસ, હમ દોનોં જેનટબમેન હંચ ઓર
 દોનોં જેનટબમેનોંકા બાપસમે બોકસીંગ કરના કયા અ
 રહી બાત હય !

માશાઅલ્લાહ—બિલકુલ ફેશન કે ખિલાફ હય. મગર તુમ રહે
 તો બતાવ કે રહા કોઇ સુન્હેરી ઉલ્લુ ફાંસને કે લિયે
 આયે હો !

ખયરસદલાહ—દેખો મીયાં માશાઅલ્લાહ, આજ તસનીમકી સાલ
 ગિરહ હય; ઇસ લિયે મંચ અપને આકા તુગરલ બેગકી
 તરફસે રહે મોઓંકા હાર નજરાના લાયા હું.

માશાઅલ્લાહ—શુનો મંચબી ઇસી લિયે આયા હું ઓર રહે પુલોં
 કા હાર તુહકા નામદાર શહરીયાર કી તરફસે લાયા હું.

ખયરસદલાહ—અરે જા જા શહરીયાર કે તહોફે પર તસનીમ નજ
 રબી ન ડાલેગી.

માશાઅલ્લાહ—ઓર તુગરલ કે નામકા કુતાબી ન પાલેગી.

ખયરસદલાહ—કયું ?

મારાઅહલાહ—ઇસ લિયે કે શહર્યાર મેર હય.

ખયરસહલાહ—તુગરલ સત્તાર હય,

મારાઅહલાહ—શહરીયાર રસ્તમકા ખાવા હય,

ખયરસહલાહ—તુગરલ કૈવતમેં સુરેદ દેવકા ઘઘા હય.

મારાઅહલાહ—અગર પાઉં ચાહે તો સરકો ઠાકરોં સે હુડા દે હું
બી ખયર હય.

મારાઅહલાહ—અચ્છા બે અચ્છા દેખના તઅરીફકે દસ્ત રખવાન
પર વોહ મસાલા લગા કર શહરીયાર કો પેશ કર કે મ
બી આ બય.

ખયરસહલાહ—બેટા મયેંબી વોહ નમક મીચી છીકું કે તેરા પાકા
પકાયા કુરમા શીકી ઘલ હો બય.

મારાઅહલાહ—કયા તુ મુઝસે જયાદા લસ્સાન હય ?

ખયરસહલાહ—કયા તુ મુઝસે જયાદા ચર્ખ જખાન હય ?

મારાઅહલાહ—નના નહીં મંચ એક શાયરકા બેટા હું.

ખયરસહલાહ—તો બેટા મયેંબી ફિરદોસીકી કશ્વ પર મુદતો લેટાહું,

મારાઅહલાહ—અચ્છા તુઝે શાયરી કા ગરર તો મેરે મિસરે
પર મિસર લગા.

ખયરસહલાહ—બોલતા બ.

મારાઅહલાહ—મુન—બુલ બુલકી આંતઝીઓમેં રંગે ગુલકી
ફાંસ હય.

ખયરસહલાહ—બુલબુલકી આંતઝીઓમેં રંગે ગુલકી ફાંસ હય. નાટ
કે મુનશીઓ કે બેજેમેં થોડાસા બુસા થોડાસા ગોખર,
ઓર થોડીસી ધાંસ હય,

મારાઅહલાહ—અબે મિસરા તો બદ ગયા !

ખયરસહલાહ—શાયરી હમારે ઘર સે નીકલી હય; મિસરે કો બદાને
બદાને કા હમેં ઇખત્યાર હય

મારાઅહલાહ—અચ્છા તો અબ એક ટેડી સુનાતા હું.

ખયરસહલાહ—બોલ મયેં મારકુટ કર સીધી કર હુંગા.

મારાઅહલાહ—કલ રતકો તુઝે ખ્યાબસેં ઉલ્લુ નજર આયાં.

ખયરસહલાહ—આંખે બે ખુલી તો સામને તુ નજર આંયા.

મારાઅહલાહ—બબ લાઇ તુઝે શાયર ખુદને કિસ ઉલ્લુને
બનાયા હય,

ખયરસહલાહ—કયું બચ્ચા કાફિયા તંગ હો ગયા.

भाशाअझाह—भावा अजोके तीसरे भिसरे भरतो भिसरा ल.
गा, सुन,

अथरसझाह—ठगल

भाशाअझाह—रातको आंठ पकाया वोढणी कच्चा देह गशा.

अथरसझाह—भर गये शामर इतत डिल्लुक पठा देह गया.

भाशाअझाह—कयुओ शुकर कहेनेसे धमराया तो गावीयां देनेपर उ
तरे आया, ननन बांछ आ.

(दोनो लडते हये तस्नीम और सहेलीयां आती हये)

सहेली-हये ! हये ! ! ये कयसी हाथापाछ, मुइतडी लज्ज !

अथरसझाह—हेभो धे जलील रीगला ननकमाल्य भेयनेवाला भर
नय धरडी जला मुइतने करता हय गुण्यड गोटावा.

तस्नीम—भगर धनसे येतो पुछो के यहां लीये हाथे अये हो !

अथरसझाह—मंय अपने आडा तुगरल भेगगी तरङ्गसे आरडी
साजगीरह डी तकरीम मे यहे मोतीआंका हार नगरना
लाया हुं,

तस्नीम—और भाशाअझाह तुम कयसे आये हो !

भाशाअझाह—भये नी अपने आडा शहरीयारी तरङ्गसे आया हु
और यहे डुलोका हार, नगरना लाया हुं.

तस्नीम—आहा तुगरलकी तरङ्गसे मोतीआंका हार और शहरीयां
रडी तरङ्गसे डुलोका हार छस हारडी तैयारी मे ओक नी
ननन नुकसान न हुवा होगा और छस हारडी तयारीमे
सयकडों मछलीओ और गोनेभेरोंकी ननन गछ होगी. यहेहार
धनसानों के गये कटवाता हय, और यहे हार गलेडी छनत
जदाता हय. यहे हार दिमाग डा शीर्डा से चुर करता हय
और यहे हार थके हुवे दिमाग डा भोगन दुर करता हय यहे
इतत अभीनेके महेलो मे यमकता हय. और यहे अभीरोके
महेलों और गरीभोंकी ओपडीओमे हार कडी महेकता हय:
छसका अटना, अला अभीर, इडीर, पयगभयर सग अपने
पास रखते हरे. और छसका नहरत और डिहारत से हेभते
हये छस लीये आ अय पीर पयगभयर डी पसंदीका यी
न ! भये तुजे मंजुर करती हु. और न जुडी दु-याके य
भकते हुवे इरेणी तुजे नहरतरसे दुर करती हुं

अथरसझाह—हये ! हये ! हजुर यहे क्या करती हो ?

તસનીમ—અસ જાવ અપને આકાસે કહે દો કે અયનાં હોઈ તુહમ
બેજનેકી તકલીફ ન ઉઠાવે

માશાઅલાહ—ચલ નીકલ ઐર ફુગદુગી બજતા ચલા જા

અયરસદલાહ તુમરલ રેલ આર શહરીયાર પાસ ।

માશાઅલાહ—ચલા જા બેગા ખખતુલ હવાસ.

અયરસદલાહ—અચ્ચા અચ્ચા યહે સખ તેરા હી ફતુર હય ક્યાં તું
કબી હમારે મુહલ્લેમે' ન આયગા ?

માશાઅલાહ—અમે જા નહીં તો માર ખયગા.

અયરસદલાહ—નામરદા કહીંકા પીઠકે પીછે મારતા હય મુંહપર માર
તા તો મજા ચખા દેતા (જાના હય)

માશાઅલાહ—અચ્ચા અખ મુઝેલી ઇબ્જત હય

તસનીમ—મગર તુમ અપને આકાસે બાદ તસનીમ કે મરી તરફસ
શુકરીયા અદા કરના.

મસાઅલા—બહોત ખુબ.

ગાના

બનો બનો બનો સખી દુલહનીયાં

બનો પ્યારકે ગરવામે ઠારો ગોરી બૈયાં

રહો ગુઢ્યા, વાકી છઠ્યા ક્યસો પાયો તુને સૈયાં.

શરમેર

સુલુકે ચરખે સીતામગાર દેખીએ ક્યા હો

દીયા હમે જે જે ગુલુ હાર દેખીએ ક્યા હો.

ઉમ્મીદે દીલમે' તો લાખોં બહાર અફજા હય

કે રંગ ગયબસે ઇજહાર દેખીએ ક્યા હો

વાહજી વાહ દયા ખુબ મીલા હમે ગેહ પ્યાગ

પ્યારા દીજહાર—બનો

બાબ દુસરા.

પરદા ચોથા.

જંગલ પહાર

હરમાન—કરીબ હય, કરીબ હય, બિસ મલકત ગાલું ઐર નજસ

શમશાકા ખોદનાક અંજામ કરીબ હય

સાથી—ઉઠી ખખીસોં કે મુજલિમ સે હમ સખ વતનસે બેવતન

હોકર વહશીઓંકી તુરહ આજ પહોડોં. ઐર જંગલોમે અ-

પની જીંદગી કે દિન પુરે કર રહે હયે, એર ઇસીરિય કે ઉમિદવાર હયે જન્મકે ઇન્તેકામકા ખંજર દુસ્મનોકી આંખો કે સામને ચમકતા હોગા એર વોહ જીઆ હોકર ઇન પય-રોંકે સામને સિસકતા હોગા.

સાથી-ખુદાકા શુકર હય કે માઅસુમ મુલેલ વફાદાર હુશામ કે સાથ પહાડકી કોડમે છુપા એર બદનસીય તાહેરા જંગલમે બટકતી હુધ હમે મિલ ગઈ.

કહેરમાનુ-હાં બદનસીય નાશાદ તાહેરા કો અય કોન કેહ સરતા હય કે વોહ જીંદા હય? ઘર છુટ ગયા, સુહાગ ઉજડ ગયા, જીંદગી કે સહારે કો ખો ખયડી, દિનરાત દિવાનાવાર જંગ-લો એર પહાડોમે બટકતી હય. હાં મગર કબી કબી જ-રા હોશ આ જતા હયે વરના વહી દિવાનયકા દારા ચત્રા-જતા હય.

સાથી-દેખ્યે વહી ઇસ તરફ આ રહી હય.

કહેરમાન-અન્દોહનાક નજરા !

તાહેરા-રાતે ગઈ નિશાતકી ઇશરત કે દિન ગયે,

હો અઅલે શય ચિરાગ થે સો વોહ બી છીન ગયે.

કહેરમાન-અય ઇન્દોહલામે જમાનેકી જીંદા તસ્વીર યહે તેરા કયા હાલ ?

તાહેરા-અય ખુશ્નુરત ચાંદ તુહી અપના એક દુકા દેદે, મયે ઉ-સકો રશીદ સમજરે પયાર કરંગી—

રૂબાઈ-આસમાન પર ચાંદ હય એર જમાન પર ચાંદની,
હો રહી હય તેરે દમસે આજ ઘર ઘર ચાંદની.
આ ઉતર આ તોકે રખલુ અપને સીને મેં તુજે.
મેરે બી વીરાને મેં હો જાય દમ ભર ચાંદની.

સાથી-હાય ! ખીચારી કો ઝનુન હો ગયા!

તાહેરા-અરે કીસી અફસાદ વાલેસે પુઞ્ત તો વોહ કહેગા તુ મજ-નુન હો ગયા.

સાથી-ખાનુ મયેબી અફસાદ રખતા હું.

તાહેરા-હાં સય હય મગર—

તુ એર સર સખ્જ શાય એર તાહેરા અકે ખુશક ડાલી હય;
તેરી જોદી બરી હય એર મેરી જોદ ખાલી હય.

કહેરમાન-ખાનુ મેરી બી એક ખાત—

ਤਾਹੇਰਾ—ਨਹੀਂ ਐਕ ਨਹੀਂ ਘੋੜ ਦੋ ਥੇ । ਐਕ ਆਂਧੇਰੇ ਤੁਰ, ਦੂਸਰੇ
 ਵਿਖੜਾ ਸੁਰਰ ਐਕ ਭੁੰਗੀਆਂ ਸਫ਼ਾਰਾ, ਦੂਸਰਾ ਭੁੰਗੀ ਸੇਰੀ
 ਯਥਾਥਾ ਪ੍ਧਾਰਾ. ਫੇਰੋ । ਫੇਰੋ । ਸ਼ਮਸਾ ਮੇਰੇ ਯਥੇਕੇ ਮਾਰੀ ਰਹੀ
 ਫੇਰੇ ਯੁਨੀ ਟੁਗਰਲ ਤੁ ਭੁਰੀ ਕਥੁ' ਤੇਰੇ ਕਰ ਰਹਾ ਫੇਰੇ ?
 ਅਯ ਮੇਰੀ ਗੋਦਮੇ ਡਾਢ ਯਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਾ ਫੇਰੇ —

ਸ਼ਮਸਰ.

ਭੁਰਾ ਯਥੇ ਫੇਰੇ ਸਯ ਕੁਝ ਮਥੇ ਯੇ ਥਾ ਅਫ਼ਲੀਕ ਫੇਰੇ ਨੀਥੇ,
 ਫੇਰੀ ਫੇਰੇ ਭੁੰਗੀ ਯਰ ਫੇਰੇ ਫੇਰਾ ਧਾਕ ਫੇਰੇ ਨੀਥੇ.

ਸੁਫੇਲ—ਧਾਰੀ ਅਥਮਾ—

ਤਾਹੇਰਾ—ਫੇਰੇ ਤੁ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ? ਸ਼ਾਇਦ ਮਥੇ ਤੁਫੇ ਫੇਰੀ ਫੇਰਾ ਫੇਰੇ. ਫੇਰੇ
 ਤੁਫੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰਾ ਫੇਰੇ !

ਫੇਰੇ ਮਥ—ਫੇਰਾ ਆਪ ਮਥਮਥੇ ਫੇਰੇ ਗਫੇ

ਤਾਹੇਰਾ—ਫੇਰੇ ਮਥ—ਮਥੇ ਫੇਰੀ ਨਹੀਂ ਫੇਰੀ. ਫੇਰੇ ਮਥੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ
 ਫੇਰੀ ਨਹੀਂ ਫੇਰੀ ਮੇਰਾ ਫੇਰਾ ਮਥੇ ਮਥੇ ਫੇਰੇ ਗਫੇ ਮਥੇ
 ਫੇਰੇ ਨਹੀਂ ਫੇਰੀ

ਐਕ ਸਾਥੀ—ਯਾਨੁ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ?

ਤਾਹੇਰਾ—ਫੇਰੇ ਤੁ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ?

ਸੁਫੇਲ—ਫੇਰੇ ਅਥਮਾ ਮਥੇ ਆਪਕੇ ਸੁਫੇਲ ਫੇਰੇ.

ਤਾਹੇਰਾ—ਫੇਰੇ? ਸੁਫੇਲ ! ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ! ਮੇਰਾ ਫੇਰਾ
 ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ !

ਸਾਥੀ—ਯਾਨੁ ! ਮਥੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ
 ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ !

ਤਾਹੇਰਾ—ਫੇਰੇ ਮਥੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ
 ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ
 ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ

ਫੇਰੇ ਮਥ—ਯਾਨੁ ਅਥਮਾ ਆਪਕੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ
 ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ

ਤਾਹੇਰਾ—ਫੇਰੇ ਮਥੇ ਫੇਰੇ ਮਥੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ

ਫੇਰੇ ਮਥ—ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ

ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ.

ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ.

ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ.

(ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ ਫੇਰੇ)

ખયરસલાહ--દેખ્યે, દેખ્યે, એક જેનટલમેનની ઇજ્જત પર હુમ-
લા કરના અચ્છી ખાત નહી હય.

તુગરલ--તો ખોલ મેરે હારકા ક્રિયા હુવા?

ખયરસલાહ--મગર મરદન કો છોડીયે જનાખેવાલી.

તુગરલ--ખોલ તસનીમને મેરે હારકે સાથ કયા મુલુક ક્રિયા!

ખયરસલાહ--ઉસને તો આપકે હાર પર નજર બી ન હાલી ઐર
કહેને લગી અયસે ખીસીઓ કુતે મેરી ગલીમે ઠોકરે
ખાતે હયે,

તુગરલ--મેરી મહેબ્બતકા રહે અંજામ !

ખયરસલાહ--મેરી મહેનત કા રહે ધનામ !

તુગરલ--મેરે હારકી યહે મેદજગતી !

ખયરસલાહ--એક એડીકાંગકા યહે ધનસદ્દ !

તુગરલ--ગજબ ?

ખયરસલાહ--સિતમ !

તુગરલ--અચ્છા આગે ખોલ ?

ખયરસલાહ--મયેને કહા કે મેરે આકાકી શાનમેં યહે લાજખાની.
તો કહેને લગી તુમહારે આકાકે મુહપર સુરખાખ જાકુ ઐર
હુકકે કા પાની.

તુગરલ--નમક હરામ ચુપરહે ઇસને અયસી અયસી બેતુકત સુનાઇ
ઐર તુઝે શરમ ન આઇ !

ખયરસલાહ--ગાલીયાં આપકો સુનાય ઐર શરમ મુઝે આય !

તુગરલ--તો કયા તુ મેરા એડીકાંગ નહી હય ?

ખયરસલાહ--એડીકાંગ કયા બદકે શયતાનકી ટાંગ હું.

તુગરલ--તો ફિર તુને કયું નહીં કુચ્છ મેરી તરફસે કહા ?

ખયરસલાહ--મયેનેબી ખુબ કહા.

તુગરલ--કયા કહા !

ખયરસલાહ--મયેને કહા કે મેરે આકા બડે મુજ, બડે પાજ હયે
જખ ઉનકો ગુરસા આતા હય તો દિવાને કુતેકી તરફ કાટ
ખાતે હયે.

તુગરલ--અમે તો શયતાન યહે તુને મેરી તઅરીક કી !

ખયરસલાહ--તઅરીક કી જખ તો કહેને લગી કે જહાં પરિસ્તોફા
ગુજર નહીં, વહાં અયસે જુતોં કો કોન ખુજતા હય.

તુગરલ—અયસી નકરત ! હજાર હાથનત ! !

ખયરસલાહ—ફિરબી મ્હોળ્યાત હજાર ફિટકાર.

તુગરલ—અયે ખુદા મયેં ઠ્યા કરેં)

ખયરસલાહ—એમે જસકી ફરીયાદી

તુગરલ—કિસ પર !

ખયરસલાહ—અપની મઅશુક કે આશક પર, અપને યાર કે પ્યારે
પર, અપની દિલદાર કે દિલદાર પર

તુગરલ—તેકયા તસનીમકા દિલ કિસી ઓર પર શયદા હો ગયા ?

ખયરસલાહ—જ હાં જો હાંડી આપને પકાઈથી ઉસકા
ખાનેવાલા એક ઓર પયદા હો ગયા

તુગરલ—યાને કોન ? ખોલ, ખોલ

ખયરસલાહ—લેફ્ટનન્ટા શરીયાર

તુગરલ—શહરીયાર

ખયરસલાહ—જ હાં સરકાર.

તુગરલ—મગર સહરીયારકો તસનીમકી તરફ દેખનેકી જુરાઅત કયુ
કર હુધ

ખયરસલાહ—તો કયા કીરી ઓરત કી તરફ દેખને કે લીયે લાય-
સન્સ લેના પડતા હય

તુગરલ—ખદમત તેરા સરતો નહીં ફિર ગયા હય

ખયરસલાહ—આસાર તો અયશેલી પામે જાતે હુયેં.

તુગરલ—મેરે ખુલકી તરફ હાથ ખદાનેકા ઉશે કયા હક હય

ખયરસલાહ—કોઈ નહીં સાહેબ, કાનુન સાફના કહેતા હય.

તુગરલ—કયા તસનીમ મેરે હાથસે નિકલ જાયગી ?

ખયરસલાહ—નો સર

તુગરલ—મયેં જો ચાહું કર સકતા હું.

ખયરસલાહ—યસ સર.

તુગરલ—અસ જા નિકલ જા, મયેં તનહાઈ ચાહના હું.

ખયરસલાહ—હજુર એડીકાંગમે હમેશા સાથ રખના ચાહીયે.

તુગરલ—એડીકાંગ કા ખચ્ચા નિકલ વરનાં ખા જાઉં છા કચ્ચા.

ખયરસલાહ—થે કયું,

તુગરલ—નાહિનજારો નાજકાર મયેં તુમસે ખોદનાક ધનતેકામ લુગા.

ખયરસલાહ—નહીં અયસા ન કરતા.

તુગરલ—અખે તું ગયા નહીં નાશરખમ, કયું ખરા હય ?

ખયરસલાહ—આપકો દિલાસા દેને કે લિયે.

તુગરલ—ચલા જા મુઝે દિલાસે કી કોઈ જુરત નહીં હય.

ખયરસલાહ—હજુર આપકો દિલાસે કી લખત જરત હય.

મુગરલ—ખસ કારન ચલા જા; વર્ના તેરે અંજર પંજર દીલે કર દુંગા.

ખયરસલાહ—ઓલ રાખટ.

મુગરલ—શહરયાર, શહરયાર મયે તેરા ખુન કરંગા.

ખયરસલાહ—નો સર.

તુગરલ—અરે શીર આ ધમકા, તું નહીં જાયગા ખાના ખરાખ.

ખયરસલાહ—ગુડમોરતીંગ (જના)

તુગરલ—શેરકા શિકાર લોમડી છીને । બેડયે કા લુકમા બેડ હજમ કરે ! શહરયાર તુને મુઝે અબી તક અસલ સુરતમે ન હીં પહચાના. અખ પહચાનેગા એર પુરી તરહ પહચાનેગા

બાબ દુસરા.

પરદા છઠા

તસનીમકા મહલ.

ગાના.

આવોજ આવોજ છયલા જાઉં મય વારી તેરે
ગરે બયા, ઓ સૈયાં મોહનીયાંકે ડરો છયલા મેરે
એજ બાંકે છયલા મેરે—આવોજ

આનખનપર વારે જાન તોરી રાધા
ઓ મેરે રાજા, એ હી તુઝે મેરી કસળ મેરે પ્યારે સન
દીલદાર સીતમ નાહીં કરના

બાર બાર દીલદાર ચારપર છતીસાર હય—આવોજ

શહરયાર—પ્યારી તસનીમ લોગ સચ કહેતે હયેં કે ઇસ્કે કે દેવતા
કે આંખે નહીં હોતી હયે.

તસનીસ—યહે આપ કયસે શમાતે હયેં.

શહરયાર—અગર ઇસ્કે કે દેવતાકે પાસ આંખે હોતી તો તુગરલ કે
મુઝાબલે મેં એક સીપાહી જે શરાફત ઓર કે વહાદરી
સિવા કુચ નહીં રખતા ઇસ કદર કામયાબી ન પાતી.

ખયરસલાહ—પ્યારે સચ હય. લેકિન ઇસ તરહ ચાંદ નિકલને

આઠ તારોડી કોઈ વકત નહી રહેતી, ઇસ તરફ સરાઈત
ઝોર વફાદારી કે આગે માલો જર કી કોઈ હકીકત નહી
રહતી. સુનો ઇસ્કકી બામરી કયા કહતી હય.

(સહેલી આતી હય.)

ગાના.

ચલે ઇશક મે આર, જીગરપર દોધાર
ચયન આશકકો દમબર કયુ કર હો
મુસીબત ઝેલી બલાસર લેવી
તખીઅત ખેલી પહેન ગલે સચેલી બજે ઇશક કો
પ્રેમ પીયાલા જખ તુમ દીનો મત હમરી બખોરાઇ
હીરદે બાંન નયનનકે લાગે સુખ બુખ સખ ખીસરાઇ
પયારી પયારી બતીયા કરત, ધતીયાં તજેજી જતીયાં
લાગેજી પયારે તોરે વારી-ઇશક મેં.

સહેલી-જનામે આલી આપકી મુલાકાતકા બીમીદવાર એક શખ્સ
દરવાજે પે ખકા હય.

શહરીયાર-જરા દેખુ તો ચહે કોન આયા હય ?

તસનીમ-મગર જલદ આના દેર ન લગાના.

શહરીયાર-મયેં અબી આયા.

(જના.)

તસનીમ-આહ ! આહ ! કયા શાને પરવર દિગાર હય ! તસનીમકી
દુસરી ખીહિરતકા નામ શહરીયાર હય.

(તુમરલકા આના)

ગાના.

હારે કોઈ બાકી સીપધયા લુભાએ ગયો
હારે મોહે જ્યા હીયામે સમાએ મયો-હારે
તનમન બારા જોખન પ્યારી કખન વાંડે જયરવા
સયાં દીવાની બનાએકે સોહાએ કે રીઝાઇ ગયો-હારે
કોઈ ઝોર કછુ સુઝત નહી અયસી ઝલક દીખાએ
આએ બસે નયનનમે મોરે રાખુ પલક છુપાએ
અખતો હયે ધ્યાન ચેહી, ઉનપર કુરબાન ગઇ, તનમનધન
વારકઠ-જ્યલા મોરે મન ભાએ ગયો.

તસનીમ-હાં પ્હે મુજી સાંપ કયાં જહર ઉગલને આયા હય !

તુમરલ-તસનીમ ઇધર આવ, કરીબ આવ ઝોર જો મંચ પુછ્યા

હું ઉસ્કા જવાબ દો.

સાચેર-

ખના પહે તોઈ લખનત બેવદા ઝેવાર કિસક હય !

યહે ફાંસી કિસને બેજ હય, ગલેમે' હાર કિસકા—હય ?

તસનીમ—ફાંસી નહીં' યહે ફાંસ હય દુશ્મનને જીગરમેં.

આર હક્કએ જ'જીરે વદા મેરી નગરમેં.

તુમરસ—બેવકુફ.

રૂખાઈ

કાટા કહાં ઓર એક ખુતે લાલા ર' કહાં !

નાચીજ સહરીયાર કહાં ઓર તું કહાં !

જહરીલા વોહ દરખત હય, લાગ ઉસ્કી છાંવસે,

ઇસ હારેકો ઉતાર કે મલ ગલ પાઉરો.

તસનીમ—હરગીજ નહીં !

તુમરસ—નહીં ?

રૂખાઈ—

ધી જીહ, ધી વતીરા જે સિતમ શઆર હોગા,

તો ન યહે ગલા રહેગા ન ગલે મેં હાર હોગા.

સર પે રખકર હાથ રોયેગી નસીબોં કે લિયે,

એક દૌલતમંદ સે નફરત ગરીબોં કે લીયે

તસનીમ—જનસે ઇજગત જ્યાદ હય મુઝે ઇસ હારકી,

જન્હાર ને ઉતારેગા યહે ગરદનમે મેરી,

તુમરસ—મેરે આગેમસ કદર તૌધીર નાહનગર કી,

દેખ યહે ઇજગત હય ઉસ્કી ઓર ઉસ્કે હારકી,

તસનીમ—આહ જાલીમ ! યહે તુને ક્યા કિયા ?

તુમરસ—જો હુવા અઝા હુવા જો કિયા અઝા કિયા,

વોહ બી હોતો તો યુંહી પાયેમાલી દેખતા.

આસમાન રઝો જમીનકો ઉસ્સે ખાલી દેખતા.

તસનીમ—અસ ! અસ ! જખાનકો લગામ દો, અયશે મનહુસ અ-

લકાજ મયેં અપને પ્યારકી નિસ્ખત સુનના નહીં આહતી

તુમરસ—ક્યા પિયારા ? વોહ રજલ આવારા, નાકારા ઓર તેરા તસ-

નીમ તેરા પીયારા !

તસનીમ—હાં, હાં, પિયારા,

તુમરસ—તસનીમ હોશ કર, સંભાલ દેખ, સુન માન નાહક થોડા

ખા રહીહય.

તસનીમ—હોડોમુઝે જાને દો. અખ મયેં તુમારે લાયક નહીં હું

તુમરસ—દેખોં તુમ હોતો પછતાવગે.

તસનીમ—જયસા કરોજે વયસાપાવજે.

તુગરલ—હુઠેરે ઝાકુ, મકકાર. આકા કા શિકાર ! માલિકે પર વાર
તુઝે શર્મ ન આઈ નાખકાર ?

(શહરીયારકા આના)

શહરીયાર—જતામ ઇસ ખદ્ગી કા સખમ આપ ખતા સકતે હયે !

તુગરલ—અચ્છી તરાહ ખતા દીયા જયગા. ખેઇમાન નમકહરામ !

શહરીયાર—અસ હુજુર શહરીયાર નોકર હય ન કે ગુલામ.

તુગરલ—ખુદાકી શાન. કહાં જમીન કહાં અસમાન ? કહાં પુલ
કહાં ખજુલ ! કહાં મીઠા શહદ કહાં કડવી નીમ ! તુ ઐર
તસનીમ !

શહરીયાર—તો કયા આપ ઇસ લિયેનારાજ હયે કે મય તસનીમ
સે મુહામત કરતાહું.

તુગરલ—દુર દુર હોં શહરયાર મેરે સરતેસે દુર હો.

શહરયાર—આપ મુઝે ધમકી દેતે હય ?

તુગરલ—મુઝે ધમકી દેતેકી તાકાત હય.

શહરીયાર—આપકો કોઇ તાકાત નહીં હય.

તુગરલ—એક બાઅદમ મતહત કી તરહ કલામ કરે.

શહરીયાર—આપની એક શરીફ અફસરકી તરહ કલામ કરે.

તુગરલ—દેખ પછતયગા ?

શહરીયાર—પથરકા જવામ પથરસે દીયા જાયેગા.

તુગરલ—કયા તુ મુઝસે જયાદ તાકતવર હય !

શહરીયાર—ઇસકા જવામ બાબુ દે ગે,

તુગરલ—કયા તુ મુઝસે જયાદ ખુશસુરત હય !

શહરીયાર—ઇસકા જવામ આયના દેગા.

તુગરલ—કયા તુ મુઝસે મુઝામલા કરકે જીત સકેગા !

શહરીયાર—ઇસકા જવામ કિસમત દેગી,

તુગરલ—શહરયાર મયે તુઝે શીર કહેના હું કે મયે તસનીમકા તુઝસે
જયાદ હકદાર હું.

શહરીયાર—કિસ તરહ !

તુગરલ—ઇસ તરહ કે તુ એક મઅમુકી સીપાહી હય ઐર મયે
સિપાહસાલાર

શહરીયાર—તો કીયો ઇસ્કો મહામત પર સિપાહસાલારીકી મુહર
લગી હય !

शहरीयार-क्युं !

तुगरल-तु मेरा मातहत हय.

शहरीयार-अगर अइसरी और मतहती पर धरोमदार हय तोम'दा
अयरी नो'करीशे हस्त अरदार हय.

तुगरल-शहरीयार होश संभाव.

शहरीयार-अपनी नो'करी ल'उमे' जल.

तुगरल-यहे आत ! पडलो-जडलो,

(य'द सिपाहोंका आना और शहरवार पर कायु पाना)

आम दुसरा.

परदा सातवां मसाअल्लाहका मकान.

गाना.

संसारि धरदारी मयनारी क्यामतनु क्यसो हय

सुभाव नरवा

अयसो रेके टोके मोहे नीदुरवा

वासे जरे जरे मोरा उगरवा-संसारि

गुडकी जीडकी सुनत सुनत लरे लरे मोरा उगरवा.

कटे कटे मोहे क्यहका धरवा रोकत मोरा उगरवा

मुमताज-भये भरदुते तो हमे' कुच्छ अयालमे' नही लाते हम

आरतो' का गोया पाडिकी जुती के अराअर ज्ञानते हये' लो

धरमे' जाहु हम हें. अस्तन हम मान्जे, शही हम पकावे',

अच्छे हम पावे, गरज के तमाम धरका धन्तेजाम हमकरे

आर जरा कहीं आहरे सगेर के त्रिये जये' तो गछ क्यु?

जीडकीमे' जांझ क्यु देया ? छिडीका करयुं आया ! दिम'के

क्युं जुलाया ! मगर यु हये के भये' पड़ेलीसेअम जेवकुइ

नही रही, कुच्छ भीसीस अयरसल्लाहकी सोअतमे' रहनेसे

आंड गांठ कमेत होगछ हूं. अम मियांकीअक नही मानती

कुच्छ कहेते हय तो अक अक की हसदस सुनाती हूं,

(जल्दी आती हय)

जल्दी-गुडमोरनीग भेडम मुझे मुसाफ करना के टाछमके जीजाइ जरा

हर हो गछ.

मुमताज-किया इनके रोकने परली तुम यही आछ ?

હાલી—તો ક્યાં-ઉનકે રોકતે સે હમ રક સકતે હરે. ઉનકો તો હમ જીતીકે નીચે દયા કર રખતે હવે. મરદો કો હમેશા જીતી કે નીચે દયાકર રખના ચહિયે મગર તુમારી મશા અલ્લા-હકે સાથ કયસી જીજરતી હય.

મુમતાજ—બહન અખીર મયેંબી તો તુમહારી શાર્ગદ દુના મીયાં કો એક મુહસે સો સો સુનાતી હુ.

હાલી—અયસાહી કરના ચહિયે, મગર આજ રાખકો ઉસ મરદાના લીંબાસમેં થિયેટર દેખતે ચલોગીના !

મુમતાજ—ચલુગી તો સહી મગર મુઝે મરદાના લીંબાસ મેં આતેજતે દેખકર લોગોને મીસ્ટર માશાઅલહસે યુ કહે દીયા હવે કે તુમરે ઘરમે કોઇ મરદ આતા જના હય, ઇસમે વોહ શકી બન ગયા હય.

મુમતાજ—તેવર માઇન્ડ. અગર વોહ શકી બન ગયા હય તો ઉસકો બનાનેમેં ઓરબી મજા આયગા. દેખો વોહ રહા હય.

(દેનોકા ચલે જના મશાઅલ્લાહકા આના)

માશાઅલ્લાહ—અજીબ દીલ લગી હય ! મકાનકે અંદર, ઘરકે આગનમેં, કોઠકે ઉપર, છત્તે નીચે અનાજકે મટકેમેં, મુર્મિકે હમેમેં, ગર્જક સગ છાન મારા મગર હયરત અબ્બયમ, પુરા સાહે પાંચ ફિટકા આદમી ગાયમ. પતા ન હરદ કોઇ જનથા, જીનથા, સાયાથા; છપ્પાવાથા, થા તો કોનથા ઓર ગયા તો કીધર ! કયા જમાન આ મઇ યા હનામાં હુક ગયા ! યા બારીતાઆલા અબ તુહી હવે મેરી ઇજગત સંભાલને વાલા.

(ખયરસલાહકા આના)

ખયરસલાહ—કયુ જનામે વલા.

માશાઅલ્લાહ—કોન ખયરસલાહ ! રો યાર રો.

ખયરસલાહ—અરે પર કયુ રોઉ કોન મર ગયા ?

માશાઅલ્લાહ—યાર મેરી કીસમત પર રો, મેરી હાલત પર રો.

ખયરસલાહ—કયુ ખયર તો હય !

માશાઅલ્લાહ—જીસ શહરમેં કાલ હો, જીસ મુલકમેં પનેમ હો જીસ ઘરમે રેશનેયમ જોર હો ઉસ ઘરમે ખયર કયસી !

(મુમતાજકો આના)

મુમતાજ—ક્રિયા કહા ! ક્રિયા કહા !

ખયરસલાહ—આઈ ગરીબકી કમઅખતી કુચ્છ નહી જરા આપકી તઅરીફ કરે ?

ખયરસલાહ—તો શીર ધનમેં યુરાઈ કોનસી હય !

મશાઅલાહ—એક નહીં એક લાખ.

મુમતાજ—કુટેકે મુહમેં ખાક.

ખયરસલાહ—ભાઈ બાહ યહુ તો મેરી જોરકીબી નાની મઅલુમ હોતી હય.

મશાઅલાહ—ક્રિયા ઓરતોં કો ખુદને ઇસ લિયે પયદા કીયા હય વોહ આબ્નહીસે શીરા કરે ?

મુમતાજ—નહીં તો ક્રિયા કરે ?

મશાઅલાહ—ધર સંભાલે ઓર અચ્ચે પાલે.

ખયરસલાહ—તો કયા ઓરત કોઈ મુરગી હયે જો અચ્ચે લેકર દર બેમેં બચકી રહે.

મુમતાજ—હાં દેખોતો—કયા ઓરતોંકો ખુદને અયસે જલ્લીલ કામકે લીયે પયદા કીયા હય ?

મશાઅલાહ—શીર કીસ લીયે પયદા ક્રિયા હય ?

મુમતાજ—ઓરતકો ઇસ લીયે પયદા ક્રિયા હય કે અચ્છેસે અચ્છે ખાના ખાયે, હતમદારો હમદા કપડા પહેને, થીયેટર દેખે, લેકચર કરે, પાર્ટી દે, ડેન્સ કરે.

ખયરસલાહ—યહે પ્રોગ્રામ તો બીલકુલ બરાબર હય.

મશાઅલાહ—યુપ કમઅખત તુકી મેરી જોરકો હાં મે હાં મિલાક ર બીગાહતા હય. અચ્છા બોલ મરદકી ખાત ન માનના યહે ઓરતોંકો જોયા હય !

ખયરસલાહ—હરગીબ નહી.

મુમતાજ—અગર જુરરત પડે ઓર ઓરત કહી બાહર જાય તો કુચ્છ નુકસાન હય !

ખયરસલાહ—કુચ્છબી નહી.

મશાઅલાહ—બીલા ઇજાજત સારેદીન બર બાહર રહેના ઓરતે કો લાજમ હય !

ખયરસલાહ—બીલકુલ નહીં.

મુમતાજ—ઓરતોં કો દીનબર ધરમેં બંદ રખના યહે મરદોં કો જોયા હય !

ખચરસલાહ—કબી નહીં.

માશાઅલ્લાહ—મરદો કે રાજી રખના ઓરતોકા ફરજ હય.

ખચરસલાહ—પરાખર.

મુમતાજ—ઓર ઓરતોંકા ખુશ રખના યહે મરદોંકા ફરજ હય.

ખચરસલાહ—ચ્હેળી પરાખર,

માશાઅલ્લાહ—લાહેલવલા ? ચ્હેળી પરાખર વોહબી પરાખર—

ખચરસલાહ—હાં ઇન્તેશક હય.

મુમતાજ—ઓર મેરી રાહસે !

ખચરસલાહ—ઓર તુમહારી રાહસેબી ઇન્તેશક હય.

માશાઅલ્લાહ—બલા મરદકા રત્ના જયાદ હય યા ઓરતકા !

ખચરસલાહ—મરદકા.

મુમતાજ—મગર ઇસ તરકકી કે જમાનેમેં ઓરતકી ઇન્જાત જયાદ હય યા મરદકી !

ખચરસલાહ—ઓરતકી.

માશાઅલ્લાહ—અજબ દુલમુલ આદમી હય. ચાલી કે ખચેંગનકી તરફ કબી ઇધર જુકતા હય કબી ઉધર.

ખચરસલાહ—અરે ચાર ખફા કયુ હોતા હય ? મયેં તો સહી ફય સલા કરતા હું.

માશાઅલ્લાહ—નહીં ? નહીં ! કબી આગ ઓર પાની એક નહીં હો સકને. કયા યહે ઓરત હય યા ફરીસ્તા, મયેં—આદમી હું યા ગધા !

ખચરસલાહ—તુમહારે ગધે હોનેમેં શક હી કયા હય ? અગર તુમ આદમી હોતે મેરે ટ્રયસલેકી તઅરીફ નહીં કરતે ?

મુમતાજ—લુક હીયર ? દુન્યામેં તુમહારા હીરસા હય તો હમાસ બી હય- તુમ આગદી ખરતોગે તો હમબી આગદી દીખાયેગે દુન્યામેં. ઇન્સાન તો ઇન્સાન હયવાનબી આગદીકે માયને સમજતે હયેં, ઓર પદને લીખનેમે જીન ઓરતોકી આંખ ખુલ ગઇ હય વોહ કબી તુમસે દખકર નહીં ખચકેંગી. તુમ આગદી કરોગે તો હમબી આગદી દીખાયેગે તુમ બાહર ચમન ઉડાયોગે તો હમબી મળે ઉડાયેગે કયાખુદાને તુમહે ઇન્સાન બનાયા હય ઓર હમેં જાનવર !

માના.

હમબી મોહરપે સગકલપે સુયર કરન નીત જાયેં

હાંથી એક જહાં મન ભાએ વહીં જાએ
 ખતીઆ કરન એકંગી નહ નહ ફેશનકા જુલસા
 ખતીઆં સારી રીક હય ઇનકી ચેહી ચાહત મન ઇનકા
 કાઝ ફેકુંગી મય દેશી સાડી
 પહેનું ઇંગરેજ પોશાક બારી
 ઘરમેં ખયહુ તો ચપન નહી પડે
 ટેનીશ ખેલુ થીએટર દેખુ-મોટરપે

ખયરસદલાહ-ભાઈ વાહ ચી હય આજ કલકી ફેશનકા નમુના. મેરે
 પાસ ત હુવા કેમેરા વર્તી ઉતાર લેતા ફોટુ તેરા.

માશાઅટલાહ—તૈયાહ ! તૈયાહ !

ખયરસદલાહ—કયું દેખા ? આરતોંકાં ઇંગરેજ પદાનેકા નતીબા !
 મયેં ન કહેતા થા કે આરતોંકાં ઇંગરેજ ન પદાવ ! ઉસ
 વકત ન માના અખ લુગતો મજા મગર યાર અખ મયેં
 અપની આરતકા તેરી આરતસે ન મીલને દુગ્ધા વર્તી તેરી
 નાખકાર આરત કે ખાલ ચલન દેખકર મેરી નેક ખીખીકા
 ચલન ખીગડ જાયગા.

માશાઅટલાહ—અરે તેરી હી આરત કા તો યહે સખ કીતારે હયેં
 જખસે વોહ ફેશનેખલ ખલા મેર ઘરમેં આને જાને લગી
 હય તખસે મેરી ખીખીકા સત્યાનાશ કર દીયા હય.

ખયરસદલાહ—અરે મેરી ખીખી જયસી નેક તો દુન્યા કે પરહે મે બી
 નહીં હોગી તોખાહ ! કર તોખાહ ! નહીં તો ખખ્શા ન
 જાયગા ખુદ ઉત્કો ખખ્શો અપને ખાપકી તરહ મેરી ઇ-
 જગત કરતી હય.

માશાઅટલાહ—મસ જમેં આતા હયેં કે અપને બેજેમેં પીરોલ
 મારકર મર જાઉં.

ખયરસદલાહ—તો ઇનમે ઉસકા કયા જાયગા ? વોહ આર કોઈ સંઝા
 કરે લેગી.

માશાઅટલાહ—જાજ દીગ લગી ન કર મયેં એક આરતક સતાયા
 હું જુરર ઉસને કોઈ ચારપપદા કીયા હય !

ખયરસદલાહ—અરે કયા ખેપરકી ઉડાતા હય ?

માશાઅટલાહ—અરે યાર મીર ખયરાતી શેખ શુખરાતી ખુદાખખસ
 ખસાતી ખપટ હલવાઇ સલામ નાનખાઇ પીર લાઘ્યાસ કલ્લુ
 ઘસીયારા યહ સખ લાઘી મેર ઘરમેં આતે જાતે હય.

ખયરસલાહ—અરે બાપ સીરસ તુઝે પોદા હય તુ નાહકે કયું જ
જલાતા હય ?

માશાઅલાહ—નહીં ! નહીં ! વોહ જુરર આયા હય ઐર મેરી
ખીતીને કહીં છીપાયા હય.

ખયરસલાહ—તુને આખોસે દેખા હય ?

માશાઅલાહ—મગર કાનોસે તો સુના હય.

ખયરસલાહ—અરે ખેવકુદ અગર ડોષ આકર કહે દે કે તુ મુર્ગી કે
અંડે સે પયદા હુવા તો કયા માન લેગા ?

માશાઅલાહ—બસ કુચ્છ નહીં ઇંસ ઉરુધગરિગર ઇંસ ઐરતપર
ઇંસ ઘર પર લખનત કરતા હું બોલ તુ મેરા દોસ્ત હય કે નહીં ?

ખયરસલાહ—દોસ્ત કયું નહીં હું ?

માશાઅલાહ—ઐર સચ્ચા દોસ્ત ?

ખયરસલાહ—સીદક દીલસે

માશાઅલાહ—તુ મેરા સાથ દેઘા

ખયરસલાહ—જરર

માશાઅલાહ—કહાં તક

ખયરસલાહ—ઇંસ દુન્યામેં કય તક ઐર હિસ દુન્યામેં જહનમે તક

માશાઅલાહ—માર હાથ

ખયરસલાહ—હુ લે પાંવ ઉઠાતા હૈ

માશાઅલાહ—અરે હાથ કે બદલે પાંવ છુકે કયા માયના

ખયરસલાહ—માયાના બંડ અપને પર સાખીત કદમ રહેગા

માશાઅલાહ—બસ મયેને જાના લીયા હમકે પીરતોલકે જરીયે અપની
ગમગી જંદગીકા ખતમાકર

ખયરસલાહ—અરે યાર કયું ઐરત કે લીયે ખવાહ મ—ખવા જાન દે
તાય ?

માશાઅલાહ—તુઝે મજબુરન અયસા કરના પડેગા યાર તુઝેબી મેરે
સાથ મરના પડેગા.

ખયરસલાહ—હયેં ! હયેં !

માશાઅલાહ—હયેં વયેં કુચ્છ નહીં. ચલ તપવાર હો જા.

ખયરસલાહ—તવાર હો જા ! કીસ લીયે ?

માશાઅલાહ—તેરે સાથ મરને કે લીયે,

ખયરસલાહ—અરે વાહ મયેં કયું મરને લગા !

માશાઅલાહ—કયુ તુને અબી નહીં કહા ચા કે મયેં કય તક
સાથ દુગા !

ખચરસલાહ—કમ તક સાથ દેને કો તો અચબી તયાર હું
માશાઅલાહ વોહ કિસ તરહ !

ખચરસલાહ—ઇસ તરહ કે તું મરજી, શીર મયેં તુજે નીહલાઉગા
કફન મંગાડીગા, સિલાઉગા કફનાઉગા, જનાજેમેં રખકાર
કમ તક લે જાઉંગા ચહે અબી મરકે દેખ લે

માશાઅલાહ—તો કયા સાથ દેનેકે યહી માયને હય.

ખચરસલાહ—નહીં તો કિયા ખીન બુઝાયે ખુદ મંજ પહુંચ જાયે.

માશાઅલાહ—દેખ યહે દુન્યા એક દોજખ હય આર વહાં ખીલીસ્ત
મીલેગી.

ખચરસલાહ—તજે ખીલીસ્કી ઉમીદ હય તો તુ ચલા જા મુઝ
ગુનાહગાર કો તો યહાં દોજખહીમેં પકા રહેને દે યાર તુ
નાહકે શકી બના હય દેખ અજ રાતકો રૂપ ખુદલ કર
તેરી સીવી કે પાસ જાગીગા આર તેરે મરનેકી ખબર સુ-
નાઉગા; અગર વોહ ચુન કર રોએ ગમ કરે તો નેક હય
આર બેપરવાહી કરે આર હમે તો સમજ લેના કે બદકાર
હય, ફિર તુજે ઇખતીયાર હય

માશાઅલાહ—શીક હય મંજાર હય, તુ જુરર જાના આર જલદ
આકર મુજે ખબર સુનાના.

(જાના માશાઅલાહકા)

ખચરસલાહ—લાહોલવલા કુવત ! જહાં દેખો વહા બસ આરતોંકા
હી ઝગઝા મેરા બજ ચલે તો મયેં ઇન આરતોં કા પવદા
હી હોના બંદ કરા દે,

બાબ દુસરા

પાઠના આરંભ:

જંગલ

મુહેલ-દેખો હમ કયસે પુર ફીજા મુકામ પર રહેતે હયેં, ખુલ બુઝકી
કુલેલ, કાયકા કહું કરના છત મારે ફરખત પર ઝરને
પર આગ સમજા આદામ, ફલખુલ બહાર દીખાતે હયેં,
દીલકો કયસી ફરહન પહુંચાતે હયે.

કુરશામ—બેશક હજુર સીફતે કીરદેગાર અજબ જાયે પુર બહાર
હયેં !

મુહેલ—જહાંબરકા સાયાને રહત યહી હય,
પ્રે જંગલ નહીં હય ખિલિસ્તે બારી હય,

(સફર)

(શમશાહકે ચંદ સિપાઈ આતે હવે)

એક સિપાઈ—નહીં નહીં મયેં નહીં આહિગા દુરશામ મુજેમયાયો

દુરશામ—ઝોઠા બદકરો ઇશે હોડો,

સીપાઈ—નાહનખર બંદ કર તકરાર (તલવાર મારના)

દુરશામ—ખુની હુટેરે ચોર દોડો દોડો—

(અંદરશે તાહેરા ચોર સાથી આતે હવે)

સીપાઈ—કયસા ચોર ! કીવર હય દોન હય

તાહેરા—દુરશામ તુમ લહુમેં તર હો.

દુરશામ—મેરી શીક છેડો મુજે મરને દો જાય; સહેલદો દુરમન કે

પંજેસે છુડાવ, યતીમ કો ખચાવ.

તાહેરા—દુરશામ દુરશામ તુ કયા કહેતા હવે; કયા તકદીર ફીર
બીગડ ગઇ

દુરશામ—અફશોસ ! કિસમત ! ! મજબુરી ! ! ?

તાહેરા—નહીં નહીં જખતક મયેં જાંઠા હુ વોહ કબી જાયા નહોગા
(દોડ જતી હય)

એક સાથી—અખ કયા કરના ચાડિયે.

દુસરા—જી મમત, ચોર મદદ.

(જાના)

ખામ દુસરા.

પરદા નવમાં.

જંગલ.

ગાના.

પીયા બીન ચયન ન આએ મોહે, જુકી કયા કાસે કહુ

હેરી દહ, મદન મોહન બીન સુધ સુધ ગઇ મોરી હાં

શયર.

તા કુખ શોરીશે ફરીયાદ ન આએ અખતક

સખ એક શયે હય મગર ફીરબી કહાંતક કખતક

રહમકર દરદે જગર જાન નીકલ જાયેગી

યુદ્ધી આએગાજો ખીચ ખીચકે કલેખ અખતક

દતની ખીતતી વાસે કહેજા તમખીન ખાવરી ભઇ

તશનીમ—યા ખુદા મયેં કીસસે મદદ માંખુ તુહી મેરા હામી ચોર

મદદગાર હય. તુંને હમીશા હુખતે કો ખચાયા હય અખમુજે

બી સંબાલીયો,

(ચલી જાના)

બાળ દુસરા

પરદા દર્શાવ.

લશકરીલાવની.

અકુસર—શહરયાર ચંદ મિત્રને બાળ મોત આકર તુમને મુકામકર
આ. કયા તુમ એક દીનેર સિપાહી કી તરફ ઇસકે ઇસને
કયાલોકો તદ્યાર હું,

શહરયાર—મેશક તદ્યાર હું.

અકુસર—કોઈ ખવાહીશ હય

શહરયાર—કોઈ નહીં.

અકુસર—કુચ્છ કહેના ચાહતે હો.

શહરયાર—કુચ્છ નહીં.

અકુસર—કુચ્છ બી.

શહરયાર—કયા કહુ જો ઇનસાફ ઓર કાનુન કે ગણેપે છુરી ચલાયે
અદાલતકા મજહકકા ઉગાયે, જુટી ગવાહીયાં દેકર દુન્યા કે
લાલચકે વાસ્તે એ ગુનાહોં કો કતલ કરાયે, ઉનસે મયે
કયા કહું !

તુગરલ—રહે બેહુદા બકવાસ તેરે સીને કો ગેલીઓંકા નાશાના બના-
નેસે નહીં બચા સકતી

શહરયાર—ચુપ, મયેં તુઝસે બાત કરના અપની બેઈજગતી સમતા હું
અગર તુઝે અપની શીકાસ્તકા બદલા લેના થા તો એક બ-
હાદર સીપાહીકી તરફ મયદાનમેં આતા મુકામલે કે લીયે
બુલાતા દેદો હાથ આજમાતા ઓર એક શરીફ સીપાહીકા
તરફ મારતા થા મર જાતા

શાએર.

સામને આકે જો તોફ મરદ ઉસકા નામ હય.

આમ લેકર વાર કરના પાછાઓંકા કામ હય.

તુગરલ—અહમક તેરે પાસ અમ ચંદ સાસે બાકી રહ ગઈ હયેં
હન્ડે બેહુદા બકવાસસે જાયા કરને કે બદલે મૌતકે માતમ
મેં સફર કર

શહરયાર—મૌત પર માતમ કરના ઓરતોં યા તેરે જયસે નામરહે
કા કામ હય મૌત કયા હય એક મુકામસે દુસરે મુકામ પર
જોતેકા નામ હય.

સાહેબે તાજ ગયે મુશ્લીમો મુહતાજ ગયે

હમની જાનેલી કે જે કસ ન મયે આજ મયે

તુગરસ—તો કીયા તુએ અપને મરનેક ગમ નહીં હયે

શહરયાર—સુતતક નહીં હાં મગર અફસોસ હય તો રહે કે મયદાને
જગમેં કીસાં બહાર શરીફકી તલવારશે મારે જાને કે
બદલે તેરે જયશે નામરદ કે હાથશે મારા જાતા હું ઓર
ઇસ બદમાશ દુન્યામેં પ્યારી તસનીમકો અકેલી છોડા
જાતા હું

તસનીમ—તસનીમ ! જીંદગીમેં તસનીમ ઓર મરતે વકત તસનીમ
તસનીમ નજર આયેગી બખ મેરી બગલમેં
તુ કશમેં હોગા વોહ મેરે રંગ મહલમેં

શહરયાર—હરગીજ નહીં પ્રીરતે ગુમરાહ હો જાયેં સીતારે સ્યાહ હો
જાયેં આંદ સુરજ ટકરા કર ત્યાહ હો જાયેં મગર તેરી
ઉમ્મીદોંકી દુન્યા હમીશા અધેરી રહેગી તસનીમ મેરીથી
મેરી હાય ઓર મેરી રહેગી

(તસનીમકા આના)

તસનીમ—હાં હાં તેરી હું ઓર તેરીકી રહેગી

તુગરસ કમખખત નામુરદ કીયા તુ ઇસ બદનસીબકી લાશ પર મા-
તમ કરતે આઇ હય

તસનીમ—નહીં નહીં મયેં રહે કહુંને આઇ હું કે માત હર વહત
મલા કરનેકો તખયર હય ઓર વોહ હાય જીસને બડે બડે
ફીરોનોક રસ્તા નાખુદ કર દીયા અબી તક વયસાહી કાયમ
હય

મુસદ્દરશ

અગર માત આર આકીબતકી ખખર હો

અગર ખુદા ઓર ખુદાઇકા ખ્યાલ હો

અમર જાનતે હો કે તુમ એક બક્ષર હો

અગર અપની તાકતકી તુમકો ખખર હો

તો હસ્તી મીઠાવ ન ઇસ બે ગુનાહકી

કશે રહમ—રહમ એક સીફત હય ખુદાકી

શહરયાર—તસનીમ વોહ રહમ જે શયતાનકે આગે હાય ફયલા કર
હાંસલ કીયા જાય મુએ નહીં આહીયે

તસનીમ—નહીં પ્યારે કહેરો મુએ બોલને દો કીસમત આજમને દો.
કીયું સાહેબ ?

અફસર—નહીં જીસકે વાસતે અદાલતસે સમજાવે ! માતકા હકમ હો

ਸੁਖ ਹੁਏ ਉਸੇ ਵੀਧੇ ਹਮ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ

ਤਸਨੀਮ—ਅਜਰ ਅਵਾਲ-ਸ਼ੇ ਹੁਕਮ ਹੋ ਸੁਖ ਹੁਏ ਤੇ ਮਧੇਂ ਤੁਮਹਾਰੀ
ਧਨਸਾਨ੍ਧਤਕੀ ਅਵਲਤਮੇਂ ਅਪੀਲ ਕਰਤੀ ਹੁੰ

ਸਾਹੁਰੀਧਾਰ—ਤਸਨੀਮ ਅਪਨੇ ਮੁੰਛੇ ਮੋਟੀਐਥਾ ਫੁਟੀਓਂ ਦੇ ਆਗੇ ਨ ਈਂਕ
ਤੁ ਕੁਧਸੀ ਸਾਵਥ ਹੁਏ ! ਕਧਾ ਤੁੰ ਮੇਰੇ ਕਮੀਨ ਹਰੀਕ ਦੇ ਸਾਮਨੇ
ਮਰਤੇ ਵਕਤ ਮੁਝੇ ਜਲੀਲ ਕਰਨੇ ਆਥ ਹੁਏ ?

ਤਸਨੀਮ—ਏ ਮੀਨਟ ਸੀਰਖ਼ ਹੋ ਮੀਨਟ ਮੁਝੇ ਘੋਰ ਘੋਲਨੇ ਹੋ

ਸਾਹੁਰੀਧਾਰ—ਯਸ ਕਰ ਤਸਨੀਮ ਯਸ ਕਰ . ਮਧੇਂ ਤੁਝੇ ਮੁਹਾਯਤਕੀ ਕ-
ਸਮ ਹੋਤਾ ਹੁੰ ਦੇ ਮੁਝੇ ਮਰਨੇ ਹੋ.

ਤਸਨੀਮ—ਮੇਰੇ ਧਿਆਰੇ ਤੁਮ ਕੀਧਾ ਕਹੰਤੇ ਹੋ !

ਸਾਹੁਰੀਧਾਰ—ਧੇਵੀ ਦੇ ਮਧੇਂ ਨਾਸ਼ਾਹ ਹੁੰ ਨਾਮੁਸ਼ਾਹ ਹੁੰ ਯਦਨਸੀਮ ਹੁੰ ਦੁਨ੍ਧਾ
ਜਵਾਹਰਾਨ ਸ਼ੇ ਭਰੀ ਕੁਪ ਹਥ ਅਕਤਲਕੀ ਰੋਸ਼ਨੀ . ਮੇਂ ਦੇਖਕਰ
ਅਪਨੇ ਵੀਧੇ ਕਾਥ ਨਾਧਾਯ ਢੀਰਾ ਪਸੰਦ ਕਰ ਲੇਨਾ ਜਾ, ਭੁ
ਐਰ ਯੁਸ਼ ਰੇਫ਼.

ਤਸਨੀਮ—ਧਿਆਰੇ ਕਧਾ ਤੁਮ ਮੁਝੇ ਯੇਵਕਾ ਜਨਨਤੇ ਹੋ ! ਮੇਰੀ ਮੁਹਾਯਤ
ਹੋ ਯਾਜ਼ਰੀ ਘੋਰਤੀਓਂਕੀ ਮੁਹਾਯਤ ਜਨਨਤੇ ਹੋ ?

ਅਕੁਸ਼ਾਰ—ਵਕਤ ਹੁਧਾ

ਤੁਗਰਲ—ਫਟ ਜਾਵ

ਤਸਨੀਮ—ਨਹੀਂ, ਜਾਯ ਤਕ ਮਧੇਂ ਲਾਸ਼ ਯਨਕਰ ਅਪਨੇ ਧਿਆਰੇ ਦੇ ਕਦਮੇ
ਪਰ ਨ ਜੀਰ ਜਾਤਿ ਮੁਝੇ ਕਾਥ ਨਹੀਂ ਫਟਾ ਸਕਤਾ.

ਤੁਗਰਲ—ਦੇਖ ਮਧੇਂ ਫ਼ੀਰ ਕਹੰਤਾ ਹੁੰ ਦੇ ਖਸ ਕਮਯਾਜਤ ਦੇ ਵੀਧੇ ਅਪ
ਨੀ ਜਾਨ ਨਹੇ.

ਤਸਨੀਮ—ਐਰ ਮਧੇਂਭੀ ਕਹੰਤੀ ਹੁੰ ਦੇ ਅੰਦਰਾਜ ਭਾਂਗੀ ਦੇ ਲਿਧੇ
ਧਮਾਨ ਨ ਹੋ.

ਸਾਐਰ.

ਘਾਰ ਢੀਨ ਹੁਏ ਸ਼ਾਨੀ ਸ਼ਾਕਤ ਘਾਰ ਢੀਨ ਕਾ ਜਾਧ ਹੁਏ,
ਫ਼ਿਰ ਯੁਫ਼ਾ ਹੁਏ ਐਰ ਤੁ ਹੁਏ ਐਰ ਅੰਧੇਰੀ ਕਾਧ ਹੁਏ.

ਤੁਗਰਲ—ਯੇਵਕੁਫ਼ ਕਿਧਾ ਖਸ ਅਯਲ ਰਸੀਦਕੀ ਸਾਥ ਤੁਭੀ ਅਪਨੀ ਕਿ
ਸਮਤਸ਼ੇ ਲਾਧ ਧੋਨਾ ਆਫਤੀ ਹੁਏ ?

ਤਸਨੀਮ—ਭੀਨ ਮਥ ਆਯਿੰ ਤੇ ਫ਼ਿਰ ਖਸ ਭਾਂਗੀ ਕੋ ਕਿਧਾ ਕਰ
ਭਾਂਗੀਕਾ ਸੁਯਾ ਗਧਾ ਤੇ ਭਾਂਗੀ ਕੋ ਕੀਧਾ ਕਰੇ
ਘੋਰਤੀ ਕਾ ਫ਼ਰ੍ਹ ਹੁਏ ਐਰ ਢੀਨ ਹੁਏ ਧਧਾਨ ਹੁਏ.
ਅਧਸ਼ੇ ਮਰਨੇ ਪਰ ਮੇਰੀ ਲੋ ਭਾਂਗੀ ਕੁਰਧਾਨ ਹੁਏ.

તુમરલ-નહીં ખાનતી તો હસકે સાથ હસ મુરદારીની જહાનમ મે
જાને દો, ગોલીયાં ચલાવ.

તક્તનીમ-ઓ ફીરતો મેરે ફીરતે કો અથાન.

(જનરલ કાદરમાન કો અંદાજે ફેરે કરના ઝોર જલ્લાદકો ગોલી આ
કે મરના, ઝોર તુમરલકે સિપાહીઓનાં ગિરફતાર હોના)

બાબ દુસરા.

પરદા અગિયારહવાં.

શામશાકો મહેલ.

શામશા—કતલુ ક્રિયા ખખર લાયા હય!

કતલુ—મયેં અયજી ખલર જલકો તું સુનકર તુમ ઉજાવપડેગી

શામશા—ખોલ જલદી બોલ-એકવી લશ્કરમેં બોલ-એકદમ બોલ કયા
મર ગયા ખા ગયા, ગિરફતાર હો અયા!

કતલુ—સુનો સુહેલ હમારે હાથમેં ગિરફતાર હો ગયા.

શામશા—કતલુ કતલુ યહે તુ કયા કહેતા હય

કતલુ—મયેં કય કહેતા હું.

શામશા—અસતો જલદી કરો—

શાએર.

આસ્તીં ઉલટો છુરી લો, બાજ કરદે સર ગયા,

આકે ફિર જલદી કહે દો કે મુજ મર ગયા.

કતલુ—નહીં નહીં હસ તરફ મારના ખુબ ન હોગા.

શામશા—કયું

કયલુ—અગર યું ખુલે તોર પર સુહેલકો કતલ કર દેગે તો નયત
જુરર બદગુમાન હો બાયગી એર ખેદ હય કે બગાવત
પર સર ઉઠાયગી.

શામશા—આખિર કયા ક્રિયા બય

કતલુ—જલ મકાનમેં સુહેલ કો કયદ ક્રિયા હય, કલ રાતકો અસખર
બારા બજે સુરંગ કે જરાયે બાદસે મકાન હજા દેંગે આર
યહ કહ દેગેકે ઇન્તેજકે તોરસે મકાન ગિર અયા, આર
ઉસમે શકમલ હય કર મર ગયા.

શામશા—અહોત ખુબ અચ્છ બા એર સુરંગકો ઇન્તેજમ કરો.

કતલુ—મગર શામશા વેદ શાહીવાલા કોલ ।

શમશા—સુહલકા ખાતમા હો જાને દો શિર શમશા તુમહારી ઓર તુ
મ શમશા કે હો. (જાના કતલુકા) ખેવ કુદ કહીકા! મુઝમે
શાદીકી તમના। કતલુ કતલુ તુ કયસા સમઝદાર હયે કોન।
શખ્સ વહે ચાહેગા કે જલ્લ મિમારીસે આલી અઝા હુવા હો
શિર ઉસ મિમારીમે ગિરફતાર હો। બેશક મયેને શદીકા વા
અદા ક્રિયા થા; મગર કયું સિરફ અપના મતલબ નિકલને
કે લિયે. મયેને અપને ખાવિંદેકા ઝહેર દે કર માંગ, કયું।
આબદીકે લિયે. મયેને અપને —જે ભાઈ કો મેરે હાથેં જ.
ખેલ કરયા. કયું। સલતનતકે લિયે. તુ વહે ચાહતા હય કે
શાદી કે જરીયેસે શમશા કો અપને એખત્યારમે લેકરધન દો
નો ચાન્નોસે મહરમ કર દિયા જાય। નહી। નહી। કતલું
ઠહર સુહલકી મૌત તક ઠહર જા, શિર તેરા બી ખાતમા કર
રિયા જાયગા—

૩૫૫.

મયે કોન હું તું અલી જનતા નહીં મુઝકો,
મયે કયા બલા હું વહ પહચાનતા નહીં હય મુઝકો;
છુરી હય દગાબાજ ઓર ગુલુ તેરા,
મયે વોહ બલાહુ જો પી જાયેગી લહુ તેરા

ખામ હુસરા.

પરદા પારહવાં.

માશાઅલ્લાહકા નકાન.

ખયરસલાહ—ભાઈ વાહ માશાઅલ્લાહલી ખામ ખુશ કિસમત હયે
જો અયસી જોર પાઈ હય, જસને મરનેકી ખમર સુનકર
જોર ધુમ ધામકે જલસે કી ઠહરખ હય. ભાઈ વાહ જોર
હો તો અયસી હો. મરે ખવિંદ કરે જલસા જોરે હોતે
અયસી હો, અખ હમારી જોરકી સુનિયે વેહ તો રહેને
લગી ખવિંદ ભરા આર ગલીકા કુન્તા મરા ખરાખર.

(માશાઅલ્લાહકા આના)

માશાઅલ્લાહ—મરનેકી ખમર દેને આયા ઓર ખુદહી મર રહા હય
કયા હુવા—કયા કહા ! ખેલ મેરે મરનેકી ખમર સુનકર ઉસપર કયા
અસર હુવા ? મેરી જોર, કયા ખોલી ?

ખયરસલાહ—ઉસને કહા એક કુન્તા મર ગયા ઓર ખુખ હસી
ખુશી હુઈ.

માશાઅલ્લાહ—મેં શું કૃત્યા, કહ્યા ગમકે બદલે ખુશી રોને કે બદલે હસી. માતમકી જગા યહે જગ્યામ !

ખયરસલાહ—અરે વેહતો કહેતો લગી પડેગ ગયા પાપ કટા અમ મયેં ઘી કે ચિરામ જલાડંગી ઓર હર જુમેશતકો જાકર ઉસકી કબ્બ પર ફોલ અગ્નિંગી.

માશાઅલ્લાહ—ઇસ જાંગી પર લઅનત, ઇસ જાને પર હુકમ અસ મયેં જગાડી મીઝાયે દેતાહું. પીરટોલ લાકર ઉસકા તેરા ઓર અપના ભેગ ઉડાય દેતા હું.

ખયરસલાહ—અરર ! મેરા કિસ લીયે ?

માશાઅલ્લાહ—ઇસ લીયે કે તેરી મેરી દોસ્તી હયે.

ખયરસલાહ—અરે ભાઈ મયેં તોરા દેસ્ત બોસ્ત નહીં હું.

માશાઅલ્લાહ—ફિર કાન ? દુશમન !

ખયરસલાહ—હાં તુ મુઝે અપના દુશમન હી જાન.

માશાઅલ્લાહ—અગર દુશમન હય તો સમસે પહેલે તુઝે માર દાલુંગા.

ખયરસલાહ—અરે વાહ દોસ્ત હો જમ મરો, દુશમન હો જમ મરો ! ચીત બી ઇસકી પટ બી ઇસકી.

માશાઅલ્લાહ—હાં દેખ ખયરદાર ! જમ તક મયેં પીરટોલ લેકર ન આઉં યહાંસે હીલનેકા નમ લેના.

ખયરસલાહ—અરે પર સુનતો ?

માશાઅલ્લાહ—કિયા સુનું ?

ખયરસલાહ—અરે ભાઈ મુઝે તો જાને દે.

માશાઅલ્લાહ—નકી જસ મારંગા—મરંગા.

ખયરસલાહ—મારંગા—મરંગા. ખવાહ મ—ખવાહ.

માશાઅલ્લાહ—અમ મયેં એક હરફમી સુનના નકીં ચાહતા જસમર નેકા તખવાર રહેના (જાના)

ખયરસલાહ—લો ઇસતરફ દરવાજા બંદ હય ઓર યહાં સે તો આયગા. હાં યહે પરદે કે પીછે છીપ જાઉં

(પરદે કે પીછે છીપતા હય ઓર ડાલી આતી હય)

ડાલી—અરજજ આપ અબી યહીં મોજુદ હય ! (મુમતાજ કા આના)

મુમતાજ—ચલો ચલો થીયેટરકા વકત હો ગયા.

ડાલી—હહેરો થીયેટરસે જયાદ તો યહીં તમાશા હો રહા હય.

મુમતાજ—વોહ કયસે ?

હાલી—ઇસ પરદે કે પીછે મેરે મીયાં છીયે હયે. જરા તુમ આસકે
ખનકરે મુઝે ઊઠના ચુરે કરો.

મુમતાજ—હાં હાં હીક હય મેરી જાન કીસ ખ્યાલમે' હો !

હાલી—ઇસ ખીતાબસે તો આપ મુમતાજકો પુકારા કરે

ખયરસહલાહ—અરર યે કોન બદ લગામ કહી' વોહ તો નહી' હસ
કા હક માશાઅલાહને કિયા યા.

મુમતાજ—કયા આપકો મેરી મહોબત સે ખનકાર હયે ?

હાલી—દેખીયે મયે' એક ગયર આરત હું મુઝસે ચડ કલામ ન કરો.

ખયરસહલાહ—મેશકે યેહ હીક કહેતી હય.

મુમતાજ—કયા આપકો મેરી મહોબતકા ચકીન નહી હય ?

હાલી—મગર આપતો મુમતાજસે પ્યાર કરતે હયે' !

મુમતાજ—અગર મયે' મુમતાજસે આપના દિલ વાપસ લેકર તુંહે હું
જાતો મંજુર હય !

ખયરસહલાહ—સાફ ના મંજુર.

મુમતાજ—કયું જવાબ નહીં દેતી !

ખયરસહલાહ—મયે' જો જવાબ દે રહા હું.

મુમતાજ—યેહ કોન ખોત્તા ?

હાલી—ધરકા કુત્તા.

ખયરસહલાહ—દેખો કમખખત મુઝે કુત્તા ખનાતી હય.

હાલી—ભલા આવ કસમ

ખયરસહલાહ અરર ! યહે તો શીસલ ચલી અય ખુદાયે તઆલા મે-
રી ખીલીકા ઇમાન ખયાના !

મુમતાજ—અપને દીલકી કસમ—તુમારી મહોબતકી કસમ.

હાલી—જાતો મુઝે મંજુર હય.

ખયરસહલાહ—અરર ! કામ ખીગડ ગયા આખર આ ગઈ વો અપની
વાધરન કી જાત પર

(માશાઅલાહા છુરી લીયે હુવે આના)

માશાઅહલાહ—ખયર પીસટોલ ન મીલી તો છુરી હી સહી એક વાર
આર જગડા હી પાર હય ખયરસલા કહાં ગયા ?

ખયરસહલાહ—લો યહે તો શીર આ ગયા

માશાઅહલાહ—યહે કોન સમજા સમજા પેહી હે વોહ રીજલલા

હસને મેરા ધર ઉગલા કયું હ તુમ યહાં કયસે આયે ?

મુમતાજ—હમારી ખુશી.

ਮਾਸ਼ਾਅਲਾਹ—ਮੁਸ਼ੀਮ ਅਝਾ ਥਾਥ ਥਾਥ ਯੋਲ ਵਰਨਾ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕ
ਅਝਾ

ਸੁਮਤਾਜ—ਯਸ ਈਲਨੇ ਥਾਥਾ ਤੋ ਹਮ ਆਏ.

ਮਾਸ਼ਾਅਲਾਹ—ਅਏ ਤੁਝੇ ਖਸ ਘਰਮੇ ਆਨੇਯਾ ਕਥਾ ਫੁਕ ਫੁਕ ?

ਸੁਮਤਾਜ—ਫੁਕ ਕਥੁ' ਨਹੀ ਥਫੇ ਮੇਰੀ ਮਾਸ਼ੁਕਤਾ ਖਰ ਫੁਕ.

ਮਾਸ਼ਾਅਲਾਹ—ਕੇ'ਨ ਮਆਸ਼ੁਕ ?

ਸੁਮਤਾਜ—ਮਸ਼ੰਨਾਜ ਸਰਾਧਾ ਅੰਦਾਜ ਮੇਰੀ ਪ੍ਧਾਰੀ ਸੁਮਤਾਜ.

ਮਾਸ਼ਾਅਲਾਹ—ਤੇਰੀ ਪ੍ਧਾਰੀ—ਤੇਰੀ ਪ੍ਧਾਰੀ ਕਥਸੇ ? ਕਥਾ ਤੁਨੇ ਫਿਸਮੇ
ਸਾਫੀ ਕੀ ਫੁਕ ?

ਅਧਰਸਲਾਹ—ਫਾਂ ਖਸਨੇ ਘੋਰ ਅਯਰਸੇ ਯਰੀਫੀ ਫੁਕ

ਸੁਮਤਾਜ—ਯੋ ਮੁਸ਼ਤਮੇ' ਐਕ ਫਰੀਨ ਘੋਰਤ ਫਾਥ ਆਏ ਤੋ ਸਾਫੀ ਕਰ
ਨੇਕੀ ਕਥਾ ਜੁਰੇਤ ਫੁਕ ?

ਮਾਸ਼ਾਅਲਾਹ—ਯਦਮਾਸ਼ਾ ਤੁਝੇ ਨਹੀ ਮਾਯੁਮ ਕੇ ਵੋਲ ਮੇਰੀ ਯਾਰੀਫੀ ?

ਸੁਮਤਾਜ—ਤੁਮਫਾਰੀ ਫੋਂਕੇ ਤੁਮਫਾਰੇ ਆਪਕੀ; ਮਗਰ ਆਯਾ ਕਲ ਤੋ ਫ-
ਮਾਰੀ ਫੁਕ.

ਮਾਸ਼ਾਅਲਾਹ—ਕਮਅਯਤ ਪਾਭ ਯਦਮਾਸ਼ਾ ਮਏ' ਤੇਰੀ ਯਨ ਯੁੰਗਾ ਥ-
ਲ ਮੇਰੇ ਮੁਕਾਯਲੇਕੀ ਤੈਧਾਰੀ ਕਰ

ਸੁਮਤਾਜ—ਯੀਯਾ ਤੁਮਫਾਰਾ ਮੁਕਸੇ ਲਯਨੇਕਾ ਖਰਾਫ ਫੁਕ ?

ਮਾਸ਼ਾਅਲਾਹ—ਮੇਸ਼ਕ.

ਸੁਮਤਾਜ—(ਡਲੀਸੇ) ਅਝਾ ਤੋ ਆਪ ਯਥਾਏ ਐਫ ਫੋ ਪੀਸਟੋਲ
ਫੇ ਆਧਏ

ਅਧਰਸਲਾਹ—ਯਯੋ ਲੁਤ ਘੋਰ ਸਧਤਾਨਕੀ ਜੰਗ ਸੁਰ ਫੋ ਗਫ.

ਮਾਸ਼ਾਅਲਾਹ—ਪਾਭ ਫੇਯੁਤੋ ਮੇਰੇ ਫਾਥਸੇ ਕਥੁ' ਕਰ ਅਧਨਾ ਫੁਕ !

ਅਧੀ ਜਫੇਰ ਫੋ ਯਧਗਾ ਕੇ ਯੁਯ ਈਲ ਫੋਨ ਘੋਰ ਅਫਾਫਰ ਫੋ
ਨ ਫੁਕ

ਸੁਮਤਾਜ—ਮੇਸ਼ਕ ਅਯੀ ਮਅਲੁਮ ਫੋ ਯਧਗਾ ਕੇ ਹਮ ਫੋਨੋ ਮੇ' ਮਰਫ
ਫੋਨ ਘੋਰ ਘੋਰਤ ਫੋਨ ਫੁਕੇ.

ਡਲੀ—(ਫੋ ਪੀਸਟੋਲ ਫਾਨੀ ਫੁਕ ਥੇਫ ਫੀਯਏ ਘੋਰ ਥੇਫ ਆਪ ਫੀਯਏ.

ਅਝਾ ਫੋਨੋ ਸਾਫੇਅ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਜਯੋ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅੰਡੇ ਫੋ ਯਨ

ਮਾਸ਼ਾਅਲਾਹ—ਮੰਜੁਰ ਮਏ' ਥੇਫ ਜਯੋ ਲੇਤਾ ਫੁਕ.

ਡਲੀ—(ਸੁਮਤਾਜਸੇ) ਘੋਰ ਆਪ ਖਸ ਜਯੋ ਅਫੇ ਫੋ ਯਯੋ.

ਅਧਰਸਲਾਹ—ਅਏ ਥਫਾਂ ਥਫਾਂ ਅਯਾ ਫੋਨਾ ਫੁਕ. ਵੋਫ ਪੀਸਟੋਲ ਥਥਾਧ
ਗਾ ਤੋ ਮੇਸ਼ਤੋ ਆਤਮਾ ਫੋ ਯਧਗਾ.

ડાલી—હોરો રહે જગા તો ઠીક નહીં હય. તુમ 'હાં'સે નિશાના ખાવો.
ખયરસલાહ—અરે રહે કમખખત યહાંની આ ગયા. હજીક મરેને કી
કોઇ જગેહી નહીં મીલતી.

માશાઅહલાહ—અરે રહે પરદા આપહી આપ કયસા ખીસકતા હય.

ડાલી—રેડી—વનટુ—હોરો રહે જગેમી ઠીક નહીં, તુમ યહાં.

ખયરસલાહ—ખેટા ખયરસલાહ અખ જનનકી ખયર નહીં.

ડાલી—રેડી—ટુ—થી (દોનોંકા પીરટોલ ચલાના ઝોર ખયરસલાહકા પરદે
કે પીછેસે બાહર નીકલ આના.)

માશાઅહલાહ—હયેં કોન ખયરસલાહ ?

ખયરસલાહ—અરે માર માર, ઇસને તેરી હી નહીં મેરી જોરબી
હજમ કી હય.

માશાઅહલાહ—અમે લુંગાટે તુને કિનને શરીરોંકે ધર ખીગાટે ?

ખયરસલાહ—દેખો બદમાશ જવાબ દેનેકે બદલે મુંછો પર લાવ
દેના હય. મયેં ઇસકી મુંછેં ઉખાડે લેતા હું,

માશાઅહલાહ—હયેં કોન મુમતાજ !

ખયરસલાહ—મરદકી જગે ઝોરત !

ડાલી—મુમતાજ—કયું કયસા બન્યા ?

ખયરસલાહ—દેખો ખીવી રહે ઝોરતોંકા જેમા નહીં.

માશાઅહલાહ—ઝોરતેં હોકર અયસી હરકતેં કહતે હુંવ તુમહે શર્મ
નહીં આતી ? તુમહારી ફેશનકે પીછે હમારે હજરો રૂપી
ચેકા નાસ હો ગયા, શીરબી તુમ અપની હરકતેં સે બાજ
નહીં આતી.

મુમતાજ—અગર તુમકો હમારી હરકતેં પસંદ નહીં થી તો એક
ફેશનએબલ લેડી સે શાદી કયું કી ? ઇસકે બદલે કિસી બુ
દયાસે શાદી કરતે.

ખયરસલાહ—કમખખતસે ચેહી તો ભુલ હો ગઈ અગર બુદીસે
શાદી કરતા તો જોર ઝોર મા દોનો કા મજા આતા.

મુમતાજ—તુમકો કોઇ શોહર હી નહીં મિલા જો અયસે ખુસદ સે
શાદી કી ?

ડાલી—મયેં તો ખુદાશે દેઆ કરતી હું કે મુંજે ઇનકે પાંજેસે છુડાય
મગર ખુદાબી નહીં મુનતા.

ખયરસલાહ—અખ જુરર સુનેગા કયું કે આજ કલ વોહ ઝોરતો પર
ખાસ દિલ સે મેહોરબાન હયે,

મુમતાજી—દેખો તુમ હમારા ઇનસાફ કર રહે. હો હમ તુમહારે પર નાલેશ કર દેગે તુમકો ઉસકા જવાબ દેના પડેમા,

માશાઅલાહ—કયું નહીં કરોગી તુમહારી તરફસે તો વકીલ ખારી રટર બી લડનેકે કિયે મુકત તૈયાર હો. જાયેગે

ખયરસલાહ—જલ્દે કોઇ ટીનપાટના જજ હોગા તો કેસબી ઇનકી રેવરમેં હો જાયેગા.

મુમતાજી—અગર હમારી હરકતે તુમકો પસંદ નહીં આતી હય તો તુમ યે રસ્તે જાવ ઐર હમ યહ રસ્તે જાયે હયેં.

(જાના દેનોકા)

ખયરસલાહ—કયું ભાઇ દેખા !

માશાઅલાહ—હાં ભાઇ ખુબ મગ્ન થયા.

ખયરસલાહ—અખ ઇન ઐતોકા એક રસ્તા આકી રેહ ગયા હય સખ દાદી મુછોંવાલે લોગ જમા હોકર અડલાહુતઆલા કે પાસ ડેપુટેશન લેકર જાયેં ઐર ઇન ઐરતોકા પયદાદી હોના બંદ કરા દેં.

માશાઅલાહ—ઘોર હમ કયા કરે ?

ખયરસલાહ—તુમ ભુટ્ટે ખેચો.

માશાઅલાહ—યાર તુંતો હંસતા હય !

ખયરસલાહ—અરે હંરતા કોન હય ? મયેં બી તો તેરી તરફ રેતા હું.

માશાઅલાહ—તો કયા તુમ ઉસકો તલાક દે દોગે !

ખયરસલાહ—તલાક ન દુગા તો કયા કરંગા ઇનકી ફેશન કે પીછે મેરા દિવાલા તો નીકલ મયા ફકત જેલમેં જાના અખ આકી રેહ ગયા ખસ અખ ઇનપરે લઆનત લેજો

માશાઅલાહ—ખસ તો મુઝે તુમહારી રાહ કબુલ હય.

ગાના

હુવે બાઇકાટ; મીલા ટીનપાટ ગઘ જોરુ

તેરી મેરી જોરુ

કપસી ડાલીથી લુટ

માંમે ડાસનકા ભુટ

કબી લાવે ન સુટ

તો મહમજાએ રહ

અયસી બનીથી ફેશનપે લોટ

મુજે તો મેરી જોડને સમજાયા ભોટ

ગઈ બરમે બધા

પાપ સરસે ટલા

અખતો વોહ ટોપી અમામા પુરાના વોહ જમા

સગદે કરે ઠાઠ ખાટ.

બાબ દુસરા.

પડકા તેરહવાં

જંગલ

કહેરમાન—નીકલ ગયા નિકલ ગયા મયે હોતા તો મુજોમાં કો કબી
ન જાંઘ જાને દેતા.

સાથી—અફસોસ હયે કે હમ જાલીમ શમશા ઓર નાપાક કલુ કે
લીયે ખીસી આં ઇન્તેજમ કરતે હયે ઓર કર રહે હયે મગર
ગરીબ મુહેલ કે લિયે કુચ્છ નહીં કર શરતે ઓર કમખખત
શમશા આજ હી યા કલ ઉસકા ફયસલા કર દેગી.

કહેરમાન—અફસોસ ! અખ હમ કુચ્છ નહીં કર શકતે, હયે,
સાથી—ગૌર કરો, આપને જસ તરફ અયન મોકે પર પહુંચકર શક
સ્વારકી જાન બચાઈ હય વચસીલી તદખીર કેઈ ઓર ખયા
લમે આ જયગી.

કહેરમાન—દેખો દેખો એક ખાત મેરે ખીયાલમે આતી હયે આજ
શખકો જખકે રાતકી શીયાહી પુરી તરફ ફયલ જાય હમારે ત
મામ સિપાહી મુખતેલીફ મુકામોં પર છીયે રહેં ઓર વકત
ઓર મોકા પાતેહી એકદમ હુમલા કરે,

સાથી—મયે ઇસ સખ કે હાથ ઇતેફાક કરતા હું

દુસરા—આપ તકત મુકરર કરે.

કહેરમાન—હીક ખારા બજે.

સાથી—અચ્છા ઇન્તેજમ કરતે કે લીયે ઇન્જમત પ્રમાણયે.

કહેરમાન—જવ કીસમત ઓર ખુદા મદદ કરે. (સાથીઓકા
જાના) દીલમે ઇમાન હય, જરમમે જાન, હય, હાથમે તલ
વાર હય ઓર હસમે ધાર હય વહાં તક કહેરમાન
મઅમુમ મુહેલકી હિફાજતકાબી જમાવાર હય.

બાબ દુસરા.

પડકા ચેંધવાં.

પુરાના શાહી મહલ.

શહરવાર—આહીસ્તાં આહીસ્તાં ઓર હુર્યારીસે કામ લેના.

તાહેરા—આમે જે શાહી આરામગાહ કહેલાતા થા વોહ અમ કસાઈખના હય. અય બેરહમ સંગી મકાન, ખુની દો દીવર કયા તુમકો ખનાતે વકત કરીગરોને અચ્ચી તરહ પાની નહીં પીલાયા થા જે એક મઅમુમ અચ્ચે કે ખુનમે અપની પ્યાસ ખુઝાનાં ચાહતે હો ! અગર ઇસમે જાને કે લીયે રાસ્તાન મીલા તો મય અપને સરકી ટકરોસે ઇસમે રાસ્તા ખનાઉગી ઐર પ્યારે મુકેલકો છુગ લાઉગી રહેલ ! સુહેલ તુ કયસા બદન હય જે તેરા ખુન પ્યાસેહયે મીટી ઐર પચ્ચહખી સહુરચાર—નીકલા નીકલા કામયાખીક રસ્તા નીકલા દેખો ઇસ તરફકી દીવારમે એક ઇંટ શરકી હુઇ હય મયેં જાકર કાઢ હચાર લાતા હું તુમ યહાં ઠેરા

તાહેરા—યા ખુદા ! જીસ તરફ તુને રહે રોજન દીખાયા હય કામયા ખીકા રાસ્તા બતાયા હય ઉસી તરફ દસ્તે લીકાજત ફયલા કર મેરે લલકો અચાના (શમશાકા આના)

શમશા કોન તાહેરા ?

તાહેરા—અફસોમ ! શમશા ?

શમશા—ગયર વકત યહાં આનેકા તેરા મતલબ ?

તાહેરા—મતલબ રહે કે ખુદાસે ડર અપને ભતીજે કે ખુન સે હાથ ન ભર

શમશા—કયા તુ યહે ચાહતી હૈ કે ઇસ સાંપ કે અચ્ચે કા છોડ હું ડસને કે લીયે બગ હોને હું નહી કબી નહીં, યહ ખ્યાલે ખામ હૈ ઉસ મુજકા ગલા ધોરના ઇસલામકા પહેલાકામ હય.

તાહેરા—દેખે છોડા અચ્ચાબી અપને ખુબસુરત ખીલોનેકો જાન ખુબકર નહીં તોડતા; શીરબી તું એક ચલતે શીરતે. હંસતે ખેલને ખીલોનેકો જીસકો ખુદાને પુરે નવ મહીનેકી મહેનતમે ખનાયા હય એક લડજેમે તોડ દેના ચાહતી હય રહે ખાત કાખીયે નકરત હય.

શમશા બેવકુફ ઐરત અગર તું મેરે હર ખીયાલ હોતી તો કયું ઇસકદર પાયેમાલ હોતી !

તાહેરા—શુક હય કે મયેં તેરે જયસી હું હાં ઐરત હોનેકે લેલાજ સે તું ઐર મયેં એક હય લેકીન તેરે ખીયાલાત બદ હયેં ઐર મેરે ખીયાલાત નેક હયેં તુને દોલત બદ ઐર મયેં એક હુકુમત કે લીયે અપને લાઇ કો કલ કરકે ભતીજેકી જાદગી ખ્યાર કરદી, ઐર મયેને તેરેલાઇ ભતીજેકે લીયે અપને

બહારે ખાવિંદ ઓર મઅમુમ બચ્ચોડી જાંગી નસાર કર
દી, મુઝો દોલત ઓર હુકુમત કે સામને દંજત ઓર ધમા
ન તક અજીઝ નહીં ઓર હુકુમત કોઈ ચીજ નહીં.

શયેર.

તુઝો દયા અજીઝ હય મુઝો રહમ અજીઝ.

તુઝો દગા અજીઝ હય મુઝો વફા અજીઝ,

તેરી જુદા પસંદ હય મેરી જુદા પસંદ,

તુઝો જુદા પસંદ હય મુઝો જુદા પસંદ.

શમસા—ધન સમ પ્રજુલ બાતોંસે તુ મેરે દીલમેં સુલેલકે લીયે રહમ
પયદા નહીં કર સકતી?

તાહેરા—નહીં તુઝે રહમ કરના ચાહીયે.

શમસા—હા રહમ કરંખી.

તાહેરા—ખીયાલ કર, અગર વોહ તેરા બચ્ચા હોતો તો તેરે હાથઉરકે
કતલ કે લીયે તઇયાર બન જાતે ?

શમસા—હાં મયેં વોહ ઔરત હું અગર મેરે દુદ પીતે બચ્ચોં સેભી
આગે ચલકર ડ્રાઇ જોક હો તો ઉસ બચ્ચેકો મોહાખાતો તાક
પદ ધર હું ઔર ઉસી વકત હસમુજ કો જમીન લેટાકર
જાયાહ પર હું.

તાહેરા—દેખ ! વોહ ઔરત જસને અપકા ધર છુટતે હુવે આંખોંસે દેખા
મગર ઉક તક નહીં કી વોહ ઔરત જસને અપને બચ્ચેકો કતલ
હોતે આંખોંસે દેખા ઔર ઔહ તક ન કી, વોહ ઔરત જો સિવાય
જુદા ઔર ખાવિંદ કે કિસીકે સામને સર ન જુકાઇ, વહી ઔરત
આજ અપકે માલિકકે બચ્ચે કે વાસ્તે તેરે કદમોં પર સર રખકર
દામન કયલા કર સુલેહકી જાંગી તુઝસે ભીકમેં માંગતી હય.

શમસા—મયેં તેરી ભીકમેં ઠોકર દેતી હું.

તાહેરા—નહીં નહીં મુઝે મેરા બચ્ચા દે.

શમસા—હાં દુગી મગર જાંદા નહીં મુદા. ઈયેર ઔર દેખ કોઇ
હય ! (સીપાહી આતા હય)

સીપાહી—હજુર.

શમસા—આંધો ધસે. મયેં અલી સુરંગ ઉડાતી હું. (જના)

તાહેરા—નહીં નહીં મુઝે અપને ખીતી બચ્ચે કે સદકમેં છોડ દે.
(શહેરવાર આતા હય)

શહેરવાર—ચલિયે ! ચલિયે ! ! જલદી કિજીયે.

(તાહેરાકો સીપાહીકે પંજેસે છુટના ઔર મહલકી દિવાર
તોડ કર અંદર ધુસના. શહેરવાર કાલી સીપાહીકો માર

અંદર જતા બચ્ચાદ તુગરલકા આના.)

તુગરલકા—કોન ! શહરવાર ઝોર તાહેરા.

(તુગરલકા અંદર જતા. તાહેરા ઝોર શહરીવાર કા સુહેલકો બાહેર નિકાલ લાતા. ઉસી વકત મકા નકા ગીર પડતાં. તુગરલકા દબકે મરના, શમશા ઝોર કહેરમાનકા આના.)

શમશા—ફતેહ ! ફતેહ ! ખુશી ખુશી !

કહેરમાન—નહી, શિકસ્ત ! શિકસ્ત !

શમશા—તુ કોન ?

કહેરમાન—મયે !

શમશા—કોન ? દગાખાજ કહેરમાન ?

(કહેરમાન લગેરા શમશા કતલુ કો કયદ કર લેતેહં)

કહેરમાન—ઉધર દેખ.

શમશા—કોન ? તાહેરા સુહેલ ઝોર આખદ !

બાબ તીસરા.

પહલા પહેલા.

કવાયદ.

સુહેલ—કયું દોરતો અગર દુશ્મનને ફિર સર ઉઠ્યા, લડને મરનેકા મો કા આયા તો તુમ કયા કરોગે

પહેલા લકડા—હમ કિયા કરોગે ! અગર વોહ પહાડ હોગા તો ઇસમે પિલ પડોગે.

દુસરા—અગર વોહ દરીયા હોગા તો ઉસમે હમ ફાંદ પડોગે.

તીસરા—અગર વોહ આગ હોગી તો ઉસમે હમ કુદ પડોગે.

ચોથા—કફરકે દો હોં હાથ જો મયે દું જનો કો એક આનમે, મુંક ફેર દું એક આનમે થપ્પડસે દેવ કા સર તોડદું.

પાંચમા—મપદાને જંગ ઉસીકા હય મયે જસકા સાથ દું.

ફસ્તમલી બોલ જાય અગર એક હાથ દું.

છઠા—દેખે જો આંખ ઉઠાકે તો સુરત બિગાડ દું.

દુશ્મન પહાડલી હો તો જડસે ઉખાડ દું.

સુહેલ—શાઆશ ! મેરે બહાદર દોરતો શાઆશ ! ચલો અબ કવાયદ શર કરે.

ગાના.

આજ ચક્કા હય લસકર રનપર બનકર મરતાના
ધનધોર જયસે ગરદુ પર હો ભાદલકા આના

હાં—જુમકર હરજોક સીપાહી મીસ્લે પરવાના

મુશતાક હય જંગી આતીશમે ગીરના મરદાના

અરમન જરમન યુનાની રશીયન પુરકન જાપાની

દુશ્મન તેગજન દરાની, સગસે ચહે પલટન લાસાની

(બાદ કવાયદકે જના લડોંકા.)

બાબ ત્રીસરા

પરદા દુસરા.

પાદશાહી હુકમર ખાના.

તાહેરા-શમશા ઓર કતલુ, જહાં એકે હામકા કાનુન ઓર ધન-સાક જારી હોતા હય વહાં કોઇ ફરદ બશર જુમકા ધરતી કાબ નહીં કરતા; મગર તુમને ખુદાસે હાકમ, આંદ સુરજસે ગવાહ, ફરિસતોંસે જનમુસ, જહાં હકીકી ધનસક ઓર કાનુન જારી હોતા હય વહાં કયેસે ગુનાહ પર ગુનાહ કિયે. જસકી ખરચતકા કોઈ સુખુત તુમહારે પાસ નહીં હય,

શમશા-ચહે સખ તું કીસસે કહે રહી હય.

તાહેરા-તુઝસે, જસને ચંદ રોખ જાંદગી કે લિયે કયસે કયમે જુ-લ્મો સીતમ કિયે ઓર ઇસસે જે ગુસ્સેમેં જમીનકા ખાસ માન પર ઉઘાલતા થા. અબ વોહ તેરા કરોહર શમ્મો દાખ કહાં હય, દેખ ઇસ વકત તું કિસ હાલમે હય; વોહ તેરા ગુશર કહાં હય.

શમશા-મેશક સદી કે બાદ ગરમી, ગરમી કે બાદ ખરસ, દિન કે બાદ રાત; તજુ કે બાદ ગુશમ, પયસ હોનેકે બાદ મુરજાના ઇન્તેહાયે બસાંદી પર પહુચને કે બાદ નીચે આના કુદરતકા કાનુન હય. અગર મયેં અપને કો ઇસ હાલમેં દેખ અફસોસ કરે તો અહમક હું, ઓર તુ ખુશ હોતી હય તો મજનુન હય,

તાહેરા-કિસીની મુસીમતોં કો દેખકર ખુશ હોના બહાં કો કામ હય. મયેં ખુશ નહીં હું બલકે મેરી રહ ખોફસે થરરાતી હય. મયેં ચહે દેખતી હું કે તું પહેલે કિયાથી ઓર અબ કયા હો ગઇ. અબ તુ કિસ મુંહસે મુઆશી માંગ સકતી હય.

શમશા-મુઆશી ? તુન સમોંસે ! જે તેરે દસ્તરખાનમે ગરિ હુયે હુકકે જમઆ કરકે પેટ ભરતે થે, ઉત સે મયેં મુઆશી માંગુગી ! આસમાન જમીનકે આગે સર ઝુકાયના ! સર કુતોકે આગે ગિઝગિઝાયના ! શમશા અપને જલ્લીસ મુલામોંસે રહમકી દરખાસ્ત કરેગી

કહેરમાન-કયોં કતલુ કિયા હો ગયા લાશકી તરહ સર્, કમી તરહ ખામોશ, વયરનેકી તરહ ઉઘાસ ખગ હય ?

ਸਮਰਾਜ਼—ਅਘਰਦਾਰ ਕਤਲੁ ਅਘਰਦਾਰ ਚੰਗਤਮੇਂ ਪਧਰਾ ਭੁਧਾ, ਚੰਗਤਮੇਂ ਭੁਧਾ ਚੰਗਤਮੀਮੇਂ ਮਰ ਜਾਨਾ; ਮਗਰ ਜਵਾਬ ਦੇਤੇ ਵਕਤ ਜਲੀਲ ਦੁਰਮਨਤਾ ਖੁਜ਼ਦਿਲੀ ਨ ਦਿਖਾਨਾ।

ਕਤਲੁ—ਅਸ਼ ਸਮਰਾਜ਼, ਅਸ਼ ਹਮ ਦੋਨੋਂ ਖਸ ਕਾਜਿਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਤੇ ਖੁਦ ਔਰਖਨਸਾਨ ਤੇ ਗੁਰੇਸੇ ਜਵਾਬ ਦੇ।

ਸਮਰਾਜ਼—ਸਮ ਕਰ ਸਮ। ਨਾਮਦ ਖੁਦ, ਤੇਰੀ ਜਾਨੇਸੇ ਖੁਜ਼ਦਿਲੀ ਤੀਬੁ ਆਤੀ ਫਧ।

ਕਤਲੁ—ਮਗਰ ਤੁਝੇ ਮਘਾਲੁਮ ਫਧੇ ਤੇ ਖਸ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕਧਾ ਨ ਤੀਜ਼ ਲੋਗ।

ਸਮਰਾਜ਼—ਕਧਾ ਲੋਗਾ ! ਸੀਖ ਮੈਤ।

ਕਹੇਰਮਾਨ—ਖੁਦਤੀ ਕਸਮ ਅਗਰ ਅਧਸੀ ਡਾਢਰ ਔਰਤਕੇ ਵੀਧੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਜੀ ਸੀਖਾਰੀਧ ਤਰੇਂ ਤੋਲੀ ਰਹਮ ਨ ਕਰਨਾ ਬਹਿਧੇ।

ਤਾਹੇਰਾ—ਨਹੀਂ ਕਹੇਰਮਾਨ : ਖੁਦ ਰਹੀਮ ਔਰ ਫ਼ਰੀਮ ਫਧ ਔਰ ਵੇਖ ਆਪਨੇ ਯਾਦੇਮੇਂ ਰਹਮੋ ਕਰਮ ਦੇਖਨਾ ਬਾਹਤ ਫਧ ਅਗਰ ਹਮਨੇ ਖਸਕੇ ਮਾਰ ਗਯਾ ਤੇ ਉਸਤੀ ਮੇਂਤਰੇ ਹਮੇਂ ਕਾਫ਼ ਫ਼ਾਧ ਨ ਲੋਗਾ; ਅਗਰ ਯੇ ਭਾਂਡਾ ਰਹੇਗੀ, ਔਰ ਆਧਾਂ ਤੇ ਤਿਧੇ ਤਾਧਾ ਕਰਕੇ ਨੇਕ ਯਨਮਧਗੀ ਤੇ ਹਮਕੇ ਔਕ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਰਹੇਗੇ ਦੇਖਧਸੇ ਖੁਸ਼ਨੇਕਾ ਸਵਾਧ ਮਿਲੇਗਾ। ਸਮਰਾਜ਼, ਕਲਤਾ ਭੁਕ ਫਧੇ ਤੇ ਮਧੇਂ ਸਰ ਭੁਕਾਕਰ ਗਿਯਾਤਾਕਰ ਫ਼ੀਰਨੀਤੀ ਤਰਫ਼ ਫ਼ਾਮਨ ਫ਼ਧਲਾਧਰ ਸੁਫ਼ਲਤੀ ਭਾਂਗੀ ਜੀਕਮੇਂ ਮਾਗਤੀਧੀ।

ਸਮਰਾਜ਼—ਕਧਾ ਤੁ ਯੇ ਸਮਝਨੀ ਫਧੇ ਤੇ ਮਧੇਂ ਜੀ ਤੇਰੀਤਰਫ਼ ਆਯੇ ਭੁ ਕੰਗੀ ?

ਤਾਹੇਰਾ—ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਮੇਰਾ ਯੇ ਖ਼ਿਆਲ ਨਹੀਂ ਫਧ ਮਧੇਂ ਫ਼ਕਤ ਤੁਝੇ ਯਾਦ ਦਿਖਾਨਾ ਬਾਂਹਤੀ ਫੁਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਮੇਰੀ ਜੀਕਮੇਂ ਤੁਨੇ ਡਾਕਦੀਧੀ

ਸਮਰਾਜ਼—ਛਾ ਫੀ ਧੀ।

ਤਾਹੇਰਾ—ਮਗਰ ਮਧੇਂ ਆਯ ਤੁਝੇ ਅਧਧੇਰ ਮਾਧੇਂ ਤੇਰੀ ਭਾਂਗੀ ਅਧਸ਼ਾਨੀਫੁ

ਸਮਰਾਜ਼—ਫੁ ਤੁਝੇ ਮੁਆਫ਼ ਫ਼ਰਤੀ ਫਧ। ਮਧੇਂ ਤੇਰੀ ਮੁਆਫ਼ੀਕਾ ਤੇਰੇ ਜਲੀਲ ਬਹੇਰੇਧੇ ਨਫ਼ਰਤਸੇ ਧਾਪਸ ਫ਼ੈਂਕਤੀ ਫੁ।

ਕਤਲੁ—ਸਮਰਾਜ਼ ਨਾਖੁਕਰਗੁਮਰ ਔਰਤ ਭਾਂਗੀਤੀ ਕਰ ਕਰ।

ਸਮਰਾਜ਼—ਗੁਨਾਮੋਂਤੀ ਤਰਫ਼ ਭਨੇਸੇ ਆਕਾਓਂਤੀ ਤਰਫ਼ ਮਰ ਜਾਨਾ ਯਦੇਤਰਫ਼ਧ।

ਕਤਲੁ—ਮਗਰ ਹਮ ਦੋਨੋਂ ਮੈਂਤਕੇ ਤਿਧੇ ਤਧਾਰ ਨਹੀਂ ਫਧੇ।

ਸਮਰਾਜ਼—ਕਧੇ।

ਕਤਲੁ—ਮੈਂਤਸੇ ਭਾਂਗੀ ਜਵਾਬ ਧਾਸੇ ਫਧ।

ਸਮਰਾਜ਼—ਸੁਧ ? ਖੁਜ਼ਦਿਲ ਪਰਤ ਫੀਮਤ ਸਮਾਕਰ, ਮਧੇ ਔਰਤ ਫ਼ਾਧਰ

મોતસે નહીં ડરતી ઓર તુ મર્દ હોકર ખોશ ખાતા હય !

કતલુ-ખુલ્લે લિયે જી ઓર જીને દે.

શમશા-હાં મયેં તુજે જીને દુગી ઓર જીઉગી યું.

શમશા—કતલુકો ગોલીમારના ઓર ખુલ્લો ગોલી મારકર મરે જાતા

કતુલ-અફસોસ ? યહે હય બદકર ઓરત ફકી મ્હોજ્જમતકા નતીજા

તાહેરા—જો ચંદ મીનીટ આગે દસ ચરમ મેં ગરોંકા ખુન ઉખલતા

થા, અફસોસ ! વોહ જમીન પર બેહશો હરકત પડા હુવા

હયે. યહે પાકિ હથ જીસમે ખોશકા ખંજર ચમકતા થા, યહે

સરજીસકે સામને હજારો આદમી સર ઝુકાતેં થે, અલરજ યહે

શમશા ઓર કતલુ ગુરશેમેં જમીનકા આસમાન તક ઉઘાલતે

થે વહી ઇસ વકત ધુલ કંકર, પથ્થર પર ચડે હુવે દુન્યાકો

એપની જલ્લત તમાશા દીખા રહે હંચ અચ લોગો, જો દુ

ન્યા પર ઝુલ ગયેહો, આખિરત કો લુલ ગયે હે. ઈસકો દે

ખકર ઇબરત પકડો—

શાએર.

જહાં નહીં હયખીહીરતો દોજખ, યહીજ જાઓ સજા મીલેગી,

બલા કરોગે બલા હી હોગા, દગા કરોગે દગા મીલેગી.

સમજો પના એક દિન તુમહારાબી ચેહી હાલ હોગા.

બાખ તીસરાં.

પરદા તીસરાં.

રાસ્તા.

(શીરીકા આકર દૌડ જાના જીસકે પીછે પાગલ

શાહેમાજકા હાથમેં ડંડા લિયે હુવે આનાં.)

શાહેમાજ—મેરા નામ શાહેમાજ ઉરફે ડડમાજ ઓર મેરે ડડે કા

નામ પાછનવાજ કોઇ જરા કહ સુનાયા કે મયેને સોંટા જ-

માયા. આજ મયે એક આદમીકે કહેને સે એક ઓરત

પર આસક હો ગયા હું, મગર વોહ મેરેં દામેં

નહીં આતી હય, અપનેકો શોહરદાર બનાતી હય, ખયર દેખા

જાયગા, અજ મયેં ઈસકી જુસ્તે જુસ્તે જુમેં જાતા હું. (જાના)

બાખ તીસરાં.

પરદા ચોથા.

ડાક બંગલા,

ખચરસલાહ— શું કે હવે કે તાક કાન સલામત લેકર ઇસ ધોસાકડી ખસેલત ઇસ સલામતી કે દરમેમે આન પહુઆવનાં જે ગત તુગરલકે હાલી મવાલી ઝાંકી હુધ વોહ મેરીબી હોતી.
(આના શીરીકા)

શીરી—ઉંઠ અસ્લાહ મુવા પ્હે તો મેરા પીછાડી નહીં છોડતાં.

ખચરસલાહ—હવે અધરમે પહે કાટસન લાઈટ કહાંસે આ ગાઇ.

શીરી—સાહેબ

ખચરસલાહ—બેગમ મયેં સાહેબ નહીં હું મયેં એક મઝમુલી દે-
રી આદમી હું.

શીરી—મુઆક કીજયે આપકે લીઆસમેં મુઝે સાહીબ કા ધોકા હુવા.

ખચરસલાહ—ઇસની મરક મયેં અપકો સમજતાહું મુકે આજકલ રેલવે કુંપની વાલે દેતી પેસેનજરોંકા લાવારીસ જનકર બેઠ બકરીકી તરફ ઉપર તલે ઠસાતે હવે ઇસ લીયે મયેને કાટ પાડુન પ-
હેન લીયા તાકે મેરે કમ્પર્ટ મેન્ટમે કાઇ છુસ ન આયે.

શીરી—આપકા નામ

ખચરસલાહ—ખચરસલાહ

શીરી—જનાબ આપકો યહુ સુનકર રંજ હોગા મયેં અપને શોહરકે સાથ રેલમેં આ રહીથી કે એક સ્ટેશનપર વોહ કીસી જુરેત કે લીયે ઉતરે ઇતેનેમે સીટી હુધ ઝોર રેલ ખાગ નીકલી મયેં યહાં આતીથી કે એક નીમ વહશી મેરે પીછે પકડર સ-
તાતા હય

ખચરસલાહ—તુમ જયસી હસીન ઝોરતકો હરગીજ હરગીજ તન્હા સફર ન કરના ચાહીયે; કયા આપકો મઝમુમ નહીં આજ ક-
લ ખસાખર જુગદીલાના હુમલા હોતે હય ?

શીરી—મયેં જાનતી હું કે આપ કોઇ શરીફ આદમી હયે.

ખચરસલાહ—ઇસમેં કીયા શકતી હે તો મેરી શકલ કહે કયું હય કે દેહલી દરવારમેં લાટ કર્જન ઝોર મયેં એક હી હાથી પર બયડે થે.

શીરી—મયેં હમીદ કરતી હું કે મેરે શોહર કે આને તક મુઝે ઇસ શખસમે ખચાયેગે

ખચરસલાહ—આપ ખીલકુલ જે ફીક રહે અગર વેહ પ્હાં આયા વો શએકહી ધુસેમે ઇસકી ખોપરી કે સાદેસતરા દુકડે કરે
હુંગા

શીરી—મયે' જરા ખાજનેર તક જાતી હું લેકીન વોહ દુસ્મને જાન
રે પીછે ન આને પાયે.

ખયરસલાહ—મજાલ હય ! મયે' ઉસકો મુરકે કસ હુંગા

શીરી—તો મયે' આપ પર ભરોસા રખું.

ખયરસલાહ—બદકે યહે સમજયે કે આપ અપને શૌહરકી હીક્ષાજતમે
હયે.

શીરી—તસલીમ

(જાના)

ખયરસલાહ—કીયા લગજ ઐરત હયે, અગર યહેકીસી નાટક કંપ-
નીમે નોકરી કરે તો કંપનીવાલોં કે દીન ફીર જાયે.

(શાહેબાજકા આના)

શાહેબાજ—અમે તુ કૌન હય ? ઇસકા બાપ હય બાપ હય શૌહર હ-
ય કૌન હય ? વોહ કહાં હય ?

ખયરસલાહ—યહે નઇ ટાઇપકા જાનરર કહાંશે નીકલ આયા !

શાહેબાજ—અમે ગયે કે બચ્ચે મેરી તાંક કીયા દેખ રહ્યા હયાં નીગા
હ નીચી કર ઓર જોલ વોહ કહાં હય !

ખયરસલાહ—વોહ ! કૌન વોહ !

શાહેબાજ—વોહ બીલી જો મેરે ચુદે જયશે દીલકો જાજમી કરકે યહાં
આઇ હય.

ખયરસલાહ—મયે' કીસીકો નહીં જાનતા.

શાહેબાજ—દેખના ખયરદાર હોશયાર વન્ના ઇસ ડાઉસે' તેરા ભેજા હવા
મે' ઉડતા નજર આયગા.

ખયરસલાહ—અરે અરે યહે કીયા કરતા હય ?

શાહેબાજ—ઠહેર જા મયે' દેખતા હું કે તુ કીસ તરફ મરતા હય ?

ખયરસલાહ—કયા દુન્યામે' મયે' કોઇ ફાલતુ આદમી હુંજો મરે

શાહેબાજ—દુન્યાકો તેરી કોઇ જુરરત નહીં.

ખયરસલાહ—મગર મુઝે તો દુન્યાકી જુરરત હય.

શાહેબાજ—અગર તુ કોઇ અયરા ગયરા નધુ અયરા હય તો ઇસ પાછ
ફટકાર કે ડાઉસે તેરા ભેજા શેઠ ગલુગા

ખયરસલાહ—અરે દોસ્ત ખુવાહ મ—ખુવાહ લડતા હય અપના મતલ-
બ તો ખતા ?

શાહેબાજ—અચ્છ તો દેખ તુ ઉસકા શૌહર હયે તો મયે' ઉરકે ઇરકે
સે બાજ આ જાઉંગા

ખયરસલાહ—જા દોસ્ત મયે' કહેતાહું કે તુઝે ઉસ સેબાજ આનાદોપડેગા

शहेआज-क्या ?

अयरसलाह—क्या के बोह मेरी बीबी हय.

शहेआज—क्या बीबी ? और न न तुमो उसका आप मआयु महेला हयें.

अयरसलाह—तेरे आपकी इसम अलगी लुमेरातका मेरा उसका नी-
काह हुयां हय

शहेआज—अयर अगर नावायक माआपने अपनी लउकी तेरे नयसे
बीडीमार के हवाले कर दी हय तो मयेबी उसके छण्डसे हा-
थ डकाता शु और अपने घरके ननाकेका कीसी मयथुक
की कण्डके पास रहन करनेका ले जाता हु मगर तेरा नाम ?

अयरसलाह—मेरा नाम अयरसलाह.

शहेआज—तु जुदा हय गदमाश हय उसने अपने शौहरका नाम मुश्की
ल आसान जनाया हय

अयरसलाह—हां हां दोस्त मेरा येही नाम हय.

शहेआज—तो पहले क्या नही जाताया.

अयरसलाह—मये ने नरा तुझे दीवलीगीमे डिया.

शहेआज—अच्छ तो मये जाता हु.

अयरसलाह—न बाध पुढाके लीये न.

शहेआज—मगर देना अगर तुं उसका शौहर न हुवा तो मारे दं
हां के तेरी आपरी पीवपीवी कर दुंगा

अयरसलाह—अरे कमजुत शीर आ गया न बाध मये सय कहे-
ता हु (जाता कमजुतने डंग तान तान कर मेरा आधा दम
निकाल जला. पर रहे सामनेसे पुलीसका पागल बीला
कयसे आ रहा हये !

जमाअदर—धर आप.

अयरसलाह—लो दनके आवाका हुकम चलता हय, धर आप.

जमाअदर—तुम जनते हो हम जान हयें ?

अयरसलाह—आप इस शहरकी आहु हयें.

जमाअदर—इसका क्या मतलब ?

अयरसलाह—नयसे कयरपरी मुझेके गवे दुरे करकेको साफ करते
हयें, वयसे ही आप गदमाशसे शहरके पाक करते हयें.

जमाअदर—जवा यहे क्या हय ?

अयरसलाह—लउकीका इतरा जमसे गदमाशों की हजमत की

જાતી હય.

જમાઅદાર—અચ્છ દીલ લગી છોડો ઝોર યકે બતાવ ધધર કોઈ
નીમ વહશી આંદમી તો નહીં આયા થા ?

ખયરસલાહ—હાં હાં અક્ષી એક લમતડગા હાથમે કંડા લીયે નાછ-
લ હુવા થા. જે બાત બાતમે મોટા તાતતા થા.

જમાઅદાર—તોં તુમને હિસકો પકડા કયું નહીં ?

ખયરસલાહ—યહે કામ તુ હારા હય.

જમાઅદાર—દિવાને કો પકડના હમારા કામ નહીં હય.

ખયરસલાહ—ફિર તુરહારા કામ કયા હય ? સરતે પર સોદા બેચને
વાલે કો સતાવ, ખટારે વાલોંકો પકડ લેખાવ, ખુદા બખ્શ
નાટક દેખને આવ. મિયાં સીધી તરહ ચક્કા બાવ વર્ના સુ
પ્રીનટન સાહેબકો ખમર હો ગઈ ઝોર ચહે કાલી કફતી ઉ
તર ગઈ તો કરફરડ મારફીરમે હેલપાટી કરતી પડેગી.

જમાઅદાર—દેખો ગ્રાંટ રોડ પર રહેના હય તો પુલીશવાલોંસે આડી
તીરછી બાતે ન કરોં.

ખયરસલાહ—અચ્છ ભાઈ બાતો હુઈ મુઆફ કરો.

જમાઅદાર—બતાવ વોહ કિસ તરફ ગયા ?

ખયરસલાહ—વોહ સીધા કાંઈ હાઉસ કી તરફ ગયાં હયે.

જમાઅદાર—અચ્છ હમ હિસકી તાલાશસેં જાતે હયેં અગર છતનેમે-
યહાં આ બાવ તો હિસકો પકડ રખના.

ખયરસલાહ—જુરર જુરર મયેં હિસકી મુરકેં જકડ કર પુલીશ રટેશ
ન પર બેજ દેતા હું (જમાઅદારકા જાના) લો મયેં
હિસકો પકડને લગા. કમખખત બાત બાતમેં તો સોંટા તા-
નતા હય, અગર પકડનેકા નામ હું તો મેરા બેજા હી ન
નિકાલ દે.

(શહેબાજ ઝોર મુસ્કીલઆસાનકા આના)

મુશકીલઆશાન—હાં મેરે ચચાકા યહી નામ હય.

શહેબાજ—કયા મુસ્કીલઆસાન.

મુશકીલઆશાન—હાં મુસ્કીલઆસાન

શહેબાજ—તો દેખો વોહ હયેં.

મુશકીલઆશાન—કાન ? ચહે ?

શહેબાજ—કયા તુમ અપને ચચા કો નહીં પહચાનતે ?

મુશકીલઆસાન—નહીં

શહેબાજી—સખખ ?

મુશકીલ—સખખ યહે કે વોહ બહુત અરસેસે યહાં ચલે આયે હયે.
આજ તક મયેને ચચાકી સુરત આર ચચાને મેરી સુરત
નહી દેખી હય. (ખયરસલાહસે) ચચા જાન મુઝે અપને
દમ ચુમનેકી ઇજાજત દીજીયે,

ખયરસલાહ—હયે ? તું કાન હય બાઇ

મુશકીલ—આપકા બતીજા

ખયરસલાહ—(ખુદસે) મેરાતો કોઇ બાઇ હીન થા શીર યહે બતીજા
કહાંસે ટપક પડા !

મુશકીલ—મ'ય આપકા ખત પાતે હી ખીદમત મેં હાજર હોતા મગર
રાસ્તે મે રેલ છુટ ગઇ ઇસ લીયે વકત પર ન આ સદા
મુઆફ કીજીયે.

ખયરસલાહ—ખુદા જાને કિસ ખાતકી મુઆફી માંગતા હય ! મઅ-
લુમ હોતા હય કીસી આરકે વોઢમેં મુઝે ચચા બનાયા હય
અગર કુચ્છ ખોલુ તો કમખખત સોંદા તાનતા હય, ઇસ
લીયે અખતો જો કુચ્છ આયા અંટ સંટ બક હું.

મુશકીલ—ચચા જાન ?

ખયરસલાહ—ચુપ રાખતાન તું બકા નાલાયક હય.

મુશકીલ—ખેશક.

ખયરસલાહ—તેરા બાપ તુઝસેબી જયોદા નાલાયક થા.

મુશકીલ—સચ હય મયેને ચાચાકો જયસા અતીશ મીજાજ સુના થા
વેસાહી પાયા.

ખયરસલાહ—ચત્ર મયેં એક શરીર આદમી હું ઇસ લીયે તેરા કુતું
ર મુઆફ કરતા હું.

શહેબાજી—ચત્ર અપને ચાચાકો અદામ બજા લા.

મુશકીલ—અદામ !

ખયરસલાહ—અદામ સે કયા હોતા હય કાન પકડ.

મુશકીલ—લીજીયે કાન પકડતા હું.

ખયરસલાહ—કાન પકડનેસે કયા હોતા હય પાઉં પડ

મુશકીલ—લીજીયે પાઉંબી પડતા હું.

ખયરસલાહ—પાઉં પડનેસે કયા હોતા હય નાક રગડ.

શહેબાજી—બસ દોસ્ત બસ, ઇતની આજેજ પરતો ખુદબી મુઆફ
કરતા હય. ચલો અખ અપને બતીજેકો ગલે લગાવ (મુશ-

કીલ એર ખયરસલાહકા ગલે મીલના) ઓહો ખુશી-ખુશી
હીપ હીપ--હુરર.

મુશકીલઆસાન--ચચા જાન આપડી કનીજલી આઈ હય અગર
ધમજત હોતો ખીદમતમેં હાજર કરં ?

શહેમાજ-પુછનેકી કયા જુરરત હય, જા જુલા લા,

(મુશકીઆસાનકા જાના એર ઉસકે અશક્ત

ચચા મુશકીલઆસાન કા આના)

ખયરસલાહ-ચલો એક બક્ષાતો દલી. દુસરી બક્ષા દલ જાયે તો
ખંદા ચહાસે નિકલ જાય.

ચચા-મયેને આપને ભતીજેકા ખત લીખકર ચહ જુલાયા ચહ. ચકી
ન હય કે વોહ અચા હોગા, જોલો તુમ દોનો મેશે મેરા
ભતીજા દાન હય, મયેં કીસકા ચચા હુ ? જોલતે કયોં
નહીં ? કયા તુમ દોનો ગોંગે હો ! તુમ્હારા નામ ?

શહેમાજ-શહેમાજખાં કહેઆજ,

ચચા-એર તુરહાત નામ ?

ખયરસલાહ-મુશકીલઆસાન

ચચા-મુશકીલઆમાન, તો ખસ તુહી મેરા ભતીજા હય.

ખયસલાહ-લો થોડી દેર પહેલે ચચા થા અખ ભતીજા ખનગયા.

ચચા-નાલાયક ખયર દેખ, ખતા મયેં તુહે કયા કહુ !

ખયરસલાહ-તુમ મુઝે કુચ્છ ન કહો,

ચચા-તું ઇસ દુન્યામેં એક હી ખેવકુદ હય.

ખયરસલાહ-નહીં રહે એર મયેં દો હયેં.

શહેમાજ-કિયું ખે !

ખયરસલાહ-મુઆફ કર દોસ્ત.

ચચા-મુઝે ઇસ ખતકા જુલામ દે કે તુને શાદી કયુ કી

ખયરસલાહ-ઇસ કિયે કે તીસરા ખેવકુદ આર પેદા હો.

ચચા-મગર શાદી બી કી આરત શે કયોં કી

ખયરસલાહ-આરત કે સાથ નહીં કરતા તો કયા કીસી મર્દ કે

સાથ કરતા

ચચા-એર કીર ચહ દીટાઇ કે શાદી કે લયે મેરા હુકમબી નલીયા

ખયરસલાહ-શાદી કે લયે હુકમ લેનેકી કયા જુરરત થી

ચચા-જુરરત કયું નહીં થી. આજ તો ખીના હુકમ ચચાકે એક
ખીવીકા શોહર હો ગયા, કલ ખગયેર ધમજત એક ખચ્ચે.

કા આપ બન જાયેગા.

ચચા—ખચર અમર તુ યહિ ચાહતા હય કે વસીયત નામેશે તેરા નામ
રદ ન કરેં તો અપને ગુનાહોં કી મુઆફી માંગ,

ખચરસલાહ—કિસ ગુનાહ કી મુઆફી માંગેં

શહેમાજ—કયું મુઆફી કયુ નહી માંગતા હય કયા શર્મ આતી હય

ખચરસલાહ—શરમ કાહેકી મુઆફી માંગના તો આજ કલ ફેશનમે
દાખિલ હય,

ચચા—તો બોલ કે ચચાગન મયેં ખતાવાર હું.

ખચરસલાહ—ચચાગન મયેં શયતાનશે જયાદા ગુનાહગાર હું.

ચચા—ઝોર મુઆફીકા ઉમીદવાર હું.

ખચરસલાહ—ઝોર મુઆફીકા તલખગાર હું.

ચચા—શાખાશ, છંદાખાશ, ખસ અખ મયેં તેરે કુસુર મુઆફ કરતા
હું. ઝોર તેરી ખીવીકી તરફસેબી દીલકે સાફ કરતા હું.

ખચરસલાહ—મયેં આપકા શુક્રીયા અદા કરતા હું

શીરીં કા આના

શીરીં—મજલુમ નહીં મેરે મીયાંને ઉતની દેર કહાં લગાઇ.

ખચરસલાહ—મેગમ આવ અપને શોહરે કે ચચકા અદામ ખાન
લાવ,

શીરીં—આહા આપ તશરીફ લે આયે, હયે મયે કદમખોસ હોતી હું

ચચા—મેટી તુ યયે સુનકર જયાદા ખુશ હોગી કે મયે ને તરે ઝોર
તેરે શોહર કે કુસુર ખીલફૂલ મુઆફ કર દીયે.

શીરીં—ચચાગન ઇસ વકત શકીયા અદા કરનેકે લીયે વો મેરા શોહર
મોબુદ નહીં હયે. લેકીન મયેં ઉનકી તરફસે બી શુક્રીયા
અદા કરતી હું.

ચચા—મેટી તેરા શોહર તો યહાં પહેલેશે મોબુદ હય,

શીરીં—આપ કાસે શોહર ખતાતે હયેં મયે સમજી નહીં

ખચરસલાહ—ખીવી ધખર આવ મયેં સમજાડેં

શીરીં—હયેં સાહેબ આપ દીવાને તો નહી હો મયે

ખચરસલાહ—હુંવા તો નહી મગર અખ હો જાડેંગા.

શીરીં—છોડો છોડો મેરા હાથ મયે તુમહે એક શરીફ આદમી
સમજી થી.

ખચરસલાહ—શરીફ તો હું મગર બુરત કે લીયે પાણ બન ગયા

હું. દેખો એક શરીફ આદમી તુમહેરો પાઉં પડતા હય.

શીરી—પાઉં પડતે હવે તું મહે શરમ નહીં આતી !

ખયરસલાહ—પાઉં પડના તો આગકલ ફેશનમેં દાખિલ હય.

શહેઆજ—કયું બે ઉધર છીપ છીપ કે ક્રિયા સમજાતા હય,

ખયરસલાહ—ચુપ મીયાં ખીરી કે મુઆમિલાતમેં કયુ દખલ હેતાહય?

શીરી—તુમને શીર મુઝે ખીરી કહા ?

ખયરસલાહ—ખુઝકે લીયે પાંચ મીનટ કે વાસ્તે મેરી ખીરી બન જાય. મુઝે આકતસે બચાવ.

શીરી—તુમ કહીં દીવાને તો નહીં હો ગયે હો !

ખયરસલાહ—દેખો ખીરી માન જાય.

શીરી—અરે જા બાઈ

ચચા—નાજાયકે યહે મુઆમિલા કયા હય ? યહે તુઝે બાઈ કહેતી હય તુ ઇસે ખીરી બતાતા હય, તુમ દોનાકા ગડબડ ગોટાલમિરી સમજમેં નહીં આતા હય. (મુશકીલઆસનકા આના)

મુશકીલઆસન—આહા પ્યારી શીરી તુમ આ ગઈ ?

શીરી—વાહ સાહેબ ખુબ રાહ દીખાઈ

ખયરસલાહ—મસ અમ બુતીઆં ખાનેકી નોખત આઈ.

મુશકીલઆસન—મયેને રાહ દીખાઈ યા તુમને દેર લગાઈ, ચલો ખાયર ચચાજનકે કદમ ચુમો.

શીરી—હયેં તુમહારે ચચાતો રહે હયેં,

મુશકીલઆસન—કોન રહે ખુદા ?

શીરી—નહીં પ્યાર મુશકીલ આસન તુમહારે ચચા તો રહે હયેં.

ચચા—હયેં મુશકીલઆસન ! મુશકીલઆસન તો ઇસકા નામ હય.

શીરી—કોન કહેતા હય ! ઇસકા નામ તો ખયરસલાહ હય,

ચચા—મઅલુમ હોતા હય કે રહે મેરા બનીજા નહીં હય.

મુશકીલઆસન—મઅલુમ હોતા હયેં કે રહે મેરા ચચા નહીં હય.

શહેઆજ—મઅલુમ હોતા હય કે રહે ઇસકા શૌહર નહીં હય.

શીરી—મઅલુમ હોતા હય કે રહે શરીફ નહીં હય.

(જમઅદારકા સિપાહીઓકે સાથ આના ઓર શહેઆજકો પકડ લેના.)

જમાદાર—હત તેરેકી, બડી મુશકીલસે હાથ આયા,

ચચા—અરે બાઈ ઇસ બેગુનાહકો કયું પકડતે હો ?

જમાદાર—રહે નીમ વહેશી પાગલ ખાનેકી દીવાર ફાંદ કર ભાગ નીકલા યા કમખખતને હમેં પરેશાન કર રખા યા.

શહેઆજ—અરે છોડ નહીં તો માર ડાલુગા પીસ ડાલુગા, રંગ ડાલુગા,

ખચરસદલાહ—કયુ, ચચા અંગ સોંટા ચલાતા ભુલ ગયો કમખખત
મેરા નાકમે' દમ કર રખા થા,

કમખખત—લે ચલો

ખચરસદલાહ—ચલો મયે બી તુમ્હારે સાથ ઇસકો પાગલખાને પહુચા
ને આતા હું.

ચચા—ભાગતા કહાં હય નાકરખમ, તુ મેરા ભતીજનુ હયે યે તુને
કહાહે કિયું !

મુશકીલઆસાન—તુ મેરા ચચા હયે યે તુને કહાહે કિયું ?

શીરી—તુ મેરા શૌદર હય યહે તુને કહાહે કયું ?

ખચરસદલાહ—અચ્છ મયે' તુમ સખકો અલગ જવાખ દુગા એકદમ !

ચચા—એકદમ,

ખચરસદલાહ—અહુત અચ્છ લેકીજ એન્ડ બેન્ટલમેન, મયે નિહાયત
શુક ગુખરતા હું કે આપ લોગ અપના કીમતી ટાઇમ વેસ્ટ
કરેં મેરા સેરટ એન્ડ સ્વીટ લેકચર સુનને કે લીયે તઇ
યાર હયે.

ચચા—તુએ લેકચરપાછ કરને કિસને કહા !

ખચરસદલાહ—માઇડ લોરડગુરીએન્ડ મયે' ખચરસદલાહ વલ્લ શેખસદલા
હ સાકિન કસાઇ મુહલા તુમ સખકે સામને, ખુલકો હા-
થરો નાથર જનકર ઇકરાર કરતા હું કે ન મેરા કોઇચચા
હય, ન ભતીજન હય, ન જોર હય, યહે સખ ગડબડ થોરા
લા ઇસ ડોખાજ કે સોટકો હય, મેરે ખુદે ઐર. જવાન
દોસ્ત યહે પાગલ ઇસ ઐરત કે પીછે પડ ગયા થા ઇસકો
સતાતા થા, મયેને યહે બલા અપને સર મોત લી ઇસકી
કીસમત બચાઇ, ઐર ઇસ આદામે' નાહક અપની જાન
ફસાઇ.

ચચા—મગર તુને અપના નામ મુશકીલ આસાન કયોં બતાયા !

ખચરસદલાહ—અગર મયે અપના એસલ નમ બતાતા તો યહે કમખ
ખત સોટશે મેરા બેજ હી તોડ દેતા,

ચચા—તોખાહ તોખાહ ! કયશે બલે માનસકો હમને સતાયા બાઇ મેરા
કસુર મુઆફ કરતા

ખચરસદલાહ—ખુદા સમજે,

મુશકીલઆસાન—મયેનેબી જો . કુચ કિયા હય ઉસકી મુઆફી
આહતાહું.

નરસલ. - શયતાનકા હયાલા.

હીરી—જનામ, ફક્ત મેરી ઇજ્જત ખેચાનેમેં આપ પર વહે મુસીમ
ત આઈ ઇસ લીયે મેરાબી કસુર મુઆફ કીજીયે,
ખયરસલાહ—પહેલે નંબરમેં તુમહારા કસુર મુઆફ.

ગાના.

હમકો મંદ કરો સાદેમ તુમકો જો કુચ્છ હય કલા
મુજકો ખીલકુલ ધન ચકર પેહ ડાંખાજને કીયા.
ખેશક પામલને હમ સખપર પેહ અધેર કર દીયા
ગમમડ ઝાલા, સખ ઘોંટાલા હુવા ઉછાયાલા
અદેશા લો મીઠ ગયા હરએકથા ભુલાબાલા કયા
ખર આયા હય મુલદાઆ કયાહી હોયાલા ખારીતી આલા વાહ

આખ તીસરા.

પરદા પાંચવાં

જરનતાજપોશી.

દરખારી—ખુશા નસીબો કે મુસ્ક અજ સર નો ખુતનમે આઈ દિલોંકે
ફરહત હુર્મ મયસર કે રહ ફીર જાનો તનમે આખ.
„ મુજારિક અફસુરદા ખાતીરોંકો બહાર રહતા ચમનમેંઆઈ
નાવીહ હો ચરમ મુન્તજરકો કે શમઅફિર અનજુમનમેંઆઈ

કહેરમાન—ગુજર ગઈ રાત રંજે ગમકી જહાંમેં રાહતકા રોજ આયા
જુલુસ કરનેકો તખ્તે દોલતપે મહેરે આલમ ફરોજ આયા
ગાના.

શોભે નીત મુગટ રાસ ખાજે સંસરમેં ડંકા ગગન

ગરજ ગરજ સરકારકા

હુડે જગ તુમરી છાંવ ચરન ન લાંગે ગાવ ગાંવ

લોગનમાં સદા નાવ ગુજે દરખારકા—

જીયો તુમ જુગ જુગ હમ તારે તુમ ચંદ્રમાન

તુમશે જગ ચમકે જોતીશ રૂપ પ્યારે—હાંયેજી

નસીબ યાર જહાં જેરે દકતેદાર રહે

હમેશાં ગુલશને એકગાલમે બહાર રહે

છીન છીન બહડે તુમરી શાન આન ખાન હો નીસાર

છીન છીન બહડે તુમરી શાન આન ખાન હો નીસાર

સારે—જગત પ્રાણવારે—મગન મગન—જીયો

શુદ્ધલ—અમ્મીજન તુમ ખુશીકે બદલે રાતી કિયું હો !

તાહિરા—‘હે ગમકે આંસુ નહી હયે’ ખુશીકે અખસુ હય, જનાબ મુકો
આપ મુલકકે મુલસીન હયેં સાં લીયે તાજપોશીકી બચુ

ਰੀਝ ਰੁਸਮ ਆਪਣੀ ਤੇ ਛਾਬੋਸ਼ੇ ਅਫ਼ਾ ਹੋਨੀ ਅਛਿਏ.

ਬਹਰੀਧਾਰ-ਯਹੇ ਮਯਮਾ ਤਮਾਮ ਸੁਭਕੜੀ ਯਯਾਨ ਯਨਕਰ ਈਸ ਯਯਾਨਕੀ
ਤਾਕੀਓ ਕਰਤਾ ਹਯ,

ਫ਼ਹਰਮਾਨ-ਮਧੇਂ ਈਸ ਤਫ਼ਰੀਕੜਾ ਅਪਨਾ ਫ਼ਰ੍ਹ ਆਰ ਈਯਯਾਨ ਸਮਝਵਾਫ਼ੁੰ

ਸੁਫ਼ੇਲ-ਫ਼ਹਰੀਧੇ, ਫ਼ਹਰੀਯੇ, ਪਦੇਲੇ ਅਮਾਨਮਮੀਨਕੜਾ ਪਦਨਾਧਿਏ,

ਤਾਫ਼ੇਰਾ-ਨਹੀ ਯੇਤਾ ਯਹੇ ਤੁਮਫ਼ਰੇਡੀ ਸਰਪਰ ਅਯਯਾ ਮਯਯੁਮ ਫ਼ੇਗਾ.

ਸੁਫ਼ੇਲ-ਨਹੀਂ ਮਧੇ ਨ ਮਾਨੁਗਾ ਤੁਮਯੰ ਤਾਯ ਪਫ਼ਨਾਨਾ ਫ਼ੀ ਪਫ਼ੇਗਾ:

ਤਾਫ਼ੇਰਾ-ਯੇਤਾ ਤੁਮਨੇ ਕਨੀ ਮਾਂਕੇ ਸਾਥ ਭਫ਼ ਨਹੀ ਫ਼ੀ ਆਯ ਕਯੁੰ ਕਰੇਤੋਯ

ਸੁਫ਼ੇਲ-ਅਯਯਾ ਤੁਮਨੇਕੀ ਕਨੀ ਯੇਤ ਫ਼ੀ ਯਾਤ ਨਹੀ ਫ਼ਾਫ਼ੀ ਆਯ ਕਯੁ
ਫ਼ਾਲਤੇ ਫ਼ੇ

ਫ਼ਹਰਮਾਨ-ਫ਼ਿਤਨੀ ਯੁਯਯਰਨ ਫ਼ਫ਼ੀਲ (ਸੁਫ਼ੇਲਕੜਾ ਤਾਯ ਲੇਕਰ ਤਾਫ਼ੇਰਾਕੜਾ
ਪਫ਼ੇਨਾਨੇ ਯਾਫ਼ਨਾ ਤਾਫ਼ੇਰਾਕੜਾ ਰੋਯਨਾ)

ਸੁਫ਼ੇਲ-ਯੇ ਪਫ਼ੇਨੇ.

ਤਾਫ਼ੇਰਾ-ਯੇਤਾ ਯਹੇ ਤੁਮਫ਼ਰੇ ਫ਼ੀ ਸਰ ਪਰ ਅਯਯਾ ਮਯਯੁਮ ਫ਼ੇਗਾ, ਤੁਮਨੀ

ਪਫ਼ੇਨੇ ਤਾਫ਼ੇ ਮਧੇਂ ਫ਼ੇਯ ਕਰ ਯੁਯ ਫ਼ੁ ਆਰ ਤੁਮਫ਼ੇ ਫ਼ੇਯਯੇਂ ਫ਼ੁੰ.

ਸੁਫ਼ੇਲ-ਫ਼ੇਯੀਏ ਸਮਝਾਧਿਏਨਾ.

ਫ਼ਹਰਮਾਨ-ਯਾਨੁੰ ਅਯਰ ਅਯਯੇ ਫ਼ਯਯਰ ਤਾਯਕੀ ਆਪਫ਼ੇ ਪਫ਼ਨਾਨੇ ਯਯੇਂ

ਤੋ ਅਪਨੇ ਯੇ ਯੇ ਫ਼ੀਮਨੀ ਕੁਰਯਾਨੀਯਾਂ ਫ਼ੰਸ ਮਯਯੁਮ ਫ਼ੇ

ਲਿਏ ਫ਼ੀ ਹਯ. ਫ਼ਸਕੜੀ ਅਫ਼ਾਫ਼ ਨਹੀ ਫ਼ੇ ਸਫ਼ਨੀ.

ਤਾਫ਼ੇਰਾ-ਯਨਾਯੇ ਅਫ਼ੀ, ਆਪ ਮੇਰੇ ਪੀਯਯੇ ਫ਼ੁਯਾਂਫ਼ੀ ਤਰਫ਼ ਯਰਾਯਾਰ ਫ਼ਰਾਯਾ

ਕਰਫ਼ੇ ਅਪਨੀ ਮੋਯੁਫ਼ਾ ਯੁਯੀ ਫ਼ੇ ਯੇਮਯ ਨ ਕਰੇਂ.

ਫ਼ਹਰਮਾਨ-ਸੁਫ਼ਤਰਮ ਯਾਨੁੰ ਯਯ ਅਯ ਫ਼ਯਰੇ ਸਾਫ਼ਯਫ਼ੇਕੜਾ ਫ਼ੀਲ ਫ਼ੋਤਾ ਨ

ਫ਼ਿਯਯੇ,

ਤਾਫ਼ੇਰਾ-ਅਯਰ ਆਪ ਲੋਯੋਫ਼ੀ ਯਫ਼ੀ ਮਰਯ ਫ਼ਯੇ ਤੋ ਮਧੇਕੀ ਅਪਨੀ ਸਰ

ਭਫ਼ੇ ਸੁਫ਼ੇਲਕੜੀ ਯੁਯੀ ਫ਼ੇ ਤਾਯੇ ਕਰਤੀ ਫ਼ੁ.

ਸੁਫ਼ੇਲ-(ਤਾਯ ਪਫ਼ੇਨਾਕਰ] ਫ਼ੀਲ ਯਫ਼ੇਤ ਯੁਯ ਫ਼ੁਤਾ.

ਤਾਫ਼ੇਰਾ-ਯਯ ਯੁਯੀ ਪੁਰੀ ਫ਼ੁਫ਼, ਯੋ ਅਯ ਤੁਮ ਪਫ਼ੇਨੇ ਆਰ ਫ਼ਸਕੇ ਸ ਯੇ

ਮੇਂ ਅਫ਼ਲੋ ਫ਼ਨਸਾਕੜੇ ਰੇਯਫ਼ਕੜਾ ਯਯਾ ਕਰੇ.

ਸਯ-ਨੁਰੇ ਯੋਕਯਾਲ ਤੇਰਾ ਆਯਯੇ ਧਰਧਰ ਅਯਫ਼ੇ,

ਫ਼ਯਰ ਤਕ ਤਾਯੇ ਫ਼ੁੰਕੁਮਤ ਤੇਰੇ ਸਰਪਰ ਅਯਫ਼ੇ,

ਯਾ ਫ਼ਫ਼ਾਫ਼ੀ ਤੇਰਾ ਫ਼ਕਯਾਲ ਤਾਯਫ਼ਾ ਰਫ਼ੇ,

ਸੁਫ਼ਕੜੀ ਫ਼ਿਸਮਨਕੜਾ ਮਾਫ਼ੀਕ ਫ਼ਯਰ ਤਕ ਭਫ਼ਾ ਰਫ਼ੇ.

ਆਮੀਨ

ਆਮੀਨ

ਆਮੀਨ

ਤਮਾਮ ਸੁੰਧ.

મહેરખૂબ

ભારતીય સાયેનાં ઉચ્છ્રુ ૧૦૦૦. મીમત રૂ. ૨૫

પ્રુખ મુરત ખલા.....	૦-૦
જકરી સાંપ.....	૦-૦
સયદે કુવસ.....	૦-૦
અસિરે ફીર્સ.....	૦-૬-૦
કુદીયતુલ મુસ્તેમીન.....	૦-૮-૦
જંગનામા.....	૦-૮-૦
અંબમે સખાવત. (બાદશાહે ખુદાલેસ્ત.).....	૦-૬-૦

પ્રુજદાતી નાટકી નૌવેલો

ભોજકુમાર.....	૦-૧૨-૦
વીણાવેલી.....	૦-૧૨-૦
વીજયા વિજય.....	૦-૧૨-૦
સતી દ્રૌપદી.....	૦-૧૨-૦
મોહિની ચંદ્ર.....	૦-૧૨-૦

તે સિવાય બીજાં નવિન નૌવેલો જુની વારતાઓ સિંગે
દેક ન્તતનાં પુસ્તકો મળશે.

અમદાવાદ.

મળવાનું ઢેકાણું.—

સાંજાપુર } દલાલ જેઠાલાલ વાડીલાલ
મળીઆનીપોળ } બુકસેલર.

